

VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN

JAARVERSLAG

2011

Vlaams
Fonds
voor de
Letteren

Vlaams Fonds voor de Letteren * Jaarverslag 2011

**VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN
JAARVERSLAG**

20

11

Inhoudsopgave

Woord vooraf	9
Inleiding	11

1 Organisatorisch kader	20
1 VFL-bestuur	21
2 Dagelijks bestuur	22
3 Adviescommissies	23
4 Beslissingscollege	24
5 Beroepscommissie	24
6 VFL-secretariaat	25

2 Subsidies en projecten	26
1 Binnenland	27
1 1 Binnenland subsidies	27
1 1 1 Auteurs	27
1 1 2 Strips	32
1 1 3 Vertalers in het Nederlands	34
1 1 4 Literaire tijdschriften	37
1 1 5 Digitale literaire projecten	38
1 1 6 Productiesubsidies voor uitgevers	39
1 1 7 Literaire oeuvres	41
1 1 8 Literaire manifestaties en organisaties	41
1 2 Binnenland projecten	45
1 2 1 Boekhandelsregeling	45
1 2 2 Literaire tijdschriften	46
1 2 3 Gedichtendagessay	47
1 2 4 Vlaamse Auteursvereniging	48
1 2 5 Literaire vertalers	48
1 2 6 Literair middenveld	49
1 2 7 Staat van het Boek	50
1 2 8 PETRA congres	51
1 2 9 Veldanalyzedag Kunstensteunpunten	52
1 2 10 Inkomensonderzoek auteurs	52
1 2 11 Inkomensonderzoek literaire vertalers	53
1 2 12 Ken je burens – Boekenbeurs Antwerpen	53

2	Buitenland	55
2 1	Subsidies buitenland	55
2 1 1	Vertalingen uit het Nederlands	56
2 1 2	Productiesubsidies	61
2 1 3	Geïllustreerde boeken	62
2 1 4	Auteursbezoeken	64
2 1 5	Vertalershuis	66
2 2	Buitenland projecten	68
2 2 1	Buitenlandse beurzen	68
2 2 2	Vertalershuis	70
2 2 3	China	71
2 2 4	Buitenlandpromotie non-fictie	71
2 2 5	Poetry International Web	72
2 2 6	Lyriskline	72
2 2 7	Vertaalprijzen	72
2 2 8	Deskundigheidsbevordering buitenlandse vertalers	73
2 2 9	Vervolgcurcus Nederlands-Chinees	73
2 2 10	Ken je bureu – Manuscripta Amsterdam	74
2 2 11	Ceci n'est pas la BD flamande	74
2 2 12	Stripmuur Parijs	75

3	Samenwerking	76
1	Het VFL als aanspreekpunt Letteren	77
2	Vlaamse Overheid – IVA Kunsten en Erfgoed	77
3	Nederlands Letterenfonds	79
4	Expertisecentrum Literair Vertalen	80
5	Nederlandse Taalunie	81
6	Kunstenloket	82
7	Boek.be, VUV en VVB	82
8	Vlaamse Auteursvereniging	83
9	BoekenOverleg	83
10	Steunpuntenoverleg	85
11	Fonds Pascal Decroos	85
12	Strip Turnhout	86

4	Financieel overzicht	88
1	Jaarrekening 2011 (balans en resultatenrekening)	89
1 1	Balans per 31.12.2011 (vóór bestemming resultaat)	89
1 2	Resultatenrekening 2011	90
2	Overzicht van de subsidietoezeggingen naar hoofdgroepen	93

5	Beleid en interne werking	96
1	Dossieropvolgingsstelsel	97
2	Onderzoek Rekenhof	97
3	Interne studiepunten	98
4	Stages en onderzoeksprojecten	101

6	Communicatie	106
1	Website	107
2	Pers	107
3	Publicaties	108

7	Uitdagingen voor 2012	114
----------	------------------------------	------------

	Bijlagen	118
	Bijlage I – Samenstelling bestuur, commissies en secretariaat	119
	Bijlage II – Realisaties 2011	121
	Bijlage III – Lijst van afkortingen	129
	—	
	Colofon	131

Woord vooraf

2011 was een merkwaardig jaar, waarin heel veel zekerheden op de schop gingen.

Fukushima herinnerde Japan en de wereld nogmaals aan de kwetsbaarheid van de maakbare hoogtechnologische samenleving. De Arabische lente joeg een schokgolf door Tunesië, Egypte, Libië, Jemen en Syrië, maar de balans blijft voorlopig hoogst onzeker. Europa kraakt in haar voegen en blijft worstelen met de gevolgen van de economische crisis en de weeffouten in het design van haar instellingen.

Voor het Vlaams Fonds voor de Letteren stond 2011 vooral in het teken van verandering. Na 12 jaar nemen we afscheid van Carlo Van Baelen, de eerste directeur van het VFL. Wij willen hem bij het begin van 'zijn' laatste jaarverslag uitdrukkelijk bedanken voor zijn inzet, integriteit en onuitputtelijke energie om het VFL uit te bouwen tot een huis voor auteurs en vertalers, literaire tijdschriften en organisaties uit het middenveld. Hij maakte van het VFL een plek voor reflectie en actie, waar kwaliteit, professionaliteit en diversiteit geen loze woorden zijn.

In juni benoemde het Fondsbestuur Koen Van Bockstal tot nieuwe directeur. Hij zal de ambities moeten waarmaken die aan de grondslag liggen voor de nieuwe beheersovereenkomst met de Vlaamse Overheid voor de periode 2012–2015. Het VFL blijft een belangrijke *payer*: 'geld voor tijd' voor auteurs, vertalers en illustratoren en ook voor literaire organisaties, manifestaties en tijdschriften.

Maar het VFL ziet zich ook steeds nadrukkelijker als een *player*. In het Boeken-Overleg, in contacten met de overheid (zowel in het beleidsdomein cultuur als in andere domeinen zoals economie, buitenlandse handel, innovatie, onderwijs, welzijn), met collega-letterenfonds in Europees verband, met het literaire middenveld en in contacten op buitenlandse beurzen (Frankfurt, Angoulême, Parijs, Londen, Bologna en Beijing) willen we een rol van betekenis spelen: als innovator, als motivator, als katalysator en als spelverdeler. Helder en transparant in onze doelstellingen; resultaatgericht met zowel kwaliteitsvolle als kwantitatieve output. En steeds nadrukkelijk in een marktcorrigerende rol.

Een geïntegreerd letterenbeleid met een coherente visie is daarvoor een uitgelezen instrument. We zullen dat proactief uitdragen naar de buitenwereld om ons maatschappelijk draagvlak voor literatuur en cultuur blijvend te versterken. Allesbehalve een overbodige luxe in tijden waar de macht van het getal regeert en literatuur te vaak herleid wordt tot de top-10 van best verkochte titels. Alleen een divers, breed toegankelijk en inhoudelijk rijk aanbod van literatuur geeft uitzicht op een open, verdraagzame en democratische samenleving. Dat is geen frivole luxe, maar een recht.

Jos Geysels, voorzitter ✦ Koen Van Bockstal, directeur

Inleiding

2011: een scharnierjaar voor de boekensector

2011: een actief werkingsjaar met nieuwe uitdagingen voor het VFL

De financieel-economische crisis en de daaruit voortkomende inkomensonzekerheid zet de consumentenbestedingen vanzelfsprekend onder druk. Dat het boek als luxeproduct ook zou moeten inleveren, was even voorspelbaar. Ook al omwille van de afwachtende houding van de lezer en de boekensector in Vlaanderen en Nederland ten aanzien van digitale boeken en de opmars van internetshopping. Waar de omzet in quasi alle Europese landen achteruit ging, bleef de verkoop in de Vlaamse boekensector toch positief dankzij het groeiende kookboekensegment. De boekhandel kwam zwaar onder druk. Dat leidde tot sluitingen en beïnvloedde mee de opheffing van het samenwerkingsverband van zelfstandige boekhandels CoLibro.

Het VFL zette de eerste stappen op de Chinese markt en startte met acties in het segment van non-fictieboeken, onderhandelde over een nieuwe beheers-overeenkomst, begon aan de integratie van het literaire middenveld, realiseerde extra projecten voor Vlaams-Nederlandse auteursuitwisseling en poëzie, onderzocht de mogelijkheden voor een bemiddelingsbureau voor auteurslezingen en bouwde mee aan een masterplan voor de boekhandel. Voor de opvolging van de op pensioen vertrekkende directeur werd een opvolger geselecteerd die zich vanaf 1 september inwerkte in de eigenheden van het VFL.

Boekenvak bereidt noodzakelijke heroriëntering voor

Voor het derde opeenvolgende jaar daalt de omzet van het algemene boek in Nederland. Fictie daalde met 9,8 %, kinder- en jeugdboeken met 8,5 %, non fictie steeg met 1,5 %. In Vlaanderen werd na een lichte daling in 2010 een groei van ca. 1 % gerealiseerd, maar wanneer we rekening houden met een inflatie van 3,17 % betekent dit toch een feitelijke daling. Dat positief effect bewerkstelligen vijf kookboeken in de top-10. In Nederland neemt het aandeel van de topsellers af, waardoor de afzet qua titels breder en diverser wordt. De opgang van de internetverkoop neemt toe: in Nederland zou die voor het A-boek op 24 % liggen. Een effect van een sterk aanwezige speler als bol.com en steeds meer Nederlandse boekhandels die een eigen verkoopswebsite opzetten. In Vlaanderen is bol.com (voorlopig) niet verkoopsagressief aanwezig en startte Standaard Boekhandel eind oktober met een sterk vernieuwde en gebruiksvriendelijke webshop die zowel levering via de post als via de 145 verkooppunten aanbiedt.

Het e-boek zet zich nog steeds niet door. Het Nederlandstalige titelaanbod van algemene boeken is gestegen naar ruim 9.000. Het omzetaandeel is verdubbeld, maar vormt nog geen 1,5 % van de totale markt. In Vlaanderen is dat aandeel nog iets lager, namelijk 1,3 %. De ruime verspreiding van I-pad en tablets (1 miljoen in Nederland, 250.000 in Vlaanderen) kan mogelijk de extra impuls voor deze deelmarkt betekenen. Aan aanbodkant sloot WPG-Uitgevers een deal met DBNL waarbij 2.000 WPG-titels uit de backlist digitaal ter beschikking werden gesteld.

Op de verwachte negatieve omzeteffecten door de digitalisering (lagere verkoopprijzen, piraterij, nog onbekende ontwikkelingskosten, ...) is door Nederlandse uitgeverijen geanticipeerd door afslankingen, hergroepering en

kostenbeperkingen. Minder titels uitgeven, beter luisteren naar de boekhandel en de consumenten en extra marketingondersteuning voor de boekhandel worden de actiepunten. Lannoo bundelde de activiteiten van Terra en Unieboek/Het Spectrum; binnen WPG werd Balans toegevoegd aan Bezige Bij en Arbeiderspers gekoppeld aan A.W. Bruna; binnen het VBK-concern fuseerden Amstel Uitgevers en Contact tot de enige overblijvende imprint Atlas-Contact. Voor de Nederlandse boekhandels was het beeld gemengd: ze sloten de deur of investeerden in heralocatie, interieurvernieuwing, serviceverbetering, communicatieversterking en/of assortimentsuitbreiding. De onduidelijkheid over de financiële situatie bij de Selexyz-keten maakt de hele boekensector ongerust. Betekent dit dat de brede assortimentsboekhandel met informatie- en bestelservice op een A-locatie niet meer leefbaar is?

Vlaamse boekenmarkt houdt stand

In Vlaanderen bouwde Standard Boekhandel het aantal vestigingen uit tot 145 (inclusief shop-in-de-shop formules in speelgoedketen FUN en tuincentra AVEVE) en startte einde oktober met een vernieuwde webshop. Enkele zelfstandige boekhandels sloten de deuren of veranderden van eigenaar. Verschillende leden stapten uit CoLibro, het samenwerkingsverband van 35 zelfstandige boekhandels. Het kleinere draagvlak en een verschil in visie over de toekomst van de samenwerking leidde uiteindelijk tot de opheffing van het samenwerkingsverband. Het Books2-platform voor buurtboekhandels wordt verder gezet.

Uitgeverij Borgerhoff&Lamberigts differentieert verder na de verwerving van distributeur en logistieke dienstverlener Agora door het opzetten van een televisieproductie maatschappij die de zelfexploitatie van uitgaverechten ook digitaal mogelijk moet maken.

Het succes van de tv-koks Jeroen Meus, Piet Huysentruyt, Sofie Dumont en Pascale Naessens domineerde de Vlaamse boekenmarkt in de beeldvorming en de media. Kookboeken compenseerden het gebrek aan fictietopsellers als de Stieg Larsson-trilogie en Dan Brown. Fictie groeide licht, terwijl de omzet van kinderen jeugdboeken daalde.

Literair nieuws

Voor de derde keer op rij ontving een Vlaming de Libris-prijs. Na Dimitri Verhulst en Bernard Dewulf kreeg Yves Petry de prijs voor *De maagd Marino*. De AKO-literatuurprijs ging naar Marente de Moor voor *De Nederlandse maagd*. De Gouden Uil wordt hernomen door Boek.be na de stopzetting door hoofdsponsor Standaard Boekhandel en wordt in het voorjaar van 2012 uitgereikt.

De Vlaamse cultuurprijs poëzie ging naar Paul Bogaert voor zijn bundel *de Slalom soft*. Frans Denissen krijgt in februari 2012 de prestigieuze Martinus Nijhoff-vertalersprijs en wordt na Paul Claes de tweede Vlaamse vertaler die deze prijs ontvangt. Striptekenaar Brecht Evens wint op het stripfestival in Angoulême de Prix de l'Audace voor de Franse vertaling van *Ergens waar je niet wil zijn*. Y. M. Dangre ontving voor zijn debuut *Vulkaanvrucht*, uitgegeven bij de Bezige Bij Antwerpen, de debuutprijs van Boek.be. Steven Dupré kreeg de Bronzen Adhemar/Vlaamse cultuurprijs strips voor zijn oeuvre overhandigd tijdens Strip Turnhout.

VFL: nieuwe vragen, nieuwe uitdagingen, nieuwe acties – een ABC

Bestuur, commissies en secretariaat hebben in 2011 eens te meer de letteren in al zijn vormen ondersteund, mee helpen ontwikkelen, een podium geboden, geëxporteerd, bevraagd, gestimuleerd.

Ondanks de tweede budgettaire inlevering hebben we getracht bestaande subsidie- en stimuleringsvormen onveranderd uit te bouwen en vanuit projectmiddelen op bescheiden schaal nieuwe domeinen en instrumenten te ontwikkelen als antwoord op een veld-in-beweging. Meer met minder middelen kan maar dankzij de energie en het engagement van iedereen in de structuren van het VFL.

Nieuwe commissieleden werden ingewerkt en begeleid in hun eerste adviesstappen. In het bestuur werkten Peter Theunynck, Johan Dekoning, An Renard, Jan Renders, Geert Lernout en Geertrui Daem (ter vervanging van Stefan Brys die vervroegd terugtrad) zich in. Het nieuwe dagelijkse bestuur onder leiding van Jos Geysels en met Rita De Graeve en Rik Vandecaveye als leden, begeleidde de aanwervingsprocedure voor de nieuwe directeur en vanaf 1 september kwam Koen Van Bockstal in dienst om zich voor te bereiden op zijn taak.

Op 25 december overleed na een slepende ziekte Jan Smeekens, oud-commissielid kinder- en jeugdliteratuur en sinds 2010 lid van de Beroepscommissie.

Het VFL-alfabet 2011

— A

· *Auteurs- en vertalersbeleid*

In 2011 heeft het VFL rechtstreeks 1,1 miljoen subsidies uitbetaald aan auteurs en vertalers in de verschillende regelingen (werkbeurzen, projectbeurzen, debuutregelingen, biografiebeurzen) of 40 % van de subsidiemiddelen.

· *Auteursuitwisseling*

Met projectsteun van de Nederlandse Taalunie zette het VFL in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds een uitwisselingsprogramma op voor Vlaamse auteurs in Nederland en vice versa. De Nederlandse presentatie vond plaats op Manuscripta, de Vlaamse op de Antwerpse Boekenbeurs.

· *AXI-databank*

De in 2009 gestarte ontwikkeling van een centrale databank en het systematisch elektronisch dossierbeheer is afgerond in 2011. Door de historiek van alle dossiers te betrekken in de besluitvorming wordt ingezet op langetermijnontwikkeling en contextualisering. In de nabije toekomst staat een opvolgingssysteem voor buitenlandse contacten en elektronische dossierindiening op de agenda.

— B

· *Boekhandelsregeling*

In het derde jaar van deze regeling werden de uitgangspunten nog eens grondig bekeken. De vaststelling dat een beperkt aantal boekhandels activiteiten opzetten is een aandachtspunt voor de volgende jaren.

· *BoekenOverleg*

In opvolging van de hoorzitting in de commissie cultuur in oktober 2010 werd een memorandum voor de boekensector ingediend in het Vlaams Parlement.

· *Beheersovereenkomst*

De onzekere budgettaire situatie van de Vlaamse Overheid maakte het onmogelijk om harde engagementen in te schrijven in de nieuwe beheersovereenkomst 2011–2015. Het Fondsbestuur heeft er de voorkeur aangegeven de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2011 en de onderhandelingen verder te zetten

voor 2012–2015. Centraal voor de minister staat de integratie van het letterenveld. Het VFL wil duidelijkheid over zijn ambities in de nieuwe actiedomeinen: non-fictie, buitenland, digitalisering en literair middenveld. Begin 2012 hopen we af te ronden met een uitdagende en door financiële engagementen ondersteunde overeenkomst.

- *Bemiddelingsbureau*

Een masterstudente Cultuurmanagement UA onderzocht het draagvlak voor een bemiddelingsbureau voor auteurslezingen bij organisatoren en auteurs. De positieve reacties vormen de aanleiding om dit plan verder uit te werken, parallel aan de heroriëntering van de gesubsidieerde auteurslezingen.

— **C**

- *China*

In het zog van het Nederlandse gastlandschap op de internationale boekenbeurs van Beijing hebben we onze eerste stappen gezet op de Chinese markt. Op basis van de opgedane ervaring zullen we een actieplan ontwikkelen en de gelegde contacten hebben alvast tot enkele eerste vertalingen van literair werk van Vlaamse auteurs geleid.

- *continuïteit*

10% besparingen op 2 jaar tijd hebben plannen vertraagd, maar niet doen verdwijnen. Met nadruk is ingezet op de continuering van het beleid op basis van permanente evaluatie en met een scherp oog voor de ontwikkelingen in het literaire landschap.

— **D**

- *digitalisering*

E-literatuur komt maar langzaam uit de fase van herhaling op het scherm van wat al op papier bestond. Vernieuwende concepten zijn eerder zeldzaam en ontberen wel eens literaire kwaliteit. In 2012 zal het ontwikkelingstraject van een e-boek gevolgd worden om obstakels en kostenaspecten beter te leren kennen vanuit praktijkervaring.

— **E**

- *Engagement*

Kwaliteit, diversiteit en professionalisering zijn de kernwoorden van het VFL-beleid. Het engagement om literatuur en zijn actoren te ondersteunen tegen de vervlakking en de toenemende economische druk, m.a.w. marktcorrigerend optreden, blijft onverminderd de missie van het VFL.

- *Expertisecentrum Literair Vertalen*

Het grote aandeel van vertaalde literatuur in de Nederlandse letteren vereist kwaliteitsvolle vertalers. Export van Vlaamse auteurs vereist taalgevoelige vertalers in het buitenland. Het VFL, het Nederlands Letterenfonds en de NTU hebben met het ELV een belangrijk instrument om ook hier kwaliteit te laten groeien. Vanaf 2013 zal een Vlaams-Nederlandse master literair vertalen daaraan een bijkomende belangrijke bijdrage leveren.

— **F**

- *Frankfurt*

Het VFL mocht dit jaar minister Joke Schauvliege en enkele leden van de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement ontvangen en rondleiden op de Buchmesse. De contacten met buitenlandse uitgevers die recent vertalingen van Vlaamse auteurs presenteerden, de ontmoetingen met de aanwezige Vlaamse uitgevers, het bezoek aan de stand van gastland IJsland, het bestuderen van de digitale ontwikkelingen, ... maakten dat dit bezoek een diepe indruk naliet.

— **G**· *Geïntegreerd letterenbeleid*

De analyse van het vFL, die de versnippering en de gevolgen daarvan aantoonde in het letterenveld, is opgepikt door de minister van cultuur. In haar beleidsnota en de beleidsbrief 2011–12 wil ze concrete stappen zetten om de literaire krachten te bundelen. In 2012 alvast met de overkomst van Strip Turnhout. In 2013 met de overdracht van Poëziecentrum en Passa Porta. Door de fora literair middenveld en de vele gesprekken met de grote spelers is deze operatie grondig voorbereid. Verder concretisering gebeurt in 2012 en volgende jaren.

· *Graphic novel*

Het door het vFL sinds 2001 gevoerde geïntegreerde stripbeleid levert resultaat op. In het buitenland verschenen intussen meer dan 25 vertalingen, in het binnenland hebben de werkbeurzen- en productiesubsidieregelingen nieuw talent aangemoedigd en op de markt gebracht. De positionering van graphic novels in boekhandel en openbare bibliotheken is een opdracht om in de volgende jaren te ontwikkelen. Net zoals het blijven bieden van publicatiekansen aan aanstormend talent.

— **H**· *Huishoudbudget*

De noodzakelijke besparingen hebben we niet toegepast op de kernfuncties. In de werkingskosten is maximaal gesnoeid. Op het vlak van personeelsinzet hebben we door deeltijdse opdrachten bijna 1 VTE bespaard. De financiële ruimte die in de projectenpost zit, is ingezet in voorbereidende ontwikkelingen voor een non-fictiebeleid, de publishers tour 2012 kinder- en jeugdliteratuur, het PETRA-project en de continuering van het Gedichtendagessay. Ondanks de positieve respons op onze aanwezigheid in China hebben we niet kunnen rekenen op extra middelen voor deze opdracht.

— **I**· *Inkomensonderzoek*

Met een projectsubsidie van minister Schauvliege heeft de VAV in samenwerking met het vFL een gedetailleerd onderzoek gedaan naar de inkomenspositie van auteurs en vertalers. Een sluimerend vermoeden werd duidelijk aangetoond: de beperkte Nederlandstalige boekenmarkt en de lage verloning van literaire activiteiten leiden tot een lager dan gemiddeld inkomen. Slechts dankzij extra-literaire activiteiten en het inkomen van de partner kan men zich wijden aan literatuur. Vertalers zijn nog afhankelijker van subsidie omdat ze nauwelijks kansen krijgen in het lezingen- en voordrachtencircuit.

— **J**· *Jaarverslag*

Dit jaarverslag bevat alle details en zal ook voorgesteld worden aan de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement. Transparantie, verantwoording en duidelijkheid vormen de basis van het beleid en de gemaakte van keuzes.

· *Joining the dots*

Een gemeenschappelijke publicatie en studiedag van de Kunstensteunpunten, het vFL en VAV over internationaal cultuurbeleid. Het boek inventariseert wat er nu gebeurt, wat er meer zou kunnen gebeuren en hoe meer integratie en afstemming bereikt kan worden.

— **K**

· *Kwaliteit*

Kernwoord/-waarde in het vFL-beleid. Kwaliteit is een terugkerend criterium binnen de subsidieregelingen, maar ook binnen de interne werking en in de positionering van de letteren binnen het cultuurbeleid.

— **L**

· *Literair middenveld*

Belangrijke stimulerende actoren in de driehoek van markt, overheid en lezer. Met als opdrachten: spreiding en presentatie, creatie en ontwikkeling, experiment en reflectie, informatie en documentatie, dienstverlening. Belangrijke partners voor het vFL die in het forum literair middenveld samenkomen om te werken aan gemeenschappelijke plannen, beleidsontwikkeling en kennisverbreding. De integratiebeweging die gesteund wordt door minister Schauvliege wordt een versterkende factor voor de positie van de letteren in het algemeen kunstenbeleid.

· *Lees-, leen- en kooponderzoek boeken*

Een grootschalig onderzoek, mee gevoerd vanuit het vFL, levert betrouwbare gegevens op over de lees-, leen- en kooppraktijk van boeken in Vlaanderen en het imago van boek en lezen anno 2011. Het onderzoek vormt stof voor nieuwe beleidsdoelen en instrumentenontwikkeling.

— **M**

· *Marktontwikkelingen*

Hoewel het boek beter scoort dan andere producten in de entertainmentsector (CD, DVD, games, ...) zijn er heel wat uitdagingen te overwinnen: de verzwakking van de positie van de boekhandel, digitalisering, piraterij, gebrek aan investeringen, popularisering van het aanbod, dalende media-aandacht ... Het mee mogelijk blijven maken van kwaliteit zal dus meer dan ooit de opdracht van het vFL zijn.

· *Masterplan Boekhandel*

In een opiniestuk in *De Morgen* hebben Jos Geysels en Carlo Van Baelen gewezen op de zwakke economische positie van de assortimentsboekhandel in Vlaanderen en de geringe financieringskracht om de uitdagingen van de digitalisering aan te pakken. Het vFL wil met nadruk dit thema op de agenda houden en heeft actief deelgenomen aan het uitwerken van een 'Masterplan Boekhandel' dat alle aspecten van een gezond en cultureel waardevol boekhandellandschap wil aanpakken. De bal ligt in het kamp van de ministers van economie, innovatie, werk, onderwijs en cultuur. Kortom, een dossier voor de voltallige Vlaamse regering.

— **N**

· *Non-fictieproject*

Het vFL is al langer vragende partij om, naast een letterenbeleid, ook andere cultureel waardevolle segmenten in het boekenaanbod uit te bouwen om op die manier te evolueren naar een integraal boekenbeleid. In dat kader hebben we uit eigen projectmiddelen in 2011 reeds enkele voorzichtige acties opgezet voor de ontwikkeling van een non-fictie beleid. Voor de beurzen in Beijing en Frankfurt hebben we een folder samengesteld met een 10-tal non-fictietitels met vertaalpotentieel. De inventarisatie van relevante buitenlandse uitgevershuizen met een kwalitatief aanbod aan non-fictie is gestart. Eerste vertaalsubsidies zijn al toegekend. Op termijn en mits extra middelen willen we ook productiesubsidies, werkbeurzen en reisbeurzen voor non-fictie gaan aanbieden.

· *Nederland*

Onze collega's van het in 2010 gefuseerde Nederlands Letterenfonds hebben in april hun intrek genomen in een nieuw pand, dat in september feestelijk is

ingewijd. Er kwam opnieuw tijd vrij om te werken aan afstemming, gemeenschappelijke projecten en nieuwe ontwikkelingen. De door de Nederlandse overheid opgelegde drastische besparingen van -20% vanaf 2013 zullen nieuwe keuzes noodzakelijk maken die zich meer dan ooit baseren op een duidelijke afstemming en samenwerking tussen beide Fondsen. Henk Pröpper, directeur sinds 2003, werd vanaf 1 november directeur van De Bezige Bij Amsterdam en wordt vanaf 1 maart 2012 opgevolgd door Pieter Steinz. Wij zijn overtuigd van een verdere en verrijkende samenwerking.

— O

· *Opvolging (continuïteit)*

‘Regeren is vooruitzien’. Sinds Carlo Van Baelen bekend maakte om vanaf 31.12.2011 op pensioen te gaan, is er in het bestuur aan een opvolgingsplan gewerkt. Na een oproep voor kandidatuurstellingen in maart werden de kandidaten gescreend, met behulp van een extern assessmentbureau doorgelicht en in vele gesprekken en tests gewikt en gewogen. Het Fondsbestuur benoemde op 8 juni Koen Van Bockstal tot opvolger van de huidige directeur. Vanaf 1 september kwam hij in dienst en werd gedurende vier maanden ingewijd in de boekensector, de voornaamste spelers, de werkwijze en waarden van het Fonds, de plannen en de dromen.

· *Onderzoeken*

Zoals in de voorgaande jaren werden ook dit jaar studenten tijdens hun stage bij het VFL begeleid om een voor hen en voor ons boeiend en relevant thema uit te diepen en nieuw feitensmateriaal te verzamelen. In 2011 waren dat: (1) De mogelijkheden voor een bemiddelingsbureau voor auteurslezingen; (2) De aanwezigheid van niet-mainstream literaire titels in de Vlaamse openbare bibliotheken; (3) Het verband tussen bestsellers in de boekhandel en meest ontleende boeken in de bibliotheek: marktbevestiging of marktcorrectie?; en (4) De directe en indirecte effecten van subsidies.

— P

· *Poëzie*

De werkgroep S.O.S. Poëzie van de VAV heeft de positie van de poëzie in het Vlaamse literaire landschap vanuit alle gezichtspunten geïnventariseerd: aanbod, publicatiekansen, aanwezigheid in bibliotheken en boekhandel, mediacoverage, aandacht in het onderwijs, lezingen, ... Samen met het VFL werden mogelijke acties geformuleerd die in de volgende jaren zullen uitgewerkt worden. Een geconcentreerde aanpak van onderwijs, Stichting Lezen, media, bibliotheken, boekenvak en VFL zal nodig zijn om dit genre verdere ontwikkelingskansen te bieden.

· *Projecten*

Het VFL overlegde structureel met het literaire middenveld, de literaire tijdschriften, VAV en de Kunstensteunpunten. Het Gedichtendagessay en de studiedag voor het boekenvak ‘Staat van het Boek’ werden herhaald. Specifieke binnenlandprojecten in 2011 waren de veldanalysedag van de Kunstensteunpunten, het Europese PETRA-congres voor literaire vertalers (een organisatie van Passa Porta) en het uitwisselingsprogramma voor Vlaamse en Nederlandse auteurs. Voor het buitenland: de China-presentatie, start van het non-fictietraject en onze bijdrage aan de websites Poetry International Web en Lyrikline, waar het VFL de Vlaamse inbreng verzorgt.

· *Payer-player-supporter*

Het VFL wil meer zijn dan enkel een subsidieverschaffer (payer). Het wil ook duidelijk het literaire veld activeren en stimuleren naar verdere professionalisering en daardoor extra gaan wegen op het beleid (player). Bovendien wil het de

letteren(actoren) binnen de kunsten positioneren en nieuwe wegen uittekenen en aanmoedigen (supporter). Dit jaaroverzicht 2011 maakt deze veelzijdigheid eens te meer duidelijk.

— Q

· *Quota*

Het VFL gaat steeds voor (literaire) kwaliteit en wil deze ook maximaal ondersteunen. De deelbudgetten zijn richtgetallen, geen absolute cijfers: extra kwaliteit in de ene subsidieregeling wordt intern mogelijk gemaakt door vrijval in andere regelingen. Voorop staat steeds de eerste doelgroep: auteurs en vertalers. Zowel rechtstreeks als onrechtstreeks: voor heel wat regelingen is een degelijke honorering van auteurs en vertalers een noodzakelijke voorwaarde.

— R

· *Responsabilisering*

Besparingen dwingen tot creativiteit en zorgvuldigheid. Budgetten en financiële plannen worden kritisch bekeken en afrekeningen getoetst aan de doelstellingen en uitgangspunten van de aanvraag. Werken met overheidsmiddelen houdt ook verantwoording en toelichting in. Het jaarverslag is daarvoor het aangewezen instrument, samen met de vele contacten in de sector.

· *Rekenhof*

Het Rekenhof doet jaarlijks een controle van de boekhouding en aanwending van de middelen binnen het kader van de beheersovereenkomst. Het rapporteerde in 2011 uitgebreid aan minister Schauvliege over *Het ondersteuningsbeleid van de letteren in Vlaanderen* en analyseerde het beleids- en regelgevend kader; de taakverdeling en afstemming en de coördinatie en informatie. Mede op basis van dit rapport werd het pleidooi voor een geïntegreerd letterenbeleid aangescherpt. Het VFL herformuleerde een aantal regelingen en zuiverde enkele overlappingsen met het Kunstendecreet uit.

— S

· *S.O.S.*

Zie: poëzie, masterplan boekhandel, urgentie.

— T

· *Tijdschriften*

De discussies over drager (papier/digitaal) en bereik (niche/brede lezersgroep) zijn terugkerende items die we in een geactualiseerd tijdschriftenbeleid opnieuw willen enten. Naast het jaarlijks 'Tijdschriftenrapport', dat feedback geeft aan de tijdschriftenredacties, en het tweejaarlijks forum, dit jaar gewijd aan de mogelijkheden van de sociale media, ging de Adviescommissie de dialoog aan met de tijdschriftenredacties over hun visie op de (digitale) toekomst van hun blad. In het voorjaar 2012 zullen de commissie en het bestuur de beleidsnota finaliseren en daarop het beleid m.b.t. literaire tijdschriften voor de komende jaren aanpassen.

— U

· *Urgentie*

In economisch moeilijke tijden dreigt cultuur de rekening te moeten betalen. Meer dan ooit zal de kunstensector zijn maatschappelijke en culturele meerwaarde moeten duidelijk maken, ook in termen van toegevoegde economische waarde. De erkenning van de culturele industrieën als speerpunt in een creatief Vlaanderen houdt kansen in, maar ook het risico van instrumentalisering. De aandacht voor het literaire, en bij uitbreiding het cultureel waardevolle boek

moet ook in deze beweging een eigen plaats krijgen. Een aandachtspunt voor het VFL in de relatie met Flanders DC en PMV-Cultuurinvest.

— V

· *Vertalingen*

In 2011 behandelden we 79 aanvragen voor vertaalsubsidies, 18 voor productie-subsidies en 38 voor geïllustreerde titels (prentenboeken en graphic novels). Dit betekent dat meer dan 130 literaire werken van Vlaamse auteurs in de volgende jaren mede dankzij subsidies van het VFL zullen verschijnen in vertaling. De vertalingen worden veelal gegenereerd vanuit de opgebouwde netwerken op vakbeurzen (Angoulême, Londen, Bologna, Frankfurt, ...), georganiseerde publishers tours, bezoeken aan uitgeverijen, contacten met vertalers of zijn het gevolg van ter beschikking gestelde informatie en documentatie, ... Het aantal vertaalde titels is duidelijk gestegen, maar ook de verdeling van welke titels en auteurs bij welke uitgeverijen terecht komen, is grondig veranderd sinds de proactieve aanpak van het VFL. Het bewijst dat een vertaalbeleid wel degelijk sturend kan zijn vanuit een marktcorrigerende rol.

· *Veeleisende boeken*

Vervlakking in het aanbod dreigt zowel in de productie als in de distributie via de boekhandel. Het VFL kan daarin corrigeren, maar niet fundamenteel compenseren. Daarvoor is de medewerking van andere actoren noodzakelijk: Stichting Lezen, onderwijs, openbare bibliotheken, openbare omroep, media, sociaal-cultureel werk, ...

— X

· *X-factor literatuur*

Auteurs worden opnieuw zichtbaarder in het maatschappelijk debat (zie Kerst-essays, opiniebijdragen, weekendbijlagen, ...). Er dreigt wel een marginalisering van de informatie over literatuur: de boekenbijlagen staan onder druk en vertonen een tendens naar het brengen van meer vrijblijvend reportagewerk in plaats van recensies en signalerende bijdragen, het kritische debat lijkt zich bovendien te verplaatsen naar het onoverzichtelijke internet waar informatie en emotie niet steeds eenvoudig uit elkaar te houden zijn.

— Y

· *IJverig*

Naast onafhankelijkheid, objectiviteit en respect, een noodzakelijke en alom aanwezige eigenschap om te functioneren binnen het VFL.

— Z

· *Zending*

Het VFL voert een initiërend, construerend en uitvoerend beleid gericht op de professionalisering en gestroomlijnde ondersteuning van creatie, presentatie, productie en omkadering van oorspronkelijk Nederlandstalig literair werk in de brede zin en van de vertalingen van literair werk in en uit het Nederlands.

De weerslag en concrete invulling daarvan in 2011 leest u op de volgende bladzijden.

Carlo Van Baelen, afscheidnemend directeur VFL

ORGANISATORISCHER KADDER

Het Vlaams Fonds voor de Letteren is een Vlaamse Openbare Instelling (VOI), opgericht op 30 maart 1999 en actief sinds 1 januari 2000. Het steunt de Nederlandstalige letteren en de vertaling in en uit het Nederlands van literair werk in de brede zin van het woord. Op die manier helpt het de sociaaleconomische positie van Vlaamse auteurs en vertalers te verbeteren.

Het VFL-beleid is gericht op de ondersteuning van literaire creatie, productie, presentatie en omkadering. Hiertoe verleent het VFL subsidies, informatie en documentatie. Het organiseert en financiert ook projecten, samenwerkingsplatforms en andere initiatieven.

De interne werking van het VFL wordt geregeld door het oprichtingsdecreet van 30 maart 1999 (*Belgisch Staatsblad* 27 augustus 1999), het decreet van 30 april 2004 houdende wijziging van het oprichtingsdecreet (*Belgisch Staatsblad* 29 juni 2004), het *Huishoudelijk Reglement* van december 2009 en de specifieke reglementeringen per subsidievorm. Deze teksten zijn raadpleegbaar op www.vfl.be. Als uitvoerder van het letterenbeleid van de minister van cultuur gelden de beleidsnota cultuur, de beleidsbrief 2010–2011 en de beheersovereenkomst 2006–2010 als werkingskader.

Kwaliteit is het belangrijkste inhoudelijk criterium in het beleid van het Vlaams Fonds voor de Letteren: bewuste aandacht voor vernieuwing, lef, durf, literair avontuur en authenticiteit.

Het VFL subsidieert projecten die blijk geven van een **professionele aanpak** met aandacht voor objectieve positionering in het literaire veld, zelfevaluatie en effectmeting. Ze moeten mee het imago en de plaats van literatuur en professionele literatuurbeoefenaars in de kunstensector versterken.

Diversiteit in het literaire landschap is cruciaal. Het VFL besteedt extra aandacht aan de verschuiving, vervaging en uitwissing van grenzen tussen genres en is alert voor experimenten met digitale media. Er moet ook diversiteit zijn in beoogde doelgroepen en ingezette instrumenten.

1 VFL-bestuur

In 2011 traden vijf nieuwe leden toe tot het Fondsbestuur: auteur Peter Theunynck, uitgeefdirecteur Johan de Koning, literatuurwetenschapper Geert Lernout, directeur van de Hendrik Conscience Erfgoedbibliotheek An Renard en Jan Reynders uit het maatschappelijk middenveld. Omwille van een drukke professionele agenda beëindigde auteur Stefan Brijs zijn mandaat in september en werd vervangen door auteur Geertrui Daem. Als raadgever treedt Mieke Van Hecke op, sinds september 2010 aangesteld als vertegenwoordiger van de Vlaamse regering en als niet stemgerechtigde leden maken Joris Gerits, voorzitter van het Beslissingscollege, en de directeur, Carlo Van Baelen, deel uit van het VFL-bestuur.

Volgens het decreet is het VFL-bestuur bevoegd voor:

- de jaarlijkse begroting, de jaarrekening, het jaarlijkse actieplan, het meerjarenplan en het jaarverslag;
- de benoeming en het ontslag van de leden van Adviescommissies, Beslissingscollege en Beroepscommissie;
- de installatie van en het toezicht op het Dagelijks Bestuur;

- de bekrachtiging en de uitvoering van de beslissingen van het Beslissingscollege en de Beroepscommissie.

Belangrijke thema's in 2011:

- opvolgingsprocedure voor de nieuwe directeur: profielschets, aanduiding assessmentcenter, eindgesprek met de voorgedragen kandidaat en aanstelling;
- opvolging onderzoek Rekenhof: reactie op het rapport en opvolgingsacties;
- beheersovereenkomst 2011-2015;
- start implementatie hergroepering literair middenveld;
- open denkoefening over het bemiddelingsbureau en de literaire lezingen;
- evaluatie van de boekhandelsregeling en voorbereiding voor een Masterplan boekhandel;
- actieplan Poëzie;
- samenwerking Nederlands Letterenfonds;
- ontwikkelingen in het tijdschriftenlandschap, digitalisering en positionering;
- informatie over BoekenOverleg, VFL-VAV-overleg, tijdschriftenforum, Kunstensteunpuntenoverleg, ...;
- aanpassing subsidiereglementen 2012.

Daarnaast houdt de bestuursvergadering onder leiding van voorzitter Jos Geysels een aantal vaste agendapunten in:

- een financieel overzicht van de door het Beslissingscollege genomen beslissingen;
- een overzicht van de betalingen, opgesplitst volgens werkingskosten, nieuwe subsidie-engagementen, subsidie-engagementen voorgaande jaren, investeringen;
- organisatie en werking van het VFL-secretariaat;
- voorbereiding, inhoudelijke discussie en afwerking van (deel)beleidsplannen;
- budgetopvolging enerschikking van het budget op basis van tussentijdse overzichten;
- informatieve rapportering van vertegenwoordigingen en overlegbesprekingen.

Het VFL-bestuur telt minstens negen leden met literaire kennis en bestuurlijke ervaring. De bestuurders worden benoemd voor vier jaar. Hun mandaat kan eenmaal worden verlengd. Het VFL-bestuur vergaderde negenmaal in 2011.

De samenstelling van het Fondsbestuur is opgenomen als bijlage I. achter in dit jaarverslag.

2 Dagelijks bestuur

Het DB werd grondig vernieuwd in 2011. Rita De Graeve (ondervoorzitter) en Rik Vandecaveye vormden, na een inwerkperiode sinds september 2010, samen met voorzitter Jos Geysels het Dagelijks Bestuur. De directeur is secretaris van het overleg en heeft een adviserende functie zonder stemrecht.

In opdracht en in permanent overleg met het Fondsbestuur trad het DB in 2011 op als selectiecommissie voor de vervangingsaanwerving van de directeur in nauwe samenwerking met het extern assessmentbureau Katena cvba. Zij interviewden de kandidaten na een eerste selectie op basis van de sollicitatiebrieven, formuleerden mee het assessmentprogramma, evalueerden de eindrapporten

en stelden uiteindelijk aan het Fondsbestuur Koen Van Bockstal voor als kandidaat-directeur.

Het Dagelijks Bestuur is binnen de VFL-structuren verantwoordelijk voor de opvolging van de beslissingen van het VFL-bestuur en bereidt de bestuursvergaderingen voor. Het vergadert maandelijks en heeft als vaste agendapunten: personeelszaken, het uittekenen van personeelsvacatures na de openstelling door het VFL-bestuur, beslissen over de aanwerving van personeelsleden en de tewerkstellingsvoorwaarden, preselectie van leden van adviescommissies en colleges, vaststelling van de agenda van het VFL-bestuur, externe vertegenwoordiging in afstemming met het VFL-bestuur.

Het Dagelijks Bestuur heeft de leiding over het dagelijkse beheer en werkt onder het toezicht van het VFL-bestuur.

De samenstelling van het Dagelijks Bestuur is opgenomen als bijlage I. achter in dit jaarverslag.

3 Adviescommissies

De Adviescommissies geven inhoudelijk advies over de subsidieaanvragen, de projectvoorstellen en de beoordelingsprocedures. Elke Adviescommissie wordt ondersteund door een VFL-stafmedewerker en heeft de beschikking over alle elementen van de aanvraag, inclusief de historiek van de aanvrager bij het VFL. De gedetailleerde verslaggeving gebeurt door het VFL-secretariaat. De commissies leggen hun adviezen voor aan het Beslissingscollege. Via mail en schriftelijk wordt tussentijds beroep gedaan op de specifieke expertise van de commissieleden voor bijvoorbeeld de titelselectie voor buitenlandacties, een inhoudelijk advies over productiesubsidies, de ontwikkeling van beleidsnota's, ...

De Adviescommissies tellen vier leden en een voorzitter, die ook lid is van het Beslissingscollege. Het VFL-bestuur benoemt de commissieleden voor een termijn van maximaal vier jaar. Hun mandaat is niet verlengbaar. De leden van de Adviescommissies zijn auteur, vertaler, criticus of essayist, academicus, uitgever of bestuurslid van een literaire vereniging of organisatie.

Commissieleden die betrokken zijn bij een aanvraagdossier nemen niet deel aan de advisering over dit dossier. Een aanvraag van een commissielid wordt steeds behandeld door een andere Adviescommissie. Juryleden van een belangrijke literaire prijs (Gouden Uil, AKO, Libris, Jan Campertprijs) kunnen geen deel uitmaken van een Adviescommissie of Beslissingscollege. Commissieleden die zich in een recensie uitgesproken positief of negatief hebben uitgelaten over het literaire werk van een auteur, adviseren niet over zijn of haar aanvraag.

Naast de acht vaste Adviescommissies kunnen voor specifieke of occasionele subsidieregelingen ook ad hoc Adviescommissies worden samengesteld. In 2011 werd een beroep gedaan op twee ad hoc Adviescommissies: de Adviescommissie e-literatuur en de Adviescommissie culturele biografieën.

De samenstelling van de Adviescommissies is opgenomen als bijlage I. achter in dit jaarverslag.

4 Beslissingscollege

Het Beslissingscollege beslist over de subsidieaanvragen op basis van de gemotiveerde adviezen van de Adviescommissies. Het evalueert jaarlijks de regelingen, signaleert nieuwe behoeften en reflecteert via zogenaamde denktankthema's over ontwikkelingen in het literaire veld. In 2011 kwamen aan bod: literaire tijdschriften, boekhandelsregeling, positie Vlaamse vertalers, criteria voor werkbeurzen...

Het Beslissingscollege bestaat uit negen leden: de acht voorzitters van de Adviescommissies en een onafhankelijke voorzitter die deskundig is op literair vlak. De leden van het Beslissingscollege hebben een mandaat van vier jaar dat niet verlengd kan worden.

Om belangenconflicten te vermijden wordt bij het begin van elke vergadering de directe en indirecte betrokkenheid van elke aanwezige bij een dossier vastgesteld. Een lid kan nooit deelnemen aan de bespreking en besluitvorming over een aanvraag waarbij hij of zij betrokken is.

Het Beslissingscollege vergaderde vijf keer in 2011 en besliste één keer via mailronde.

De samenstelling van het Beslissingscollege is opgenomen als bijlage I. achter in dit jaarverslag.

5 Beroepscommissie

De Beroepscommissie telt vier leden en een voorzitter. Ze zijn deskundig op literair gebied en maken geen deel uit van de andere VFL-organen. Ze hebben een mandaat van vier jaar dat niet kan worden verlengd.

De Beroepscommissie behandelt de gemotiveerde bezwaarschriften tegen de besluiten van het Beslissingscollege. Ze gaat na of de Adviescommissie(s) en het Beslissingscollege alle relevante elementen in rekening hebben gebracht, of ze consistent hebben geadviseerd en gemotiveerd, en of ze het aanvraagdossier objectief hebben beoordeeld.

Na onderzoek van alle onderdelen van het dossier, ook de contextuele gegevens, het budget, voorgaande beslissingen over gelijkaardige dossiers of andere door de Beroepscommissie relevant geachte elementen, beslist ze autonoom om het besluit van het Beslissingscollege te bevestigen of geheel of gedeeltelijk te herzien. De Beroepscommissie is geen 'second opinion commissie' die het inhoudelijke advies overdoet vanuit een eigen, tweede lezing.

Behandelde dossiers in 2011:

- Werkbeurzen voor literaire auteurs: 3 dossiers – 1 herziening
- Productiesubsidies voor literair werk en strips: 1 dossier – geen herziening
- Subsidies voor digitale literaire projecten: 1 dossier – 1 herziening
- Subsidies voor auteursgenootschappen: 1 dossier – geen herziening

De samenstelling van de Beroepscommissie is opgenomen als bijlage I. achter in dit jaarverslag.

6 VFL-secretariaat

Het VFL-secretariaat bereidt het beleid van het Vlaams Fonds voor de Letteren voor en voert het ook uit. Het verzorgt de administratie, volgt de dossiers op en staat in voor de interne en externe communicatie.

Het secretariaat vertegenwoordigt het VFL bij delegatie van het VFL-bestuur. Het zet proefprojecten op, voert studieopdrachten uit en evalueert de werking en de instrumenten.

Het secretariaat wordt geleid door een directeur. Het VFL-bestuur benoemt hem op basis van een externe selectieprocedure. Hij moet deskundig zijn in bedrijfsbeheer en een brede culturele en literaire interesse hebben.

Vacatures voor VFL-medewerkers worden bekend gemaakt via de VFL-website en relevante sites in de boeken- en cultuursector. Op basis van het competentieprofiel en de functiebeschrijving gebeurt de selectie met de hulp van een extern assessmentbureau.

Eind 2011 werkten op het VFL-secretariaat 14 vaste medewerkers, van wie 6 deeltijds. In totaal bedraagt het personeelsbestand 10,3 voltijdse equivalenten.

SUBSIDIES PROJECTIONS

1 Binnenland

1.1 Binnenland subsidies

1.1.1 Auteurs

Werkbeurzen literaire auteurs

Een werkbeurs is een subsidie aan een auteur van literair werk met als doel hem/haar economische ruimte te bieden voor het schrijven van kwalitatief hoogstaand literair werk. Een werkbeurs is geen prijs voor literaire verdiensten, noch een subsidie achteraf voor een gepubliceerd boek of een financiële tegemoetkoming in materiële werkomstandigheden. Een werkbeurs wil de auteur financiële ruimte bieden om aan het schrijfproject te werken: het is 'geld voor tijd'. Het subsidiebedrag wordt uitgedrukt in twee tot acht eenheden en kan gelden voor één of meerdere jaren. In 2011 stond een eenheid gelijk aan 2.400 euro. Voor deze regeling geldt een inkomensgrens van 38.200 euro individueel netto belastbaar inkomen; boven dit bedrag kan geen subsidie worden uitgekeerd. Voor Belgische rijksingezetenen is een werkbeurs vrij van inkomstenbelasting.

De formele voorwaarden, de algemene beoordelingscriteria en de specifieke criteria voor proza, kinder- en jeugdliteratuur, poëzie, essayistiek, prentenboeken/illustraties en toneelteksten, zijn te vinden op de website van het VFL. Het kerncriterium is steeds literaire kwaliteit.

Een auteur die meerdere genres beoefent, dient één aanvraag in. Het volledige dossier met de ingediende publicaties en de deelwerkplannen wordt naargelang het genre door de desbetreffende Adviescommissie gelezen en beoordeeld. De voorzitters van deze Adviescommissies formuleren een geïntegreerd advies voor het Beslissingscollege.

In 2011 dienden 125 (*in 2010: 131*) auteurs een ontvankelijke aanvraag in: 31 (26) auteurs met een werkplan proza, 16 (21) auteurs met een werkplan poëzie en/of essay, 10 (13) auteurs met een werkplan theater, 43 (46) auteurs met een werkplan kinder- en jeugdliteratuur. 25 (25) auteurs dienden een meervoudige aanvraag in met een werkplan voor twee of meer genres.

In totaal werden 393 (397) eenheden toegekend aan 99 (97) auteurs: 96 (76) eenheden voor 25 (19) proza-auteurs; 52 (70) voor 13 (14) auteurs met een werkplan poëzie en/of essay; 27 (39) voor 8 (11) theaterauteurs; 126 (134) voor 33 (34) kinder- en jeugdauteurs en 92 (79) voor 20 (19) auteurs met een meervoudige aanvraag. Het brutobedrag van de totale toekenning was 940.800 (952.800) euro.

19 (21) auteurs vroegen in 2011 voor het eerst een werkbeurs aan. Aan 12 (12) van hen werd die ook toegekend. 13 (19) van de 125 (131) aanvragers waren Nederlanders. 10 (11) van hen ontvingen een beurs.

9 (10) toekenningen maakten onderdeel uit van een continueringsregeling voor meerdere jaren. In de overzichtstabel zijn ze gemarkeerd met een ✱.

23 (24) auteurs ontvingen ook een projectbeurs van het Nederlands Letterenfonds voor hetzelfde werkplan. Zij zijn gemarkeerd met een ✱. Literaire auteurs kunnen immers ook een aanvraag voor een projectbeurs indienen bij het Nederlands Letterenfonds. Het Nederlands en het Vlaams Fonds beslissen elk autonoom over de aanvragen. Indien beide Fondsen een beurs toekennen voor

hetzelfde project, wordt deze gefinancierd: het gemeenschappelijk toegekende bedrag wordt gedeeld, de extra toezegging wordt betaald door het betreffende Fonds. In 2011 bedroeg de vrijval voor het VFL door cofinanciering 124.458 euro.

Netto – na aftopping en cofinanciering – werd 755.357 euro uitbetaald aan werkbearzen voor literaire auteurs.

Tabel werkbearzen literaire auteurs

(alfabetisch op naam auteur)

Auteur	Nat.	Genre(s)	Aantal eenheden
Frank Adam	B	proza, theater	3
Guus Bauer	NL	proza	2*
Peter Boelens	B	theater	2
Paul Bogaert	B	poëzie	6*
Greet Bosschaert	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
An Candaele	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Paul Claes	B	proza	6
Sabien Clement	B	kinder- en jeugdliteratuur	7
Carll Cneut	B	kinder- en jeugdliteratuur	8
Geertrui Daem	B	proza	4*
Ann De Bode	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Johan de Boose	B	proza, poëzie	3*
Pieter De Buysser	B	theater	5
Saskia de Coster	B	proza	5
Peter De Graef	B	theater	5
Jan De Kinder	B	kinder- en jeugdliteratuur	3
Jan De Leeuw	B	kinder- en jeugdliteratuur	5
Mieke De Loof	B	proza	2
Paul de Moor	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Roger De Neef	B	poëzie	3
Marita de Sterck	B	kinder- en jeugdliteratuur	6*
Chris De Stoop	B	proza	3*
Evelien De Vlieger	B	kinder- en jeugdliteratuur	4*
Stijn Devillé	B	theater	4
Elsje Dezwarde	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Kristien Dieltiens	B	kinder- en jeugdliteratuur	2*
Noëlla Elpers	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Merel Eyckerman	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Pieter Gaudesaboos	B	kinder- en jeugdliteratuur	6
Koenraad Goudeseune	B	proza	2
Hans Groenewegen	NL	poëzie, essay	6**
Luuk Gruwez	B	proza, poëzie	7*
Abke Haring	NL	theater	4
Rozalie Hirs	NL	poëzie	5
Peter Holvoet-Hanssen	B	proza, poëzie	8*
Pol Hoste	B	proza	4
Lucas Hüsgen	NL	essay	6*
Lieve Joris	B	proza	4**
Hester Knibbe	NL	poëzie	4
Bart Koubaa	B	proza	4*
Rachida Lamrabet	B	proza	2

Ruth Lasters	B	poëzie	2
Riske Lemmens	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Simone Lenaerts	B	proza	2
Benjamin Leroy	B	kinder- en jeugdliteratuur	4
Marijke Libert	B	proza	3
Benny Lindelauf	B	kinder- en jeugdliteratuur	8*
Paul Mennes	B	proza	4
Bart Meuleman	B	proza, poëzie, essay	4
Rudi Meulemans	B	theater	2
Bart Moeyaert	B	proza, kinder- en jeugdliteratuur	8
Thomas Möhlmann	NL	poëzie	2
Els Moors	B	proza en poëzie	3
Tine Mortier	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Leonard Nolens	B	poëzie	8**
David Nolens	B	proza	4
Joris Note	B	essay	3*
Jeroen Olyslaegers	B	proza	4
Joseph Pearce	B	proza	3
Elvis Peeters	B	proza, kinder- en jeugdliteratuur	4
Yves Petry	B	proza	6*
Leo Pleysier	B	proza	6**
Marjolein Pottie	B	kinder- en jeugdliteratuur	3
Anne Provoost	B	proza	2
Marc Reugebrink	B	proza, essay	5*
Pjeroo Robjee	B	proza	3*
Tom Schamp	B	kinder- en jeugdliteratuur	8
Tom Schoonooghe	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Peter Seynaeve	B	theater	2
Arne Sierens	B	theater	6
Jan Sobrie	B	theater	2
André Sollie	B	kinder- en jeugdliteratuur	4*
Johanna Spaey	B	proza	2
Mathilde Stein	NL	kinder- en jeugdliteratuur	3
Peter Terrin	B	proza	6*
Jeroen Theunissen	B	proza, poëzie	4
Leo Timmers	B	kinder- en jeugdliteratuur	3
Marc Tritsmans	B	poëzie	3*
Dirk van Bastelaere	B	poëzie, essay	6
Walter van den Broeck	B	proza	5
Saskia Van Der Wiel	NL	kinder- en jeugdliteratuur	2
Sebastiaan Van Doninck	B	kinder- en jeugdliteratuur	3
Lies Van Gasse	B	poëzie	2
Geert van Istendael	B	proza, poëzie	2
Judith Vanistendael	B	kinder- en jeugdliteratuur, strips	5
Bart Van Loo	B	essay	2
Monika van Paemel	B	proza	3*
Do Van Ranst	B	kinder- en jeugdliteratuur	3
Mark van Tongele	B	poëzie	3
Willem van Zadelhoff	NL	proza	6
Joost Vandecasteele	B	proza	3
Sylvia Vanden Heede	B	kinder- en jeugdliteratuur	4
Isabelle Vandenabeele	B	kinder- en jeugdliteratuur	7
Margot Vanderstraeten	B	proza	3*

Peter Verhelst	B	proza, poëzie, theater, kinder- en jeugdliteratuur	7
Kaatje Vermeire	B	kinder- en jeugdliteratuur	3
Klaas Verplancke	B	kinder- en jeugdliteratuur	8
Paul Verrept	B	proza, kinder- en jeugdliteratuur	5
Mieke Versyp	B	kinder- en jeugdliteratuur	2
Erik Vlamincx	B	proza	5*✳

✳Continuering

*Cofinanciering

Stimuleringsbeurzen literaire auteurs

Een stimuleringsbeurs is bedoeld om een gedebuteerde schrijver extra te motiveren om nieuwe literaire schrijfprojecten aan te pakken. Het gaat veeleer om een aanmoediging, een expliciet signaal naar aankomend talent, dan om een vorm van literaire bekroning. Het toegekende bedrag van minimaal 3.500 euro en maximaal € 10.000 euro is immers bedoeld om de realisatie van een tweede boek mee mogelijk te maken. Deze vorm van subsidiëring bewijst daardoor pas ten volle haar nut op langere termijn, in de verdere literaire carrière van de opgemerkte auteurs. Tot de auteurs die al een stimuleringsbeurs van het VFL hebben gekregen, behoren: Annelies Verbeke, Saskia de Coster, Margot Vanderstraeten, Jeroen Theunissen, Pieter Gaudesaboos, Eva Cox en Joost Vandecasteele.

Het belangrijkste beoordelingscriterium voor de Adviescommissies is de literaire kwaliteit van het debuut. Het ingediende werkplan kan voor de commissies een indicatie zijn of de literaire belofte die uit het debuut spreekt, verder kan worden waargemaakt in het tweede literaire werk.

In 2011 werd de regeling voor de tiende keer uitgevoerd. Tot 2008 gebeurde dit gemeenschappelijk door het VFL en het Nederlands Letterenfonds. Vanaf 2009 hebben beide fondsen de praktische organisatie van de regeling opgesplitst, weliswaar met onderlinge afstemming over subsidiecriteria en uitwisseling van aanvragerslijsten.

11 literaire debutanten dienden in 2011 een aanvraag in. Het VFL kende aan 9 van hen een stimuleringsbeurs toe, voor in totaal 33.500 euro.

Tabel stimuleringsbeurzen literaire auteurs

— Proza —

Auteur	Titel en uitgeverij debuut	Subsidie
Ann De Craemer	<i>Vurige Tong</i> (De Bezige Bij Antwerpen)	3.500
Raf Goossens	<i>Kieken zonder kop</i> (Contact)	3.500
Totaal		€ 7.000

— Poëzie —

Auteur	Titel en uitgeverij debuut	Subsidie
Maud Vanhauwaert	<i>Ik ben mogelijk</i> (Querido)	4.500
Totaal		€ 4.500

— Kinder-en jeugdliteratuur —

Auteur	Titel en uitgeverij debuut	Subsidie
Elisah De Bruycker*	<i>Dikke vrienden</i> (De Eenhoorn)	3.500
Korneel Detailleur*	<i>Zoon</i> (Lannoo)	4.500
Nils Pieters*	<i>De grote boze wolf</i> (De Eenhoorn)	3.500
Tim Van den Abeele*	<i>Op een dag was de liefde moe</i> (De Eenhoorn)	3.500
Alain Verster*	<i>De duif die niet kon duiken</i> (De Eenhoorn)	3.500
Totaal		€ 18.500

* illustrator

— Theater —

Auteur	Titel en uitgeverij debuut	Subsidie
Hanne Foblets	<i>De wandeling</i> (Braakland/Zhebuilding)	3.500
Totaal		€ 3.500

Algemeen Totaal: € 33.500

Projectbeurzen culturele biografieën

Tot 2006 organiseerde het VFL jaarlijks samen met het Nederlands Letterenfonds een regeling voor literaire biografieën: biografieën over Vlaamse auteurs of letterkundigen die toonaangevend zijn (of waren) voor de letterkunde in Vlaanderen en/of Nederland. Sinds 2007 heeft het VFL in oneven jaren (2007, 2009, 2011 ...) een tweejaarlijkse regeling voor culturele biografieën en in even jaren een tweejaarlijkse regeling voor literaire biografieën. Met deze subsidie kunnen biografen zich voor een bepaalde tijd vrijmaken om zich aan hun biografieproject te wijden. Ze kan ook dienen om research- en reiskosten te dekken.

In 2011 werden zeven biografieprojecten ingediend. Het totaal van de gevraagde beursbedragen bedroeg 220.000 euro, een ruime overschrijding van het beschikbare subsidiebudget. Uiteindelijk werd aan vier biografen een beurs toegekend.

Tabel projectbeurzen culturele biografieën

Biograaf	Gebiografeerde	Uitgeverij	Subsidie
Leen Huet	Pieter Bruegel	De Bezige Bij Antwerpen	25.000
Paul Ilegems	Fred Bervoets	De Bezige Bij Antwerpen	8.000
Dree Peremans	Wannes Van de Velde	EPO	25.000*
Eric Van de Castele	Hugo Schiltz	Pelckmans	25.000
Totaal			€ 83.000

*In 2009 ontving de biograaf voor dit project al een beurs van € 8.760 voor voorbereidend onderzoek.

7 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

4 biografiebeurzen werden toegekend.

Reisbeurzen literaire auteurs

Een reisbeurs is een bijdrage in de reiskosten voor een reis naar het buitenland. Deze beurs kan worden aangevraagd voor reizen in het kader van research, deelname aan literaire activiteiten, studie ter plaatse, verdieping van het literaire werk of reflectie daarop ... met het oog op de publicatie van nieuw werk of een vertaling die in boekvorm verschijnt of met het oog op de opvoering van een nieuw theaterstuk. In uitzonderlijke gevallen kan de reisbeurs ook een deel van de verblijfskosten dekken. De relevantie van de reis voor het project wordt beoordeeld door de bevoegde Adviescommissie.

Omwille van de budgettaire schaarste werden de reisbeurzen in 2011 beperkt tot een maximumbedrag van 500 euro.

Tabel reisbeurzen literaire auteurs

Auteur	Bestemming	Werktitel	Genre	Subsidie
Joost Vandecasteele	Hong Kong en Singapore	<i>Afbraak van een mensmachine</i>	Proza	500
Peter Verhelst	Zuid-Afrika	<i>Olifant</i>	Kinder- en jeugdliteratuur	500
Koen Peeters	Rwanda	<i>(nog niet bepaald)</i>	Proza	305
Tom Schoonooghe	o.a. Amsterdam, Barcelona, Stockholm	<i>Mijn stad</i>	Kinder- en jeugdliteratuur	500
Totaal				€ 1.805

4 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

4 reisbeurzen werden toegekend.

112 Strips

Al snel na zijn oprichting is het VFL begonnen met het uitbouwen van een stripbeleid. In 2001 werkte het een productiesubsidieregeling uit voor de uitgave van stripalbums en -tijdschriften. Sinds 2003 kunnen stripauteurs ook werk- en reisbeurzen aanvragen. In 2006 startte het VFL met de uitbouw van een actief buitenlandbeleid voor strips. Jaar na jaar heeft het zijn stripbeleid verder ontwikkeld en verfijnd met een steeds zichtbaarder resultaat. Er is een groeiende productie van uiteenlopende, kwaliteitsvolle en eigenzinnige stripalbums, die steeds meer hun weg vinden naar buitenlandse vertalingen. De media, het leespubliek en de boekhandels pikken dat meer en meer op.

Een aandachtspunt blijft dat vooralsnog maar een beperkte groep van uitgevers het risico durft te nemen om minder voor de hand liggend maar kwaliteitsvol stripwerk uit te brengen. Door de subsidieregeling voor productie-subsidies, de toenemende aandacht van pers en publiek en ook door de intensieve aanwezigheid van het VFL in het stripveld als betrouwbare partner merkt het VFL dat stilaan ook grotere of meer literair geprofileerde uitgevers durven te investeren in striptalent en kwaliteit.

Op de website van het VFL staat een uitgebreide toelichting bij de doelstellingen, de beoordelingscriteria en de toekenningsvoorwaarden van de verschillende subsidieregelingen voor strips.

Werkbeurzen voor stripauteurs

Beginnende stripauteurs die tien stripplatten hebben gepubliceerd in diverse media, kunnen een startbeurs aanvragen. Een startbeurs kan worden gekoppeld aan een mentoraat door een ervaren stripauteur. Stripauteurs die al een of meer stripalbums hebben gepubliceerd, kunnen een scheppingsbeurs aanvragen. Het subsidiebedrag wordt uitgedrukt in één tot acht eenheden. In 2011 stond een eenheid gelijk aan 2.400 euro. Voor deze regeling geldt een inkomensgrens van 38.200 euro individueel netto belastbaar inkomen; boven dit bedrag kan geen subsidie worden uitgekeerd. Voor Belgische rijksingezetenen is een werkbeurs vrij van inkomstenbelasting.

— Startbeurzen —

Naam	Aantal eenheden
Floris De Smedt	2
Totaal	2

— Scheppingsbeurzen —

Naam	Aantal eenheden
Ivan Adriaenssens	2
Eva Cardon	4
Sébastien Conard	2
Reinhart Croon	4
Lode Devroe	3
Kim Duchateau	3
Steven Dupré	4
Brecht Evens	6
Stijn Gisquière	2
Jeroen Janssen	3
Marc Legendre	2
Wauter Mannaert	2
Steve Michiels	2
Marcel Rouffa	2
Olivier Schrauwen	4
Simon Spruyt	4
Gerolf van de Perre	5
Maarten Vande Wiele	2
Judith Vanistendael	4*
Totaal	60

*Meervoudige toekenning voor strips en kinder- en jeugdliteratuur

Algemeen totaal: 62 (in 2010: 51)

26 (30) auteurs dienden een ontvankelijke aanvraag in.

62 (50) eenheden werden toegekend aan 20 (16) stripauteurs: er werd 1 (3) startbeurs en 19 (13) scheppingsbeurzen toegekend voor in totaal 148.800 (110.400) euro.

Na aftopping door toetsing aan het inkomensplafond werd er netto 135.039 euro uitbetaald.

Reisbeurzen stripauteurs

Er werden geen aanvragen ingediend.

Productiesubsidies voor uitgevers van strips

Uitgeverij	Auteur	Titel	Subsidie
Oogachtend	Brecht Evens	<i>De liefhebbers</i>	5.000
't Verschil	Leen Van Hulst	<i>Melk en sneeuw</i>	2.500
Zorro Uitgeverij	Studio Vitalski	<i>Het vrouweiland</i>	Geen
Totaal			€ 7.500

3 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

2 subsidies werden toegekend.

Striptijdschriften

Er werden geen aanvragen ingediend.

Stripmanifestaties

Activiteit, locatie	Organisator	Subsidie
Retrospectieve tentoonstelling Charles Burns	Beeld Beeld	2.500
Eindejaarsactie	De Rode Antraciet	Onontvankelijk
Leuven stript – Connecting the Dots	Leuven stript	1.500
Totaal		€ 4.000

3 aanvragen werden ingediend.

2 subsidies werden toegekend.

1 1 3 Vertalers in het Nederlands

Projectbeurzen literaire vertalers

Een projectbeurs is een subsidie voor een literaire vertaler die hem/haar betere kansen moet bieden om zijn/haar literaire werkzaamheden te realiseren. De literaire vertaler kan een aanvraag indienen voor de vertaling van vreemdtalige literaire werken in het Nederlands met het oog op een publicatie in boekvorm of de opvoering door een professioneel toneelgezelschap. De subsidie wordt uitgedrukt in een geldbedrag.

Voor deze regeling geldt een inkomensgrens van 38.200 euro individueel netto belastbaar inkomen; boven dit bedrag kan geen subsidie worden uitgekeerd. Deze subsidie is vrijgesteld van inkomstenbelasting voor rijksingezetenen. Er zijn twee aanvraagrondes per jaar. Bij de beoordeling van de aanvraag is de kwaliteit van het recente vertaalwerk het hoofdcriterium. Voorts worden ook de literaire kwaliteit van het huidige project, de omvang en het genre, de haalbaarheid,

de moeilijkheidsgraad en de kwaliteitsverwachting en de mate van realisatie van vroegere vertaalwerkplannen bij de evaluatie van de aanvraag betrokken.

Bruto werd voor 80.615 euro aan werkbeurzen toegekend. Na aftopping, recuperatie van een niet gerealiseerd vertaalproject en cofinanciering werd 66.123 euro uitbetaald aan projectbeurzen voor literaire vertalers.

Tabel projectbeurzen literaire vertalers

Vertaler	Nat.	Auteur, titel en uitgever	Brontaal	Subsidie
Marijke Arijs	B	Elise Fontenaille, <i>Le garçon qui volait des avions</i> (Manteau)	Frans	800
Marijke Arijs	B	Amélie Nothomb, <i>Tuer le père</i> (De Bezige Bij Antwerpen)	Frans	1.530
Peter Bergsma	NL	Lydia Davis, <i>The Collected Stories of Lydia Davis, Deel I</i> (Atlas)	Engels	6.400
Peter Bergsma	NL	Lydia Davis, <i>The collected Stories of Lydia Davis, Deel II</i> (Atlas)	Engels	8.420
Katelijne De Vuyst	B	Emmanuel Carrère, <i>Limonov</i> (De Bezige Bij)	Frans	3.020
Katelijne De Vuyst	B	Olivier Rolin, <i>Un chasseur de lions</i> (IJzer)	Frans	5.160
Hilde Keteleer	B	Daniela Krien, <i>Irgendwann werden wir uns alles erzählen</i> (Ambo Anthos)	Duits	2.850
Patrick Lateur	B	Homeros, <i>Odysee</i> (Athenaeum – Polak & Van Gennepe)	Oud-Grieks	11.000*
Lies Lavrijsen	B	Saci Lloyd, <i>The Carbon Diaries 2017</i> (Manteau)	Engels	2.550
Greet Pauwelijn	B	Olga Tokarczuk, <i>Bieguni</i> (De Geus)	Pools	7.100
Greet Pauwelijn	B	Arthur Domolawski, <i>Kapuscinski Non-fiction</i> (De Geus)	Pools	8.980
Katrien Vandenberghe	B	Emmanuel Carrère, <i>Limonov</i> (De Bezige Bij)	Frans	3.020
Luk Van Haute	B	Toyo Shibata, <i>Kujikenaide</i> (Dutch Media Uitgevers)	Japans	960
Luk Van Haute	B	Keigo Higashino, <i>Yogisha X no kenshin</i> (De Geus)	Japans	8.025
Jos Vos	B	Murasaki Shikibu, <i>Gentj Mondgatari</i> (Atheneum – Polak & Van Gennepe)	Japans	10.800*
Totaal				€ 69.815

* € 36.000 over drie jaar (2011–2013). € 11.000 is het aandeel 2011.

* Overlopend dossier 2006–2011: € 10.800 per jaar. Op deze beurs is cofinanciering met het Nederlands Letterenfonds van toepassing.

19 aanvragen werden ingediend.

18 aanvragen waren ontvankelijk.

14 subsidies werden toegekend.

Stimuleringsubsidies literaire vertalers

Een beginnende Vlaamse literaire vertaler kan een stimuleringssubsidie aanvragen nadat hij/zij de eerste literaire vertalingen heeft gepubliceerd. De gepubliceerde literaire vertalingen kunnen zowel in boekvorm als in cultureel-literaire tijdschriften en/of verzamelbundels verschenen zijn. Ook niet in boekvorm gepubliceerde vertalingen van theaterteksten, opgevoerd door een professioneel theatergezelschap, komen in aanmerking. Deze subsidie moet de vertaler de financiële slagkracht en

extra motivatie geven om zich verder te bekwamen in het vak van het literair vertalen en zo zijn positie op de literaire uitgeverijmarkt te versterken.

Een stimuleringssubsidie bedraagt minimaal 500 euro en maximaal 5.000 euro. Het subsidiebedrag is verbonden met de kwaliteit van de vertaling in relatie tot de gerealiseerde vertaalinspanning (waarbij de literaire kwaliteit van de brontekst, het genre, de moeilijkheidsgraad en de omvang van het project mee in rekening gebracht worden).

Daarnaast kan de Adviescommissie vertalingen in het Nederlands een vertaler voordragen voor een ontwikkelingsbeurs, een gemeenschappelijke regeling van het VFL en het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV). Een ontwikkelingsbeurs biedt beginnende Vlaamse literaire vertalers de mogelijkheid om hun deskundigheid te bevorderen en in het bijzonder hun kansen op toegang tot de Nederlandse uitgeverijmarkt te vergroten. De beurs bestaat uit een bedrag van maximaal 1.000 euro dat aangewend wordt om de beginnende vertaler zowel vertaaltechnisch als zakelijk te begeleiden.

Tabel stimuleringssubsidies literaire vertalers

Vertaler	Auteur, titel en uitgever	Taal	Subsidie
Rita Depestel	Michal Witkowski, <i>Grote PoolseNichtenAtlas</i> (Van Gennepe)	Pools	2.900
Mieke Desmet	Camilla Grebe & Asa Träff, <i>Vredig</i> (Prometheus)	Zweeds	2.000*
Iannis Goerlandt	Vertalingen van onder meer Reinhard Jirgl, Arno Schmidt en Dietmar Dath (diverse nummers van literair tijdschrift <i>nY</i>)	Duits	1.310
Greet Pauwelijn	Aleksandra Machowiak en Daniel Mizieliński, <i>Hut Hok Huis</i> (Clavis)	Pools	500
Daan Pieters	Amélie Nothomb, <i>Een vorm van leven</i> (Meulenhoff/Manteau)	Frans	900*
Katrien Vandenberghe	Tanguy Viel, <i>Paris-Brest</i> (De Arbeiderspers)	Frans	2.060
Totaal			€9.670

* Deze vertalers werden ook voorgedragen voor een ontwikkelingsbeurs.

6 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

6 stimuleringssubsidies werden toegekend.

Reisbeurzen literaire vertalers

De vergoeding van (een deel van) de reis- en verblijfskosten voor een verblijf in het buitenland kan worden aangevraagd voor research, deelname aan literaire activiteiten, studie ter plaatse, contact met de auteur van de brontekst, verdieping van het literaire werk of reflectie erop. De relevantie van de reis voor het project wordt beoordeeld door de Adviescommissie vertalingen in het Nederlands.

Tabel reisbeurzen literaire vertalers

Vertaler	Bestemming	Vertaling	Genre	Subsidie
Patrick Lateur	Italië	Diverse auteurs <i>Italiaans brievenboek</i>	Brieven	200

1 ontvankelijke aanvraag werd ingediend.

1 reisbeurs werd toegekend.

Overzicht directe subsidies aan auteurs en vertalers

Het VFL besteedt in uitvoering van het decreet en vanuit de beleidsoptie om de scheppende kunstenaar centraal te stellen in zijn subsidieregelingen een belangrijk deel van de subsidies aan hen. In 2011 is ondanks de globale daling van de VFL-middelen met 4% het directe bedrag aan subsidies aan auteurs en vertalers gestegen tot bijna 1,1 miljoen euro of ruim 40% van de totale subsidies. Daarnaast vloeien er ook indirect inkomsten naar auteurs en vertalers via andere subsidieregelingen en door het VFL ondersteunde projecten, bijvoorbeeld honoraria op bijdragen aan literaire tijdschriften, auteursrechten op vertalingen en boekproducties gerealiseerd met VFL-steun, vergoedingen voor medewerking aan literaire manifestaties en projecten van literaire organisaties, lezingen in boekhandels, enzovoort. Het VFL wil via een stageproject dit indirecte financiële effect ook in kaart brengen.

Subsidieregeling	Uitbetaling 2010	Uitbetaling 2011
Werkbeurzen auteurs	760.693	755.357
Werkbeurzen stripauteurs	122.400	135.039
Projectbeurzen vertalers	77.645	72.033
Stimuleringsbeurzen auteurs	32.500	33.500
Stimuleringsubsidies vertalers	9.984	10.000
Biografiebeurzen	65.174	83.000
Totaal	€ 1.068.396	1.088.929

1 1 4 Literaire tijdschriften

Het tijdschriftenreglement voor de meerjarige periode 2010–2013 is gebaseerd op vier uitgangspunten in het tijdschriftenbeleid: kwaliteit, diversiteit, stabiliteit en vernieuwing. De subsidie voor de literaire tijdschriften bestaat uit een basissubsidie en eventueel een aanvullende subsidie. De basissubsidie omvat een productiesubsidie, een tussenkomst in de auteurshonoraria en een beperkte forfaitaire vergoeding voor de onkosten van een website. Ze wordt toegekend voor vier jaar en kan verhoogd worden met een aanvullende subsidie. De aanvullende subsidie wordt jaarlijks bepaald en is afhankelijk van elementen zoals de literaire kwaliteit van het tijdschrift (inhoudelijke kwaliteit, taal en stijl van de bijdragen, evenwicht en samenhang binnen de individuele nummers en de jaargang, de realisatie van de redactionele ambities, bereikte respons in het literaire milieu...) en het zorgvuldig beheer. In 2011 ontvingen acht tijdschriften een basissubsidie. Vier tijdschriften ontvingen ook een aanvullende subsidie.

Beginnende literaire tijdschriften kunnen een basissubsidie voor één jaargang (vier nummers) aanvragen. De inhoudelijke beoordeling gebeurt vooral op basis van het criterium 'verrijking van het literaire tijdschriftenlandschap'. De commissie kan bepaalde formele voorwaarden om een basissubsidie te krijgen soepeler hanteren voor beginnende tijdschriften. De basissubsidie voor beginnende tijdschriften kan voor tweemaal vier nummers aangevraagd worden. In 2011 werd er geen subsidie toegekend aan een beginnend tijdschrift.

Naar jaarlijkse gewoonte nam de Adviescommissie tijdschriften de voorbije jaargang van de literaire tijdschriften die door het VFL gesubsidieerd werden onder de loep. In het *Tijdschriftenrapport* worden de kwaliteitscriteria getoetst aan de voorbije jaargang. De bevindingen over de jaargang 2011 worden aan de redacties bezorgd en zijn ook integraal raadpleegbaar op de VFL-website. In een

inleidende tekst verwoordt de commissie haar globale evaluatie van de voorbije jaargang en formuleert ze haar visie over de betekenis van literaire tijdschriften in het huidige literaire landschap en binnen de economische uitgeverijcontext.

Tabel literaire tijdschriften

Tijdschrift	Bedrag basissubsidie	Bedrag aanvullende subsidie	Totaal
De Brakke Hond	22.000	Geen	22.000
De Leeswelp	15.000	Geen	15.000
Deus ex Machina	11.000	11.500	22.500
DW B	31.500	32.500	64.000
Extaze			Onontvankelijk
Kluger Hans	10.000	Geen	10.000
nY	21.000	31.000	52.000
Spiegel der Letteren	17.000	Geen	17.000
Zacht Lawijd	20.500	3.000	23.500
Totaal			€ 226.000

9 aanvragen werden ingediend.

1 aanvraag was onontvankelijk.

8 subsidies werden toegekend.

1 1 5 Digitale literaire projecten

Ook in 2011 voorzag het VFL projectbudgetten voor inhoudelijk en vormelijk vernieuwende literaire projecten met digitale media. Niet zozeer het medium en de technologie op zich staan daarbij centraal, wel de vernieuwende wijze waarop ICT wordt aangewend. Onder digitale literaire projecten verstaat het VFL kwaliteitsvolle initiatieven die een relatie leggen tussen literatuur en een digitale omgeving. De projecten hebben een meerwaarde ten opzichte van de klassieke printmedia en laten verschillende functies aan bod komen: bijvoorbeeld het creëren van nieuwe literatuur in een digitale omgeving, het selecteren van digitale literaire inhoud of het structureren en duiden van die inhoud.

Het VFL ontving tien aanvragen voor digitale literaire projecten. Aan vijf projecten werd een subsidie toegekend. De projecten werden beoordeeld op literaire kwaliteit en de digitale en inhoudelijke meerwaarde. Bij de beoordeling werd ook aandacht besteed aan de promotie en de bekendmaking van het ingediende project om zo een ruimer publiek te bereiken.

Tabel digitale literaire projecten

Aanvrager	Project	Subsidie
Poëzierapport	<i>Poëzierapport</i>	Geen*
Hauser vzw	<i>Hauser</i>	2.500**
Bart Pennewaert	<i>China 3.0</i>	Geen
DW B	<i>Belgopathie</i>	Geen
De papieren man	<i>De papieren man</i>	10.000
Xavier Roelens	<i>Motetten voor de 21ste eeuw</i>	Geen

Aart De Zitter	<i>Noordwaarts</i>	Geen
Schwarzgerät MMX	<i>Alphaville</i>	8.500
Paul Bogaert	<i>Kom snel</i>	4.900
De Reactor	<i>De Reactor</i>	7.500
Totaal		€ 33.400

* Omwille van de late beslissing over de subsidie 2011 werd aan Poëzierapport 2.500 euro toegekend voor de kosten die in 2011 reeds gemaakt werden.

** Na beroep.

10 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

5 subsidies werden toegekend.

116 Productiesubsidies voor uitgevers

De productiesubsidie richt zich tot professionele (Vlaamse of Nederlandse) uitgevers van het literaire werk van Vlaamse auteurs en is bedoeld om weinig commerciële, maar waardevolle en bijzondere publicaties van literair werk mee mogelijk te maken. In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan kwaliteitsuitgaven met een beperkt verkooppotentieel en bijgevolg een marktcorrigerende financiële bijdrage wenselijk is. Een productiesubsidie maakt niet alleen deze producties mogelijk, maar helpt ook de verkoopprijs te drukken zodat een grotere verspreiding van de uitgave mogelijk wordt.

In 2011 werden elf dossiers voor inhoudelijke beoordeling voorgelegd aan de Adviescommissie poëzie & essay, twee dossiers aan de Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur, drie dossiers aan de Adviescommissie proza en twee dossiers aan de Adviescommissie theater. Het zakelijke luik werd beoordeeld door het VFL-secretariaat. De productiesubsidie wordt bepaald op basis van een gestandaardiseerd calculatieschema voor inkomsten en uitgaven en kan maximaal 50 % van de directe productiekosten bedragen, na controle van de facturen.

Tabel productiesubsidies voor uitgevers

— Essay —

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Titel manuscript	Subsidie
Voetnoot	Freddy de Vree	<i>Marcel Broodthaers, Marcel Broodthaers</i>	1.000
Academic and Scientific Publishers	Michel Dupuis, Hans Vandevoorde en Yves T'Sjoen	<i>Bloemlezing Jan De Roek</i>	2.700
De Bezige Bij Antwerpen	Eric Min	<i>Rik Wouters. Biografie</i>	4.500
Totaal			€ 8.200

— Kinder- en jeugdliteratuur —

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Titel manuscript	Subsidie
Abimo	Koen Van Biesen	<i>Buurman leest een boek</i>	3.000
Vrijdag	Stan Van Steendam	<i>O Echo</i>	Geen
Totaal			€ 3.000

— Poëzie —

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Titel manuscript	Subsidie
Van Halewyck	Jozef Deleu	<i>Het liegend Konijn voorjaar 2011</i>	650
Van Halewyck	Jozef Deleu	<i>Het liegend Konijn najaar 2011</i>	650
Poëziecentrum	Herlinda Vekemans	<i>Schrikdraad</i>	Geen
Poëziecentrum	Jess De Gruyter	<i>I'm ready for my close-up now</i>	Geen
Poëziecentrum	Albert Bontridder	<i>Wonen in de vloed</i>	Inhoudelijk goedgekeurd
Poëziecentrum	Ivan Ollevier	<i>Land / Tong</i>	Geen
Atlas	Charles Ducal	<i>Verzamelde gedichten</i>	Inhoudelijk goedgekeurd
Querido/WPG uitgevers	Leonard Nolens	<i>Manieren van leven. Gedichten 1975-2011</i>	2.300
Totaal			€ 3.600

— Proza —

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Titel manuscript	Subsidie
Voetnoot	Bernard Quiriny (auteur), Hilde Keteleer (vertaler)	<i>Vleesetende verhalen</i>	1.500
Voetnoot	Bart Koubaa	<i>De sleutel</i>	1.000
De Arbeiderspers	Louis Paul Boon	<i>Boontjes reseruaat</i>	1.400
Totaal			€ 3.900

— Theater —

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Titel manuscript	Subsidie
Vrijdag	Rudi Meulemans	<i>Toneel</i>	2.000
Bebuquin	Paul Pourveur, Abke Haring e.a.	<i>De dingen en ik</i>	2.200
Totaal			€ 4.200

.....
Totaal: € 22.900
.....

18 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

12 subsidies werden toegekend.

2 dossiers werden inhoudelijk goedgekeurd; de bepaling van het subsidiebedrag werd uitgesteld tot na het indienen van het budgettaire luik van de aanvraag door de uitgeverij.

Tabel productiesubsidies dossiers 2010 met voortgang in 2011

— Kinder- en jeugdliteratuur —

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Titel manuscript	Subsidie
Lannoo	Ingrid Godon en Toon Tellegen	<i>Ik wou (werktitel: Portret)</i>	750
Querido	André Sollie	<i>Konijntjesbrood</i>	1.000
Totaal			€ 1.750

Tabel productiesubsidies dossiers 2009 met voortgang in 2011

— Poëzie —

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Titel manuscript	Subsidie
Poëziecentrum	Michel Bartosik	<i>Termen van onbevattelijkheid. Verzamelde gedichten en berichten uit het sorteercentrum</i>	Inhoudelijk goedgekeurd; subsidiebedrag moet nog bepaald worden

117 Literaire oeuvres

De uitgave van het literaire oeuvre van een auteur bevat voor zowel de editeur(s) als de uitgever aanzienlijke technische, inhoudelijke en budgettaire uitdagingen. Het VFL wil de uitgave van het oeuvre van klassieke Vlaamse auteurs mee mogelijk maken. Tot 2009 verleende het VFL in dit kader al steun in de vorm van een projectsubsidie aan de editie van het Verzameld Werk van Louis Paul Boon. In 2009 heeft het VFL die inspanning verder uitgebouwd tot een structurele subsidieregeling die openstaat voor editoren en uitgever van het oeuvre van Vlaamse auteurs. Editeur(s) en uitgever konden toen gezamenlijk een aanvraag indienen voor een editoren- en productiesubsidie voor een oeuvreproject.

Het VFL streeft met deze subsidieregeling naar een maximaal rendement voor de lezers, de literatuur en de gemeenschap. Het resultaat van een oeuvreproject moet bereikbaar zijn voor de modale lezer en voor het onderwijs, en moet erop gericht zijn het oeuvre in kwestie opnieuw onder de aandacht te brengen of levend te houden. Als de papieren editie uitgeput is, moet de uitgever blijvende beschikbaarheid van de uitgave voorzien via *print on demand*.

Binnen deze subsidieregeling werd in 2009 beslist om het Louis Paul Booncentrum een editeurssubsidie toe te kennen van 60.000 euro. Die gold voor de periode 2009–2012, mits de jaarlijkse voortgangsrapporten positief geëvalueerd werden. Eind 2009 en eind 2010 diende het Booncentrum telkens een voortgangsrapport in, op basis waarvan werd beslist om ook voor respectievelijk 2010 en 2011 een editeurssubsidie van 60.000 euro toe te kennen.

Wegens het beperkte budget kan er binnen deze regeling voorlopig geen nieuwe oproep voor projecten worden gelanceerd.

.....
Totaal: € 60.000
.....

118 Literaire manifestaties en organisaties

Naast een beleid dat gericht is op de professionalisering en de ondersteuning van de creatie en de productie van oorspronkelijk Nederlandstalig literair werk en van vertalingen van literair werk in en uit het Nederlands, vormen voor het VFL de presentatie en de omkadering van de Vlaamse letteren evenwaardige doelstellingen. Die worden gerealiseerd door initiatieven en organisaties te ondersteunen die de verspreiding bevorderen van de Nederlandstalige literatuur en hun scheppers en door (financiële) hulp aan instellingen en organisaties die een kwaliteitsvolle en bovenlokale literair-maatschappelijke of literair-culturele functie vervullen.

Concreet wordt dit vertaald in regelingen voor literaire organisaties, auteursgenootschappen en literaire manifestaties.

Literaire organisaties

Een literaire organisatie heeft een permanente en (semi)professionele werking. Haar betekenis en bereik zijn bovenlokaal. Ze beschikt over expertise en know-how in het literaire veld en zorgt voor dynamiek in dat veld of in een specifiek onderdeel ervan. Aan aanvragers wordt verzocht op te geven welke functies zij in het literaire veld vervullen en hoe ze dat concreet doen. De functies die aan bod kunnen komen zijn: creatie en ontwikkeling, presentatie, reflectie en experiment, informatie en documentatie en ten slotte dienstverlening. Literaire organisaties konden in 2010 een aanvraag indienen voor drie jaar. Bij een positief subsidiebesluit voor drie jaar moet de organisatie jaarlijks een geactualiseerd inhoudelijk plan en een geactualiseerde begroting indienen.

De Adviescommissie literaire manifestaties en organisaties houdt bij de advisering over de aanvraagdossiers van literaire organisaties rekening met de volgende elementen: de literaire en culturele relevantie van de organisatie, de professionaliteit en doelmatigheid van de werking, de keuze en invulling van bovengenoemde functies en de dynamische omgang met het hedendaagse literaire landschap. Ook de samenwerking met andere literaire en culturele organisaties, de haalbaarheid van de plannen, het publieksbereik en de publiekswerking worden als belangrijke criteria meegenomen in de beoordeling. De Adviescommissie geeft jaarlijks feedback op het ingediende jaaractieplan, het VFL-secretariaat concentreert zich op de financiële afrekening en koppelt terug naar de Adviescommissie.

Tabel literaire organisaties

Literaire organisatie	Subsidie
Het Beschrijf	270.000*
PEN Vlaanderen	12.500
Schrijverspodium	63.000*
Stichting Lezen Vlaanderen / Focuspunt Jeugdliteratuur	200.000*
Totaal	€ 545.500

* Deze organisaties kregen een subsidietoekenning voor drie jaar (2010-2012).

4 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

4 subsidies werden toegekend.

Auteursgenootschappen

Auteursgenootschappen zijn gericht op de bekendmaking, de actualisering en de studie van de persoon en het werk van een Vlaamse literaire auteur. In de regeling voor de auteursgenootschappen wordt er een onderscheid gemaakt tussen de basissubsidie en de aanvullende projectsubsidie. De basissubsidie bedraagt 750 euro en wordt toegekend indien het auteursgenootschap voldoet aan een aantal basisvoorwaarden. De aanvullende projectsubsidie kan aangevraagd worden voor een specifiek project en wordt beoordeeld op basis van de literaire kwaliteit of meerwaarde.

Tabel auteursgenootschappen

Auteursgenootschap	Basissubsidie	Aanvullende projectsubsidie	Totaal
Ernest Claes Genootschap	750	Geen subsidie	750
Felix Timmermans Genootschap	750	Geen aanvraag	750
Gerard Walschap Genootschap	750	750	1.500
Guido Gezellekring	750	Geen aanvraag	750
Koninklijke Hoofdkamer van Retorica "De Fontaine"	750	Geen aanvraag	750
Louis Paul Boon Genootschap	750	2.000	2.750
Reynaertgenootschap	750	Geen aanvraag	750
Stijn Streuvelsgenootschap	750	Geen aanvraag	750
Willem Elsschot Genootschap	750	2.000	2.750
Totaal	€ 6.750	4.750	11.500

Voor de basissubsidie werden 9 ontvankelijke aanvragen ingediend; 9 basissubsidies werden toegekend.

Voor de aanvullende projectsubsidie werden 4 ontvankelijke aanvragen ingediend.

3 subsidies werden toegekend.

Literaire manifestaties

Een literaire manifestatie is een eenmalig literair evenement met een boven-lokaal karakter en een bovenlokaal publieksbereik. De manifestatie getuigt van dynamiek, heeft een unieke uitstraling en een eigen gezicht. Een literaire manifestatie kan ook over verschillende momenten verspreid zijn of kaderen in een reeks van gelijkaardige activiteiten.

Tabel literaire manifestaties

Manifestatie, locatie	Organisatie	Subsidie
Poemtata en..., Meetjesland	Oemtata	1.500
ArtsElingen 2011 (3 x liefde), Elingen	Kunstencentrum Mansfeld	1.500
Kunstenfestival Watou 2011, Watou	P'ART	12.500
Schrijfdag 2011, Hasselt	Creatief Schrijven	3.000
'Nuff Said, Berchem	Jerboa Productions	3.000
TAZ#2011, literatuurluik, Oostende	TarTarT	12.500
Lezen in de lente, Herzele	't Uilekot	1.500
OverLezen, Turnhout	De Warande - vzw Aktuwa	Geen
ZIE-ZOO-dag, Antwerpen	Gezinsbond	8.000
ZuiderZinnen, Antwerpen	Woordfeest	7.500
De Literaire Living 2011, Ardoois	Cultuurkapel De Schaduw	1.250
Boon!2012, Aalst	Dirk Martenscomité	17.500
Heinric Van Veldeke, Genk	Graindelavoix	Geen
Jubileumjaar Hendrik Conscience, Schilde	Gilde van Baas Gansendonck	Geen
Mind the Book, Gent	Mind the Book	25.000
Rondreizende tentoonstelling Lotje, Zonhoven en andere locaties	Lotje vzw	6.000
Weg met Dichters, diverse locaties in Vl.-Brabant	Poëzie Aarschot	6.000
Poppentheater 'Hendrik Conscience', diverse locaties in Vlaanderen	Gilde van Baas Gansendonck	Geen

Poëzienacht Brugge, Brugge	Brugge Plus	8.000
Zin in Zomer, Genk, Hasselt, Sint-Truiden	Literair Museum - vzw Atos	8.000
Het geheime dagboek van Klein Duimpje, Hasselt	Literair Museum - vzw Atos	Geen
Totaal		€ 122.750

21 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

16 subsidies werden toegekend.

1 2 Binnenland projecten

1 2 1 Boekhandelsregeling

De kwaliteitsboekhandel is binnen de waardeketen van het boek een economisch kwetsbare schakel met een hoge culturele meerwaarde. De betrachting van het letterenbeleid om een gevarieerd en kwaliteitsvol boekenaanbod mee tot stand te brengen, boet aan kracht in wanneer boekhandels als tussenschakel het brede aanbod niet (meer) voorstellen aan een ruim publiek. Uitgevers en boekhandels zijn meer dan ooit belangrijke bruggenbouwers tussen de auteur en de lezer. Daarom ontwikkelde het VFL in 2008 in overleg met de minister van Cultuur een ondersteuningsregeling voor de boekhandel. In 2010 werd de regeling uitgebreid naar stripboekhandels.

De regeling wil kwaliteitsboekhandels ondersteunen die een ruim, divers en kwaliteitsvol assortiment nastreven, extra aandacht besteden aan informatieverstrekking en dienstverlening aan de lezer en literaire activiteiten organiseren. Kwaliteitsboekhandels die aan de voorwaarden voor het label 'A-Boekhandel' voldoen, kunnen aanspraak maken op gratis exemplaren van titels die productiesteun hebben ontvangen van de Vlaamse Gemeenschap (het VFL en het Agentschap Kunsten en Erfgoed). Ook kunnen literaire activiteiten in de boekhandel worden gesubsidieerd. Om een ruimer titelaanbod inhoudelijk te duiden voor hun cliënteel kunnen de boekhandels inschrijven op een gratis abonnement op de recensietijdschriften van Vlabin-vbc, *De Leeswolf* en *De Leeswelp*.

De steunmaatregelen hebben positieve effecten voor alle betrokken partijen. Allereerst voor het publiek: er ontstaat extra zichtbaarheid voor een aantal moeilijk beschikbare titels. Die liggen nu gegarandeerd in de boekhandel, voorzien van een 'BoekWijzer'-sticker. Bovendien kan de bezoeker nog meer genieten van de aangename leescontext van de boekhandel door deel te nemen aan literaire activiteiten in die boekhandel. Ten tweede kunnen de boekhandels door de onrechtstreekse ondersteuning via gratis boeken en de activiteitensubsidie hun publieksbereik vergroten. Ten derde kunnen de auteurs het publiek in een boekenomgeving bereiken en een (beperkte) bijkomende inkomstenbron aanboren dankzij de literaire activiteiten. Ten slotte zet de Vlaamse Gemeenschap als subsidiënt de laatste stap in het traject van creatie tot lezer door de gesubsidieerde titels gemakkelijker bereikbaar te maken.

Eind 2011 waren er 77 A-Boekhandels en 14 A-Stripboekhandels. In 2011 werden 2.113 exemplaren van 18 verschillende titels gratis aan de A-(Strip) Boekhandels bezorgd. 71 boekhandelsactiviteiten konden rekenen op een subsidie van 350 euro. A-Boekhandelaars konden zich ook gratis abonneren op de boekentijdschriften *De Leeswolf* en *De Leeswelp*.

Budget: € 60.826

122 Literaire tijdschriften

— CeLT

De literaire en culturele tijdschriften hebben eind 2000 hun krachten gebundeld in de vzw Culturele en Literaire tijdschriften (CeLT). Sinds 2002 wordt de gemeenschappelijke distributie ondersteund (verzending, retourverwerking, facturatie aan de boekhandel, afrekening met de tijdschriften) en in de praktijk uitgevoerd door distributiecentrum EPO. De 23 literaire en culturele tijdschriften zijn op die manier beschikbaar voor de lezers bij een dertigtal Vlaamse en enkele Nederlandse boekhandels.

De collectieve promotieacties, zoals advertenties in *De Standaard* en *De Morgen* en aanwezigheid op de Boekenbeurs en Mind The Book, worden deels opgezet met eigen middelen van de tijdschriften en deels met de toegekende subsidie. Sinds 2009 verstuurt CeLT een maandelijks elektronische nieuwsbrief om geïnteresseerde lezers attent te maken op nieuwe nummers. CeLT geeft ook input aan de Vlaams-Nederlandse website literairetijdschriften.org (zie hieronder).

Subsidie: € 29.500

— literairetijdschriften.org

De website www.literairetijdschriften.org is een initiatief van de Nederlandse Taalunie, het Nederlands Letterenfonds en het VFL. De site biedt bezoekers een overzicht van literaire tijdschriften in Vlaanderen en Nederland en heeft als doel de tijdschriften onder de aandacht van een breed publiek te brengen. De website geeft per tijdschrift algemene informatie over het tijdschrift en de inhoud van het meest recente nummer. Bezoekers kunnen via rechtstreekse links naar de sites van de tijdschriften gaan en kunnen er een bestelling plaatsen voor een los nummer of een abonnement.

In 2011 werd de site ook opengesteld voor niet door de Fondsen gesubsidieerde literaire tijdschriften die voldoen aan een aantal criteria (bijvoorbeeld het voeren van een helder redactiebeleid, het redigeren van kopij, de verspreiding via de boekhandel, ...). Zeven tijdschriften voldeden aan die criteria en werden in 2011 toegevoegd aan de website.

Budget: € 760,89 (extra cofinanciering door het Nederlands Letterenfonds en de Nederlandse Taalunie)

— Steunaankoop tijdschriften

Commissievoorzitters en bestuursleden ontvangen een abonnement op een beperkte individuele selectie van Vlaamse literaire tijdschriften. Daarmee kunnen ze de vinger aan de pols houden van wat er beweegt en zich ontwikkelt op literair gebied in deze media die nog zelden in de kranten en tijdschriften aandacht krijgen, en hun blik op het literaire landschap vervolledigen. Tegelijk is het een vorm van extra ondersteuning voor de tijdschriften.

Budget: € 1.604,07

— Tijdschriftenforum

Op zaterdag 21 mei werden de literaire en dit jaar ook de culturele tijdschriften uitgenodigd voor het tweejaarlijkse Tijdschriftenforum. Thema in 2011 was ‘Tijdschriften in/en de digitale wereld’. Jos Joosten, hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen, had het over literaire kritiek op het internet. Daan Stoffelsen, redactielid van *De Revisor*, sprak over zijn ervaringen met het naast elkaar bestaan van een papieren en een digitaal tijdschrift. Kristof Michiels, docent aan de KHLIM en ontwikkelaar aan het M HKA, gaf een overzicht van de mogelijkheden van het internet voor de zichtbaarheid van literaire tijdschriften. Ten slotte discussieerden de tijdschriftenredacties over het thema aan de hand van een vragenlijst die vooraf bezorgd werd. Jan Stuyck leidde de discussie.

Het thema ‘Tijdschriften in/en de digitale wereld’ werd in het najaar van 2011 nog verder uitgediept met de redacties van de literaire tijdschriften. Het VFL ontving de redacties twee aan twee voor een uitgebreid gesprek over het thema. Tijdens deze gesprekken werd ingegaan op de concrete plannen van de redacties in de digitale wereld, de problemen en vragen die daarbij komen kijken en de verwachtingen ten aanzien van het VFL. Het VFL-secretariaat en de Adviescommissie tijdschriften zullen de output van deze gesprekken gebruiken om het VFL-tijdschriftenbeleid in de toekomst bij te sturen. Ook zal afstemming en uitwisseling van informatie met de beoordelingscommissie periodieke publicaties van het Kunstendecreet plaatsvinden.

1 2 3 **Gedichtendagessay:** Jan Lauwereyns, *De smaak van het geluid van het hart*

Het VFL geeft sinds 2008 jaarlijks een dichter de opdracht om voor een breed publiek een essay te schrijven over wat poëzie voor hem betekent. Het essay functioneert daardoor als een ware ‘defence of poetry’. Het Gedichtendagessay is een samenwerking tussen het VFL, het Poëziecentrum en de uitgever van de dichter in kwestie (voor Jan Lauwereyns is dat De Bezige Bij) en wordt elk jaar gepresenteerd op de vooravond van Gedichtendag in het Poëziecentrum. Paul Bogaert beet in 2008 de spits af met het essay *Verwondingen*, in 2009 volgde Luuk Gruwez met *Pizza Peperkoek & andere geheimen* en in 2010 verzorgde Charles Ducal het Gedichtendagessay onder de titel *Alle poëzie dateert van vandaag*. Het Gedichtendagessay van 2011, getiteld *De smaak van het geluid van het hart*, nam Jan Lauwereyns voor zijn rekening.

Het Gedichtendagessay was te koop in de boekhandel aan 2,50 euro. Op Gedichtendag zelf werden vierduizend exemplaren gratis verspreid op een zestigtal locaties in Vlaanderen en Nederland waar een Gedichtendagactiviteit werd georganiseerd.

Jan Lauwereyns, die woont en werkt in Japan, verbleef de hele Gedichtendagweek in Vlaanderen en verzorgde lezingen en workshops aan de Universiteit van Gent en ook in het Letterenhuis waar een geïnteresseerd publiek van leerkrachten door Canon Cultuurcel verzameld werd. Ook via het tijdschrift *Klasse* werden gratis exemplaren van het essay aan leerkrachten bezorgd. De presentatie van het Gedichtendagessay vond plaats tijdens een gesmaakt optreden en een interview met Johan De Boose in het Poëziecentrum aan de vooravond van Gedichtendag. Tijdens een rondetafel een dag later in Literatuurhuis Passa Porta ging Jan Lauwereyns in gesprek met Charlotte Mutsaers en Erik Spinoy.

Budget: € 13.797

1 2 4 Vlaamse Auteursvereniging

Sinds haar oprichting in 2006 ontvangt de VAV jaarlijks een projectsubsidie van het VFL. In 2011 40.800 euro. Een samenwerkingsconvenant bepaalt duidelijk dat het VFL geen invloed kan en zal uitoefenen op de concrete werking en de standpunten van het VAV. Wel ontvangt het VFL jaarlijks een financiële verantwoording van de aanwending van de subsidie. Een tweemaandelijks overleg dient om actuele thema's te bespreken en wederzijds informatie uit te wisselen over topics in de relatie tussen auteurs en het VFL, de overheid en de markt.

Het VFL-secretariaat had een actieve inbreng in enkele workshops van het succesrijke VAV-congres op 6 januari in de Singel.

In het overleg 2011 kwamen onder meer de volgende topics aan bod: de praktijk van het modelcontract; de formuleringen van de nadere motiveringen werkbouwen auteurs; de oprichting van de beheersmaatschappij De Auteur; auteurs en vertalers in de VFL-organen; de effecten van besparingen door het Nederlandse Letterenfonds; het draagvlak voor een bemiddelingsbureau voor auteurslezingen.

Naar aanleiding van een dispuut met uitgeverij Clavis over de uitbetaling van auteursrechten verduidelijkte het VFL aan het VAV-bestuur hoe binnen de VFL-reglementen de positie van auteurs maximaal wordt ondersteund en dat het VAV-VUV modelcontract bindend is voor subsidie-aanvragen.

Het VFL leverde mee gegevens aan voor de VAV-werkgroep S.O.S. Poëzie en besprak tussentijds de eerste resultaten en het eindrapport. Naast acties op langere termijn die extra overleg vergen – poëzie in het onderwijs; meer aandacht voor poëziebundels in de openbare bibliotheken; herpositionering van het Poëziecentrum –, zal het VFL, naast aanvullende studies, in 2012 ook al eerste deelacties ondernemen.

De VFL-directeur werkte ook actief mee aan de beide inkomensstudies, zowel voor de vraagstelling, de methodologie als op het vlak van de rapportering en de conclusievorming (zie ook 2 1 2 10 en 2 1 2 11).

VAV en VFL overlegden met Stichting Lezen over gewenste aanpassingen aan de subsidieregeling literaire lezingen. Samen stuurden deze organisaties een verzoek aan minister Schauvliege voor extra middelen om een bijkomende aanmeldingsronde, lezingen door debutanten en uitbreiding van de lezingenlijst te kunnen realiseren.

1 2 5 Literaire vertalers

In samenwerking met het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) en met extra middelen van de Nederlandse Taalunie tekende het VFL een traject uit om de positie van Vlaamse literaire vertalers te versterken. In 2011 werd de regeling van de ontwikkelingsbeurs verder gezet. Aansluitend bij de stimuleringsubsidies kunnen beginnende Vlaamse vertalers met de ontwikkelingsbeurs voor maximaal 1.000 euro extra expertise 'inkopen' door een bijkomende opleiding te volgen, een duoproject met een ervaren vertaler te starten of een coachingtraject bij een uitdagend vertaalwerk door te lopen.

Op 28 oktober organiseerde het ELV in samenwerking met het VFL een studiedag doeltaal: Nederlands in Antwerpen. Doel van de dag was literaire vertalers die vanuit een vreemde taal naar het Nederlands vertalen praktische informatie te bieden die ze kunnen toepassen in hun werk als literair vertaler. Ewoud Sanders, taalhistoricus en journalist, vertelde over het gebruik van digitale hulpmiddelen voor vertalers. Johan Nootens, communicatie-adviseur bij de Vlaamse Overheid sprak over de verschillende vormen van het Nederlands. Ilonka

Reintjens, hoofdredacteur bij uitgeverij De Geus, gaf inzicht in de manier waarop een redacteur omgaat met teksten van vertalers. Ten slotte ging Paul Gillaerts, hoogleraar Nederlands aan de Lessius Hogeschool in op (literaire) stijl. 45 aanwezige vertalers waren actieve en geboeide deelnemers.

Op 9 en 10 december vonden de dertiende Literaire Vertaaldagen plaats, het jaarlijkse ontmoetingsevenement voor vertalers uit en naar het Nederlands. In 2011 was Amsterdam voor het eerst plaats van gebeuren. Op de symposiumdag op vrijdag waren er lezingen en getuigenissen met als thema ‘Vertalen en tijdsgeest – de houdbaarheid van de vertaler’. Zaterdag was traditioneel gewijd aan vertaalworkshops. Het VFL maakt deel uit van het programmatie- en organisatie team van de Vertaaldagen. Vlaamse vertalers die deelnemen, krijgen reis- en eventuele verblijfskosten vergoed door het VFL.

Budget: € 3.610

126 Literair middenveld

Voor het VFL vervullen de literaire organisaties een of meerdere deelfuncties in een literair veld dat voortdurend in ontwikkeling is. De intermediaire, ondersteunende en producerende organisaties evolueren immers mee met het lezerspubliek, het aanbod en de literaire infrastructuur.

Begin 2011 presenteerden het VFL-secretariaat, de Adviescommissie literaire manifestaties en organisaties en de literaire organisaties een nota aan minister Schauvliege over de integratie van het literaire middenveld. De minister heeft bij verschillende gelegenheden in de loop van 2011 aangegeven deze integratie te willen doorvoeren. Strip Turnhout, Poëziecentrum en Passa Porta (vanaf 2013 geïntegreerd met Het Beschrijf) zullen vanaf 2012 of 2013 hun werkingsmiddelen ontvangen via het VFL. Het VFL-secretariaat zal in 2012 met de betrokken organisaties meedenken hoe zij een zo goed mogelijk uitgebalanceerde rol kunnen vervullen in het literaire middenveld.

In 2011 bereidden het secretariaat en de Adviescommissie literaire manifestaties en organisaties alvast het meerjarige subsidiereglement 2013–2016 voor literaire organisaties voor. Aan de organisaties wordt gevraagd om aan te geven welke van volgende functies zij vervullen:

- creatie en ontwikkeling: het stimuleren van de creatie van nieuwe literaire producten;
- presentatie en spreiding: het presenteren en verspreiden van literaire producten;
- reflectie en experiment: ruimte bieden voor literaire experimenten en discussies over literatuur, en kruisbestuivingen met andere kunsten stimuleren;
- informatie en documentatie: informatie over literatuur of een bepaald segment van het literaire veld inventariseren en ontsluiten voor een duidelijk omliggende doelgroep, met uitzondering van erfgoedprojecten;
- dienstverlening: inhoudelijke, zakelijke, juridische en organisatorische ondersteuning verlenen aan auteurs en literaire intermediairen.

Op 21 september werd ook een tweede Platform literair middenveld georganiseerd voor de belangrijkste spelers uit het literaire middenveld (de literaire organisaties en grote literaire manifestaties). Auteur Marc Reugebrink gaf zijn visie op de sterktes en zwaktes van het literaire middenveld. Wat heeft het literaire middenveld te bieden aan auteurs? Wat verwachten auteurs van het literaire middenveld? De aanwezige organisaties stelden zich aan elkaar voor en gingen in op de eigen, unieke bijdrage aan het literaire middenveld en de gewenste synergieën met andere organisaties en literaire spelers. Tot slot werd onder de grote literaire organisaties ook een vertegenwoordiger voor het BoekenOverleg gekozen.

127 Staat van het Boek

Hoe staat het boek er voor vandaag? Heeft het boek nog toekomst? Welke uitdagingen stellen zich voor auteurs, vormgevers, uitgevers, boekhandelaars, bibliothecarissen, lezers en de media? Op 21 april 2011 werd hierover gedebatteerd in deSingel op de Staat van het Boek: een ontmoetingsmoment voor mensen uit het ruime boekenvak. Naast hogergenoemden bestond het doelpubliek uit opinie-makers, beheersvennootschappen, organisatoren van literaire evenementen, politici en beleidsverantwoordelijken.

De Staat van het Boek was dit jaar voor het eerst een gezamenlijk project van het BoekenOverleg (zie ook 39). De praktische organisatie was in handen van een stuurgroep die bestond uit het VFL, Boek.be, Stichting Lezen en LOCUS.

Keynote speaker was Hans Bousie, advocaat en specialist in auteursrecht. Hij pleitte voor minder paniekdenken ten aanzien van de digitalisering in de boekensector, verwees naar de contraproductieve aanpak in de muzieksector en formuleerde een meer pragmatische aanpak in kleine concrete stappen.

Daarna vonden er twee reeksen parallelsessies plaats, waar de deelnemers konden kiezen voor lezingen en workshops over boeken en cijfers, de bibliotheek van de toekomst, de nieuwe lezer, de plaats van boeken in de media, en de rol van het boek en de lezer in een veranderende samenleving. Ook reikte de Vlaamse Uitgeversvereniging de prijzen uit voor de Best Vormgegeven Boeken 2011.

In een afsluitend plenair gedeelte becommentarieerde Tom Naegels de sessies vanuit de positie van de auteur en lanceerde hij eerste ideeën om in te spelen op de digitale letterenwereld.

Jos Geysels overliep namens het BoekenOverleg de twaalf actiepunten die op 21 oktober 2010 aan de commissie cultuur van het Vlaams Parlement werden voorgelegd. Hij moest vaststellen dat er nog maar weinig gerealiseerd was: de leenrechtvergoeding blijft ondermaats, aandacht voor letteren en boeken is er (nog) niet in andere beleidsdepartementen, er is geen voortgang in de uitwerking van een aangepast sociaal statuut voor de auteur, onderzoek als noodzakelijk ijkpunt van het debat gebeurt amper, de integratie en versterking van het literair middenveld zit nog steeds in de pijplijn en de toegang tot boeken voor sociaal kwetsbare groepen blijft problematisch. Hij verwees naar de realisaties van het BoekenOverleg sinds de oprichting in 2007. Zowel economische als culturele spelers stellen daar in hun samenwerking de sectorbelangen voorop. Hij vroeg dan ook voor het BoekenOverleg een officiële erkenning als uitgelezen gesprekspartner en institutionele en financiële honorering van haar steunpuntfunctie.

Vlaams Minister van Cultuur Joke Schauvliege hield de slottoespraak. Daarin ging ze in op een aantal actuele thema's in de sector:

- De pluspunten van digitalisering – onbeperkte beschikbaarheid, snelheid en vermenigvuldigbaarheid – en de uitdaging om deze binnen het Vlaams e-boekplatform te optimaliseren.
- De economische leefbaarheid voor auteurs en de rol van het VFL daarin.
- Het herhaalde pleidooi voor betere afstemming en organisatie van het literaire middenveld en een aanzet tot ordening vanuit het VFL en het Kunstendecreet.

Om de positie van de literatuur in de samenleving te versterken ging de minister vanuit het beleid zes engagementen aan:

- permanente dialoog met het BoekenOverleg
- samenwerking met het departement onderwijs rond leesbeleid
- uitwerken van een landschapstekening en veldanalyse van de boekensector
- meer aandacht voor auteurs en literatuur in de grote cultuurhuizen
- meer literatuur in de media
- een ruimere exportstrategie

Het was een erg geslaagde en interessante namiddag. In 2012 vindt er een nieuwe editie plaats. Het BoekenOverleg zal dan over de grenzen heen samenwerken met de Nederlandse Koninklijke Vereniging van het Boekenvak.

Bijdrage VFL: € 1.000

128 PETRA congres

Van 1 tot 3 december vond het PETRA congres plaats. PETRA staat voor 'Europees platform voor de literaire vertaling' en wil de culturele betekenis van literaire vertaling en de rol van literaire vertalers in Europa onder de aandacht brengen. PETRA is een initiatief van Passa Porta in samenwerking met een aantal Europese co-organisatoren (Transeuropéennes, The Polish Book Institute, de Slovak Literary Translator's Society en het Literarisches Colloquium Berlin).

PETRA wil initiatieven en de expertise van vertalersorganisaties en literaire vertalers samenbrengen op nationaal en op Europees vlak. De algemene doelstellingen zijn de volgende:

- De literaire vertaling en literaire vertalers in Europa promoten en ondersteunen.
- Gegevens verzamelen om de situatie van de literaire vertaling en literaire vertalers in Europa beter te leren kennen.
- Op basis van deze gegevens concrete maatregelen voorstellen om de situatie te verbeteren.
- Een Europees forum voor de literaire vertaling creëren: een forum voor reflectie, communicatie, actie en uitwisseling van expertise.
- De literaire vertaling aan een breder publiek presenteren als een avontuurlijke, artistieke activiteit en een boeiend, veeleisend literair proces.

Subsidie: € 4.000

1 2 9 Veldanalyzedag Kunstensteunpunten

In een lang aanlooptraject naar de nieuwe subsidieronde in het kader van het Kunstendecreet (2013–2016) verzamelden maandag 4 april meer dan 200 cultuurprofessionals in het Vlaams Parlement. Minister Joke Schauvliege zette de beoordelingslijnen uit door extra aandacht te vragen voor zeven ‘aanbevelingen’, waaronder samenwerking, duurzaamheid en aandacht voor de individuele kunstenaar.

De vier Kunstensteunpunten presenteerden de resultaten van een analyse van de financiële gegevens van de structureel gesubsidieerde organisaties in 2007 en 2008. Deze analyse resulteerde in een economische argumentatie voor de ideële waarde van kunst. In de culturele sector is een hefboomeffect aanwezig waarbij elke euro Vlaamse cultuursubsidies, naast een halve euro subsidies van provincie en gemeenten, ook 1 euro eigen inkomsten oplevert. Bovendien geldt een direct terugverdieneffect via sociale bijdragen en loonbelasting omdat de euro Vlaamse subsidie wordt aangewend voor de personeelsuitgaven. De verdere analyse van de kosten- en batenstructuur leert dat die niet zozeer sectorgebonden (muziek, dans, beeldende kunst, ...), maar wel functiegebonden (festival, werkplaats, kunstencentrum, ...) is.

Aansluitend presenteerden de Kunstensteunpunten en de beide Fondsen – VAF en VFL – de krachtlijnen van hun sectoranalyse en beschreven knelpunten en uitdagingen.

Budget: € 500

1 2 10 Inkomensonderzoek auteurs

Het VFL ontving van minister Schauvliege een extra projectbudget van 31.000 euro voor de realisatie van een inkomensonderzoek bij Vlaamse auteurs en vertalers. De uitvoering gebeurde door een werkgroep binnen VAV waarin Loes Chielens als onderzoekster optrad. De directeur van het VFL maakte deel uit van de werkgroep.

113 auteurs vulden de uitgebreide vragenlijst in en aanvullend werden 17 geënquêteerden verder in detail geïnterviewd. Onderstaande gegevens zijn op die vragen gebaseerd. Een vergelijking met een gelijkaardig onderzoek uit 1992 wijst op een toegenomen professionalisering van de Vlaamse auteurs: 84 % heeft een diploma hoger onderwijs, 16 % heeft als hoofdberoep het auteurschap en het aandeel van de tewerkstelling als ambtenaar of leerkracht is gedaald van 47 % naar 20 %.

Voor 60 % van de geënquêteerde auteurs ligt het totale gezinsinkomen onder de 3.000 euro per maand. Ter vergelijking: het gemiddelde beschikbare inkomen per Vlaams huishouden bedraagt 3.287 euro. Nog signifikanter is het lage aandeel van het literaire inkomen in het gemiddelde maandelijkse inkomen: voor twee derde van de auteurs is dat 10 % of minder. Het statistisch gewogen gemiddelde ligt op 22,5 %. Voor 80 % van de auteurs volstaat het literaire inkomen niet om rond te komen. Andere bronnen van inkomsten zijn dan ook noodzakelijk: het inkomen van de partner (30 %), pensioen (21 %) en inkomsten uit ander werk (51 %). De belangrijkste redenen om ander werk te verrichten zijn de werkzekerheid, de financiële en sociale zekerheid en het doorbreken van het sociaal isolement.

Het literaire inkomen bevat volgende componenten: inkomsten uit royalties en honoraria (30 %); uit subsidies (20 %); uit lezingen (18 %); uit andere bronnen van

inkomsten (leenrecht, bijdragen aan kranten en tijdschriften, ... (25 %)). Vooral voor voltijdse auteurs zijn lezingen als onderdeel van het (literaire) inkomen erg belangrijk. De lezingen bieden ook de mogelijkheid om als auteur op de markt te blijven en de boekenverkoop te bevorderen. De inkomsten uit leenrecht en repro-rechten zijn in vergelijking met de ons omringende landen ondermaats.

1 2 11 Inkomensonderzoek literaire vertalers

Meer dan de helft van de fictietitels in de Vlaamse en Nederlandse boekhandels zijn vertalingen. Zowel Nederlandse als Vlaamse uitgeverijen kiezen eerder voor Nederlandse vertalers dan voor Vlaamse omdat de Nederlandse afzetmarkt groter is dan de Vlaamse. Uit een basisbestand van 88 vertalers vulden 31 Vlaamse vertalers de enquête volledig in. Bij de respondenten waren bijna evenveel vrouwen (48 %) als mannen (52 %). 90 % behaalde een universitair diploma in een richting vertaalkunde of taal- en letterkunde. 48 % publiceerde een eerste vertaling in een literair tijdschrift, voor 42 % was de eerste publicatie meteen een boek. Onderverdeeld in genres ontstaat een breed spectrum met gemiddeld drie dominanten genres: proza, literaire non-fictie en poëzie. Gemiddeld wordt er uit 2,7 verschillende talen vertaald, met Frans (68 %), Engels (42 %) en Duits (39 %) als de meest vermelde brontalen. Van de vertalingen gepubliceerd in de voorbije 3 jaren gebeurde dit in 38 % van de gevallen in opdracht van Vlaamse uitgeverijen en in 31 % van de gevallen voor Nederlandse uitgeverijen. 12 % van de opdrachten kwam van Vlaamse (literaire) tijdschriften, 6 % van Nederlandse literaire tijdschriften.

19 % is literair vertaler in voltijds hoofdberoep, 26 % houdt er andere beroepsactiviteiten op na in bijberoep of als freelancer, voor 55 % van de respondenten is literair vertalen een bijberoep. De respondenten werken volgens eigen verklaring gemiddeld 44 uren per week, gemiddeld gaat van die werktijd 46 % naar literair vertalen. De meeste vertalers vinden drie boeken per jaar of zo'n 200.000 woorden de maximaal haalbare workload.

79 % kan niet tot helemaal niet rondkomen van zijn of haar inkomsten uit literaire vertaalwerkzaamheden. Doordat het richttarief van 6,3 eurocent per woord meestal wordt toegepast, worden ervaren vertalers niet beter betaald dan onervaren vertalers. Gemiddeld ontvingen de respondenten 4.630 euro aan honoraria, 430 euro aan auteursrechten en 6.140 euro aan subsidies. Volgens de cijfers in dit inkomensonderzoek ontvangt een Vlaamse gesubsidieerde vertaler in hoofdberoep gemiddeld 16.222 euro per jaar (ter vergelijking: in Nederland was dat in 2008 ongeveer 19.000 euro).

1 2 12 Ken je bureu – Boekenbeurs Antwerpen

Het VFL organiseerde in 2011 een Vlaams-Nederlands 'grensoverschrijdend' auteursprogramma, in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds, Boek.be en Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) en met de financiële steun van de Nederlandse Taalunie.

Onder de titel 'Ken je bureu' stelden telkens zes Vlaams-Nederlandse auteursduo's elkaar en elkaars nieuwe boeken voor aan een Vlaams publiek tijdens de Boekenbeurs (november) in Antwerpen. Eerder vond een gelijkaardig programma plaats voor een Nederlands publiek tijdens Manuscripta (september) in Amsterdam.

Friedl' Lesage praatte volgende duo's aan elkaar: Paul Demets en Tonnus Oosterhoff, Erik Vlaminck en Daniël Rovers, Stefan Brijs en Daan Heerma van Voss, Carll Cneut en Joke van Leeuwen, Rachida Lamrabet en Asis Aynan en Ingrid Godon en Edward van de Vendel.

Het programma confronteerde de bezoekers, die talrijk aanwezig waren in Antwerpen, met de rijke diversiteit van onze taal en literatuur én met de vraag: 'Kennen we de auteurs van onze burens wel?' De auteurs zelf en de toeschouwers waren enthousiast om enkele nieuwe namen uit Nederland te ontdekken. Het VFL wil in 2012 dan ook graag dit initiatief herhalen en de uitwisseling van auteurs over de grenzen heen bevorderen (zie ook **2 2 10**).

2 Buitenland

2.1 Subsidies buitenland

Het buitenlandbeleid van het VFL is in de eerste plaats een vertaalbeleid: een belangrijke doelstelling is om zoveel mogelijk vertalingen van kwaliteitsvolle Vlaamse literatuur in het buitenland mee mogelijk te maken. Dat gebeurt door het uitbouwen van een internationaal netwerk. Medewerkers voor alle genres ontmoeten uitgevers en vertalers op belangrijke internationale boekenplekken, zoals vakbeurzen (Frankfurt, Bologna, Londen) en festivals (Angoulême, New York, Praag, Rotterdam en Berlijn).

Na meer dan tien jaar aan de weg timmeren, wordt duidelijk dat die aanpak werkt. De jongste jaren ligt het aantal goedgekeurde subsidiedossiers telkens gevoelig hoger, een gevolg van het steeds efficiëntere netwerk van de buitenlandmedewerkers. In 2011 werd in totaal 217.719 euro besteed aan vertaal- en productiesubsidies en subsidies voor geïllustreerde boeken.

Tussen 2000 en 2011 is het aantal gesubsidieerde vertalingen gestegen van 35 naar 103. Aanvullend werd in 2011 aan 8 projecten een bijkomende productiesubsidie toegekend voor de economisch moeilijkere genres poëzie en literaire klassiekers, en aan uitgeverijen in groeilanden. Daarbij moet er wel rekening mee gehouden worden dat pas in 2007 is begonnen met de actieve promotie van strips en kinder- en jeugdboeken. Belangrijkste doeltalen waren Duits, Frans en Engels. Die vertalingen maken veel boeken dan weer toegankelijk voor andere taalgebieden. Dat wordt steeds belangrijker omdat het VFL zijn horizon meer en meer wil verruimen naar nieuwe landen en talen. Voor het eerst hoort ook Chinees in het rijtje belangrijke doeltalen thuis, met 9 vertalingen van kinder- en jeugdboeken en strips. Dat heeft alles te maken met het steeds aan belang winnen van deze groeiemarkt, maar ook met de aanwezigheid, voor het eerst, van het VFL op de Beijing Book Fair in september.

In totaal verschenen tussen 2000 en 2011 vertalingen van Vlaamse literaire titels in meer dan 40 talen. Naar genre scoren proza en kinder- en jeugdliteratuur het hoogst, maar dankzij de extra inspanningen van het VFL verschenen er ook 38 strips, 107 poëziebundels en 58 theaterteksten in vertaling.

Maar voor het VFL stopt het niet bij het verschijnen van die titels in vertaling. Om de boeken ook bij een internationaal publiek te krijgen, is promotie ter plaatse, persaandacht en publiekspresentatie van cruciaal belang. Daarom kunnen buitenlandse organisatoren die Vlaamse auteurs uitnodigen om hun vertaalde werk te promoten, een vergoeding van de reiskosten krijgen van het VFL. In totaal werden 33 (*in 2010: 58*) aanvragen gehonoreerd voor een bedrag van 18.726 euro. Naar de kinderboekenbeurs in Bologna en het stripfestival in Angoulême neemt het VFL bovendien jaarlijks 2 à 3 illustratoren en stripauteurs mee en probeert ze daar, begeleid door een ervaren collega, internationaal te introduceren.

Van 2000 tot 2011 werden 484 auteursbezoeken gesubsidieerd voor de presentatie van vertalingen van eigen werk op buitenlandse podia in meer dan 40 verschillende landen. Duitsland, Frankrijk en Italië vormden de belangrijkste bestemmingen.

Tot slot worden de contacten van het VFL met vertalers uit het Nederlands steeds hechter. Dat heeft veel te maken met het Vertalershuis in Antwerpen, dat nu voor het derde jaar op rij erg succesvol was. In 2011 steeg de bezettingsgraad van de twee appartementen tot boven 95%. Het VFL vindt het dan ook erg belangrijk een goede relatie op te bouwen en te onderhouden met de vertalers die stuk voor stuk ambassadeurs voor de Nederlandstalige literatuur zijn.

2.1.1 Vertalingen uit het Nederlands

De vertaalsubsidie is bedoeld om het economische risico te verminderen van de buitenlandse uitgever die investeert in het vertalen van literatuur van Vlaamse auteurs. Bij de beoordeling van de aanvragen wordt rekening gehouden met de relevantie van het te vertalen werk voor de beeldvorming en de uitstraling van literair werk uit Vlaanderen, de positie van de uitgever in de plaatselijke markt en zijn fondslijst, de kwaliteit van de voorgestelde vertaler (zo nodig wordt een proefvertaling gevraagd) en een voor het betrokken land gebruikelijke vergoeding voor de vertaler.

Vertaalsubsidies kunnen worden aangevraagd voor de genres proza, essay, poëzie, theater en jeugdliteratuur. Voor geïllustreerde kinderboeken en strips geldt een aparte regeling (zie 2.1.3).

De subsidie kan tot maximaal 60 procent van de reële vertaalkosten bedragen. Van poëzievertalingen en klassiekers worden in principe de volledige vertaalkosten gesubsidieerd om deze moeilijker verkoopbare genres extra te ondersteunen. Theaterauteurs en theatergezelschappen kunnen een vertaalsubsidie aanvragen voor opvoeringen in het buitenland en/of presentaties op stukkenfestivals van dramaturgen of op professionele ontmoetingen van theatermakers.

In 2011 werden in totaal 79 aanvragen ingediend. Over 7 aanvragen, ingediend in 2010, werd op basis van aanvullende gegevens in 2011 beslist. 9 dossiers, waarvan 2 uit 2010, werden niet gehonoreerd. 7 dossiers, waarvan 1 uit 2010, zijn nog in behandeling.

Voor 71 projecten werd een vertaalsubsidie toegekend voor een totaalbedrag van 160.189 euro of gemiddeld 2.256 euro per project. Het gaat om 19 proza- en 10 poëzieprojecten, 7 literaire non-fictieboeken of -teksten, 23 jeugdromans en 12 toneelteksten.

Verdeling naar doeltaal en genre van de goedgekeurde vertaalprojecten

Vertaalprojecten waarvoor ook een productiesubsidie werd toegekend, zijn tussen haakjes vermeld.

Taal / genre	Proza	Poëzie	Literaire non-fictie	Kinder- en jeugd-literatuur		Toneel	Strips	Totaal
				Fictie	Prentenboeken			
Duits	1	3 (+2)	4	5	1	4	2	20 (+2)
Frans	2	1 (+1)	1			4	2	10 (+1)
Engels	2	2				3	2	9
Afrikaans				4	3			7
Spaans	2		1	2	1		1	7
Chinees				2	5		2	9
Deens	1			3	1			5
Roemeens		1						1
Italiaans				2				2
Kroatisch	1	1						2
Pools	1			1			1	3
Sloveens	1	1						2
Tsjechisch	3							3
Turks	1 (+2)							1 (+2)
Zweeds				2	1			3
Amhaars				1				1
Armeens					1			1
Catalaans				1				1
Estisch	1							1
Fins							2	2
Hebreeuws	1							1
Hindi					4			4
Hongaars						1		1
Koreaans							1	1
Noors			1		1		1	3
Oekraïens	1 (+1)							1 (+1)
Portugees		1 (+1)						1
Russisch			(+1)					(+1)
Servisch	1							1
Totaal 2011	19 (+3)	10 (+4)	7 (+1)	23	18*	12	14	103 (+8)
Totaal 2010	35 (+8)	8 (+2)	5 (+2)	10	26*	9	9	102 (+12)
Totaal 2009	28 (+9)	19 (+2)	3 (+1)	14 (+1)	18*	6 (+2)	9	97 (+15)
Totaal 2008	24 (+2)	12	6	5 (+16)		11	1 (+4)	59 (+22)
Totaal 2007	24	9	1	11		7	0	52
Totaal 2006	12	15	1	9		3	1	41
Totaal 2005	19	10	3	7		4	-	43
Totaal 2004	17	6	3	5		1	-	32
Totaal 2003	12	9	4	11		3	-	39
Totaal 2002	14	4	7	8		-	-	33
Totaal 2001	8	1	4	11		1	-	25
Totaal 2000	13	4	1	16		1	-	35

* Nieuw sinds 2009: subsidieregeling voor geïllustreerde boeken

Tabel vertaalsubsidies – overzicht naar doeltaal

Auteur	Titel brontekst	Vertaler	Uitgever (land)	Subsidie
Duits				
Studio Orka	<i>Berninna</i>	Eva Pieper	Studio Orka (BE)	Geen
Studio Orka	<i>Warmoes</i>	Eva Pieper	Studio Orka (BE)	Geen
Peter Verhelst	<i>Terra nova</i>	Rainer Kersten	CREW (BE)	480
Mieke Versyp	<i>Het Huis Huilt</i>	Marlene Müller-Haas	Kopergietery (BE)	380,8
Els Beerten	<i>Allemaal willen we de hemel</i>	Mirjam Pressler	Fischer Verlag (DE)	6.372
Paul Bogaert	Selectie gedichten	Christian Filips	PARK. Zeitschrift für neue Literatur (DE)	50
Stefan Boonen	<i>100% Lena</i>	Kristina Kreuzer-Hoffmann	Oetinger Taschenbuch (DE)	1.150
Marita de Sterck	<i>De hondeners</i>	Rolf Erdorf	Oetinger Taschenbuch (DE)	2.350
Lieve Joris	<i>Afrika en Azië: Het verhaal van een ontmoeting</i>	Rosemarie Still	Lette International Verlagsgesellschaft (DE)	300
Dirk Neyens	<i>Kid kat en het geheim van de ratrace</i>	Franca Fritz	Arena Verlag (DE)	Geen
Jeroen Olyslaegers	<i>Woeste hoogten, rusteloze zielen</i>	Barbara Buri	Verlag der Autoren (DE)	1.900
Jan Sobrie	<i>Remember me</i>	Barbara Buri	Theaterstückverlag (DE)	630
Henri van Daele	<i>De fanfare van het heuvelbos</i>	Verena Kiefer	Gerstenberg Verlag (DE)	2.250
Stefaan van den Bremt	<i>Stem uit het laagland</i>	Maria Csollány	Verlag im Wald (DE)	1.600*
David Van Reybrouck	<i>Congo. Een geschiedenis</i>	Waltraud Hüsmert	Suhrkamp Verlag (DE)	10.500*
Kathleen Vereecken	<i>Ik denk dat het liefde was</i>	Meike Blatnik	Bloomsbury Kinder- bücher & Jugend- bücher (DE)	2.950
Jan Verplaetse	<i>Het morele instinct</i>	Christiane Kuby & Herbert Post	Vandenhoeck & Ruprecht & Co. (DE)	5.000
Stefan Hertmans, Erik Spinoy, Dirk van Bastelaere, Els Moors	Selectie gedichten	Gregor Seferens	PARK. Zeitschrift für neue Literatur (DE)	418*
Hadewijch	Liederen	Ingo Breuer	Akademie Verlag (DE)	IB
Frans				
Geert Hautekiet	<i>De Trilogie van de Vieze Verol Tjes – deel 1: Witte Peper</i>	Monique Nagielkopf	Compagnie KAIET! (BE)	1.200
Tom Lanoye	<i>Mamma Medea</i>	Alain van Crugten	Rideau de Bruxelles (BE)	1.500
Peter Verhelst	<i>Terra Nova</i>	Monique Nagielkopf	CREW (BE)	240
Bart Vonck	<i>Wanvuur</i>	Hans Hoebeke	Les éditions Le Cormier (BE)	1.300*
Diverse auteurs	<i>Ah, ces Flamands!</i>	Monique Nagielkopf	Les amis de la revue de l'université de Bruxelles et Revue ah! (BE)	760
Diane Broeckhoven	<i>De buitenkant van meneer Jules</i>	Marie Hooghe-Stassen	Robert Laffont (FR)	1.020
Tom Lanoye	<i>Bloed en rozen</i>	Alain van Crugten	Actes Sud-Papiers (FR)	2.000
David Van Reybrouck	<i>Congo. Een geschiedenis</i>	Isabelle Rosselin	Actes Sud (FR)	12.500*
Engels				
Jeroen Olyslaegers	<i>Woeste hoogten, rusteloze zielen</i>	Rina Vergano	Theater Artemis (BE)	1.900
Studio Orka	<i>Berninna</i>	Nadine Malfait	Studio Orka (BE)	540
Peter Verhelst	<i>Terra Nova</i>	Ina Rilke	CREW (BE)	360
Jan H. Mysjkin	Bloemlezing uit <i>Rekenkunde van de tastzin</i>	John Irons	Writers' Union of Romania (RO)	275

Peter Terrin	<i>De bewaker</i>	David Colmer	MacLehose Press – Quercus (UK)	4.100
Patrick Conrad	<i>Starr</i>	Jonathan Lynn	Bitter Lemon Press (UK)	IB
Afrikaans				
Bart Moeyaert	<i>Broere</i>	Daniel Hugo	Protea Boekhuis (ZA)	1.450
Anne Provoost	<i>De arkvaarders</i>	Daniel Hugo	Protea Boekhuis (ZA)	3.200
Pat van Beirs en Jean- Claude van Rijckeghem	<i>Jonkvrouw</i>	Daniel Hugo	Protea Boekhuis (ZA)	2.375
Ingrid Vander Veken	<i>Sam</i>	Antjie Krog	Lapa Uitgewers (ZA)	870
Miriam Van hee	Bloemlezing uit het poëziewerk	Daniel Hugo	Protea Boekhuis (ZA)	IB
Spaans				
Lieve Joris	<i>Mali blues</i>	Goedele De Sterck	Revista Altair (ES)	3.481
Joost Vandecasteele	<i>Hoe de wereld perfect functioneert zonder mij</i>	Gonzalo Fernández Gómez	Tropo Editores (ES)	1.440
Kirstin Vanlierde	<i>Sequoia</i>	Goedele De Sterck	Editorial Luis Vives (ES)	1.050
Peter van Olmen	<i>De kleine Odessa</i>	María Lerma Ayala	Ediciones Siruela (ES)	4.950
Dimitri Verhulst	<i>De helaasheid der dingen</i>	Marta Arguilé	Lengua de Trapo (ES)	2.300
Chinees				
Sylvia Vanden Heede	<i>Vos en Haas</i>	Zhang Guangrui	Beijing Yuanliu Classic Culture (CN)	650
Sylvia Vanden Heede	<i>Tot kijk, Vos en Haas</i>	Zhang Guangrui	Beijing Yuanliu Classic Culture (CN)	870
Annelies Verbeke	<i>Slaap!</i>	Chia-Lan Lee	Han Shian Culture Pub- lishing Corporation (TW)	Geen
Pat van Beirs en Jean- Claude van Rijckeghem	<i>Jonkvrouw</i>	Pan Ting	Liaoning Children's Publishing House (CN)	IB
Deens				
Nic Balthazar	<i>Niets was alles wat hij zei</i>	Aino Roscher Kristensen	Turbine Forlaget (DK)	800
Sylvia Vanden Heede	<i>Een buur voor Vos en Haas</i>	Aino Roscher Kristensen	Turbine Forlaget (DK)	100
Sylvia Vanden Heede	<i>Vos en Haas op zoek naar koek</i>	Aino Roscher Kristensen	Turbine Forlaget (DK)	100
Annelies Verbeke	<i>Vissen reddend</i>	Naja Mollmann-Ibsen	Turbine Forlaget (DK)	2.040
Roemeens				
Jan H. Mysjkin	<i>Voor mijn ogen ligt het zwijgen (tweede reeks)</i>	Linda Maria Baros & Jan H. Mysjkin	Editura Exigent (RO)	250
Herman Van Rompuy	<i>Haiku</i>	Jan H. Mysjkin & Constantin Abaluta	Editura Limes (RO)	Geen
Jan H. Mysjkin	<i>Rekenkunde van de tastzin</i>	Linda Maria Baros & Jan H. Mysjkin	Editura Exigent (RO)	IB
Italiaans				
Bart Moeyaert	<i>Broere</i>	Laura Pignatti	RCS Libri (IT)	1.300
Kathleen Vereecken	<i>Ik denk dat het liefde was</i>	Stefano Beretta	Adriano Salani Editore (IT)	1.550
Kroatisch				
Tom Van de Voorde	Selectie gedichten	Romana Perecinec	Hrvatsko Društvo Pisaca (HR)	160
Annelies Verbeke	<i>Verhalen Lola en Huppelen in groep (uit: Groener gras)</i>	Gioia Ana Ulrich	Profil Multimedija (HR)	200
Pools				
Sylvia Vanden Heede	<i>Vos en Haas</i>	Jadwiga Jedryas	Wydawnictwo Dwie Siostry (PL)	1.000
Dimitri Verhulst	<i>Problemski Hotel</i>	Slawomir Paszkiet	ClaroScuro (PL)	960
Sloveens				
Jeroen Olyslaegers	<i>Wij</i>	Mateja Seliskar Kenda	Modrijan Založba (SI)	2.700
Tom Van de Voorde	Selectie gedichten	Tanja Mlaker	Studentska Založba (SI)	150

Tsjechisch

Diane Broeckhoven	<i>De buitenkant van meneer Jules</i>	Lenka Rehova	Eroika Publishing House (CZ)	550
Dimitri Verhulst	<i>Godverdomse dagen op een godverdomse bol</i>	Veronika ter Hamsel Havlikova	Mlada Fronta (CZ)	1.080

Turks

Willem Elsschot	<i>Kaas</i>	Burcu Duman	Pusula Yayincilik (TR)	1.500*
Geert Kimpen	<i>De geheime Newton</i>	Burak Sengir	Hizmetleri / Neden Kitap (TR)	Geen

Zweeds

Sylvia Vanden Heede	<i>Een buur voor Vos en Haas</i>	Boerje Bohlin	Turbine Forlaget (DK)	55
Sylvia Vanden Heede	<i>Vos en Haas op zoek naar koek</i>	Boerje Bohlin	Turbine Forlaget (DK)	55

Amhaars

Anne Provoost	<i>De arkvaarders</i>	Hailemeleket Tekesteberhan	Qirtas Publisher (ET)	3.200
---------------	-----------------------	----------------------------	-----------------------	-------

Arabisch

Annelies Verbeke	<i>Slaap!</i>	Salah Hatem	Cadmus Press (LB)	Geen
------------------	---------------	-------------	-------------------	------

Catalaans

Peter Van Olmen	<i>De kleine Odessa</i>	Laia Fàbregas	La Galera Publishing House (ES)	2.410
-----------------	-------------------------	---------------	---------------------------------	-------

Estisch

Dimitri Verhulst	<i>De helaasheid der dingen</i>	Vahur Aabrams	Nynorden oü (EE)	1.080
------------------	---------------------------------	---------------	------------------	-------

Faeröers

Willem Roggeman	<i>Bloemlezing uit het poëziewerk</i>	Agnar Artúvertin	Finngerd Hansdóttir (FO)	IB
-----------------	---------------------------------------	------------------	--------------------------	----

Hebreeuws

Peter Terrin	<i>De bewaker</i>	Ran HaCohen	Carmel Publishing House (IL)	2.400
--------------	-------------------	-------------	------------------------------	-------

Hongaars

Peter Verhelst	<i>Terra Nova</i>	Szabolcs Wekerle	CREW (BE)	150
----------------	-------------------	------------------	-----------	-----

Noors

David Van Reybrouck	<i>Congo</i>	Guro Dimmen	Font Forlag (NO)	12.500*
---------------------	--------------	-------------	------------------	---------

Oekraïens

Hugo Claus	<i>Het verdriet van België</i>	Nataliya Karpenko	Limited Liability Company ECEM Media Ukraine (UA)	9.192*
------------	--------------------------------	-------------------	---	--------

Portugees

Paul van Ostaijen	<i>Bloemlezing uit Verzameld werk. Proza I: Grotesken en ander Proza</i>	Arie Pos	Desarrumo - Edições (PT)	1.945*
-------------------	--	----------	--------------------------	--------

Servisch

Peter Terrin	<i>De bewaker</i>	Jelica Novakovic Lopusina	Zavet Publishing House (YU)	2.760
--------------	-------------------	---------------------------	-----------------------------	-------

* Ook productiesubsidie

* De vertaalsubsidies voor *Congo* van David Van Reybrouck werden mee mogelijk gemaakt door een mecenaat.

Tabel vertaalsubsidies - dossiers 2010 met voortgang in 2011

Auteur	Titel	Vertaler	Uitgever (land)	Subsidie
Duits				
Jan Caeyers	<i>Beethoven. Een Biographie</i>	Andreas Ecke	C.H. Beck Verlag (DE)	8.550
Annelies Verbeke	<i>Vissen redden</i>	Andreas Gressman	Mareverlag (DE)	2.160

Engels

Dimitri Verhulst	<i>De helaasheid der dingen</i>	David Colmer	Portobello Books (UK)	3.700
Hugo Claus	Bloemlezing uit het werk	David Colmer	Archipelago Books (US)	6.000

Frans

Pascale Platel	<i>Les Demoiselles de Rêve et leur soutien</i>	Monique Nagielkopf	De Spil (BE)	Geen
----------------	--	--------------------	--------------	------

Russisch

Willem M. Roggeman	<i>Portretten</i>	Dmitri Silvestrov	Letny Sad Publishers (RU)	IB
--------------------	-------------------	-------------------	---------------------------	----

Arabisch

Hendrik Conscience	<i>De arme edelman</i>	Iman Nafea	Sphinx Agency (EG)	Geen
--------------------	------------------------	------------	--------------------	------

Tsjechisch

Herman Brusselmans	<i>Ex-drummer</i>	Pavel Englicky	DYBBUK (CZ)	1.230
--------------------	-------------------	----------------	-------------	-------

2 1 2 Productiesubsidies

Sinds 2004 ondersteunt het VFL uitgeverijen in economische groeielanden bij de publicatie van Nederlandstalig literair werk met een productiesubsidie van maximaal 1.400 euro. Het subsidiebedrag wordt bepaald door een weging van relevante elementen zoals de positie van de buitenlandse uitgever in de literaire markt, de inspanningen voor distributie en promotie, de uitgavevorm, het economische risico en de literaire betekenis van de vertaalde titel.

In 2011 werden 18 aanvragen ontvangen. Er werden ook 4 aanvragen met voortgang uit 2010 behandeld. 7 aanvragen werden goedgekeurd voor een totaalbedrag van 8.065 euro (1.152 euro per dossier). Voor proza gaat het om 5 toekenningen, voor poëzie 2. 10 dossiers werden afgewezen; 5 dossiers zijn nog in behandeling.

Tabel productiesubsidies – in volgorde van behandeling

Auteur	Titel	Uitgever (land)	Subsidie
Bart Vonck	<i>Wanvuur</i>	Les éditions Le Cormier (BE)	590
Paul Bogaert, Stefan Hertmans, Erik Spinoy, Dirk van Bastelaere, Els Moors	Selectie gedichten	PARK. Zeitschrift für neue Literatur (DE)	500
Stefaan van den Bremt	<i>Stem uit het laagland</i>	Verlag im Wald (DE)	250
Annelies Verbeke	<i>Slaap!</i>	Cadmus Press (LB)	Geen
Els Beerten	<i>Allemaal willen we de hemel</i>	Vermilion (MK)	Geen
Stefaan van den Bremt	<i>Elogio de lo superfluo</i>	Ediciones el Tucán de Virginia (MX)	Geen
Hugo Claus	<i>Het verdriet van België</i>	Limited Liability Company ECEM Media Ukraine (UA)	1.400
Dimitri Verhulst	<i>Problemski hotel</i>	ClaroScuro (PL)	Geen
Paul van Ostaijen	Bloemlezing uit <i>Verzameld werk. Proza I: Grottesken en ander Proza</i>	Desarrumo – Edições (PT)	815
Diverse auteurs	Leerboek <i>Van “van den Vos Reinaerde” tot “Godenslaap”</i>	University St. Petersburg – Vakgroep Nederlands, Leerstoel Scandinavische Taal en Letterkunde (RU)	3.850
Joost Vandecasteele	<i>Hoe de wereld perfect functioneerde zonder mij</i>	Tropo Editores (ES)	Geen
Annelies Verbeke	<i>Slaap!</i>	Han Shian Culture Publishing Corporation (TW)	Geen
Diane Broeckhoven	<i>De buitenkant van meneer Jules</i>	Eroika Publishing House (CZ)	Geen
Willem Elsschot	<i>Kaas</i>	Pusula Yayincilik (TR)	500

Geert Kimpen	<i>De geheime Newton</i>	Hizmetleri / Neden Kitap (TR)	Geen
Bart Moeyaert	<i>Broere</i>	Protea Boekhuis (ZA)	Geen
Pat van Beirs en Jean-Claude van Rijckeghem	<i>Jonkvrouw</i>	Protea Boekhuis (ZA)	Geen
Miriam Van hee	Bloemlezing uit het poëziewerk	Protea Boekhuis (ZA)	IB

Tabel productiesubsidies dossiers 2010 met voortgang in 2011

Auteur	Titel	Uitgever (land)	Subsidie
Willem Roggeman	<i>Portretten</i>	Letny Sad Publishers (RU)	IB
Louis Paul Boon	<i>De kapellekensbaan</i>	Bizim Kitaplar (TR)	750
Hugo Claus	Bloemlezing uit het werk	Archipelago Books (US)	IB
Tom Lanoye	<i>Sprakeloos</i>	Protea Boekhuis (ZA)	IB

213 Geïllustreerde boeken

De *grant for illustrated books* is een aparte regeling voor buitenlandse uitgevers die een vertaling van een prentenboek of een strip willen publiceren. Deze subsidie moet de vertaling en publicatie van prentenboeken en strips bevorderen. Zoals de vertaalsubsidie een middel is om Vlaamse auteurs in het buitenland te promoten, is de subsidie voor de vertaling van geïllustreerde boeken er om vertaald werk van Vlaamse illustratoren en stripauteurs te ondersteunen. Voor de subsidieberekening baseert het VFL zich niet alleen op de vertaalkosten. Die liggen wegens de beperkte tekstomvang meestal erg laag in vergelijking met de overige kosten. Daarom wordt rekening gehouden met de productie- en promotiekosten.

In 2011 werden 32 subsidies voor de publicatie van geïllustreerde boeken in vertaling toegekend, tegenover 4 in 2006, 5 in 2007, 22 in 2008, 27 in 2009 en 35 in 2010. 18 subsidies gingen naar prentenboeken, 14 naar strips. Het aantal vertalingen van strips blijft elk jaar toenemen: een direct effect van het Vlaamse gastlandschap op de internationale stripbeurs in Angoulême in januari 2009 en de daaropvolgende blijvende zichtbaarheid op het festival en de andere internationale boekenbeurzen.

Het aantal aanvragen voor prentenboeken daalde licht ten opzichte van 2010. Daartegenover staat een sterke stijging van het aantal aanvragen voor vertaalsubsidie voor jeugdliteratuur, van 10 in 2010 naar 23 in 2011. Dat is een gevolg van de extra aandacht die de afgelopen twee jaar gegeven werd aan de promotie van fictiewerken van jeugdauteurs. Dat had een weerslag op het aantal aanvragen voor het vertalen van prentenboeken, dat daalde van 26 in 2010 naar 18 in 2011.

De totaalsom bedraagt 49.125 euro of gemiddeld 1.535 euro per project.

Tabel subsidies geïllustreerde boeken

in volgorde van behandeling

Uitgever (land)	Titel	Auteur/Illustrator	Taal	Subsidie
Alfa Print Omega (AM)	<i>Het geheim van de keel van de nachtegaal</i>	Peter Verhelst en Carll Cneut	Armeens	1.100
Liaoning Children's Publishing House (CN)	<i>Suske en Wiske 305 - De tijdbobijn</i>	Willy Vandersteen en Luc Morjaeu	Chinees	950*
Liaoning Children's Publishing House (CN)	<i>Suske en Wiske 298 - De elfstedenstunt</i>	Willy Vandersteen en Luc Morjaeu	Chinees	975*
Turbine Forlaget (DK)	<i>Mare en de dingen</i>	Tine Mortier en Kaatje Vermeiren	Zweeds	650
Turbine Forlaget (DK)	<i>Mare en de dingen</i>	Tine Mortier en Kaatje Vermeiren	Deens	460
Carl Hanser Verlag (DE)	<i>De baas van alles</i>	Bart Moeyaert en Katrien Matthys	Duits	2.800
Reprodukt (DE)	<i>De man die zijn baard liet groeien</i>	Olivier Schrauwen	Duits	1.115*
Reprodukt (DE)	<i>De maagd en de neger</i>	Judith Vanistendael	Duits	2.000*
Ekaré Europa (ES)	<i>Appelmoes</i>	Klaas Verplancke	Spaans	650
Espacio Sinsentido (ES)	<i>Ergens waar je niet wil zijn</i>	Brecht Evens	Spaans	2.800*
Kustannusosakeyhtiö				
Kumiorava (FI)	<i>De zoon van Hitler</i>	Pieter De Poortere	Fins	580*
Huuda Huuda (FI)	<i>De man die zijn baard liet groeien</i>	Olivier Schrauwen	Fins	1.650*
Actes Sud (FR)	<i>De Liefhebbers</i>	Brecht Evens	Frans	2.800*
Distant District / Editions				
Même pas mal (FR)	<i>De Tweede Kus</i>	Conz	Frans	2.800*
A&A Book Trust (IN)	<i>Sarah en haar spookjes</i>	Thierry Robberecht en Philippe Goossens	Hindi	1.235
A&A Book Trust (IN)	<i>Anna houdt van dansen</i>	Tomas Nollet	Hindi	1.950
A&A Book Trust (IN)	<i>Aisja</i>	Pieter van Oudheusden en Stefanie De Graef	Hindi	2.190
A&A Book Trust (IN)	<i>La reine des bisous</i>	Kristien Aertssen	Hindi	1.970
Fortellerforlaget (NO)	<i>Otto in de stad</i>	Tom Schamp	Noors	1.000
No Comprendo				
Press (NO)	<i>My Boy</i>	Olivier Schrauwen	Noors	1.100*
Timof Comics (PL)	<i>De maagd en de neger</i>	Judith Vanistendael	Pools	750*
Reader Publishing				
Co (TW)	<i>Anna houdt van dansen</i>	Thomas Nollet	Chinees	1.775
Reader Publishing		Pieter van Oudheusden		
Co (TW)	<i>Mijn schaduw en ik</i>	en Isabelle Vandenabeele	Chinees	1.625
Reader Publishing				
Co (TW)	<i>Op een dag was de liefde moe</i>	Paul Verrept en Tim Van den Abeele	Chinees	1.960
Reader Publishing				
Co (TW)	<i>De duif die niet kon duiken</i>	Edward van de Vendel en Alain Verster	Chinees	1.800
Reader Publishing				
Co (TW)	<i>Is het nog ver?</i>	Ingrid Godon	Chinees	1.700
Knockabout Comics (UK)	<i>Paris</i>	Erika Raven en Peter Moerenhout en Maarten Vande Wiele	Engels	2.500*
Fantagraphics Books (US)	<i>De man die zijn baard liet groeien</i>	Olivier Schrauwen	Engels	960*
Protea Boekhuis (ZA)	<i>Omdat ik zoveel van je hou</i>	Guido van Genechten	Afrikaans	1.030
Protea Boekhuis (ZA)	<i>Rikki</i>	Guido van Genechten	Afrikaans	700
Protea Boekhuis (ZA)	<i>Het geheim van de keel van de nachtegaal</i>	Peter Verhelst en Carll Cneut	Afrikaans	1.650
The Open Books Co. (KR)	<i>Ergens waar je niet wil zijn</i>	Brecht Evens	Koreaans	1.900*
Groundwood Books (CA)	<i>Appelmoes</i>	Klaas Verplancke	Engels	IB
Ass. Les Requins				
Marteaux (FR)	<i>Billy Bob</i>	Nix	Frans	IB*

Calamus sas (IT)	<i>Fluit zoals je bent</i>	Edward van de Vendel (samensteller), diverse auteurs en Carll Cneut	Italiaans	IB
Dourei Publication Co. (KR)	<i>Iedereen prinses</i>	Brigitte Minne en Merel Eyckerman	Koreaans	IB
Sanha Publishing Co. (KR)	<i>Kleine Adam</i>	Mariette Vanhalewijn en Rita van Bilsen	Koreaans	IB
7 Dias 6 Noite / Editores Unipessoal (PT)	<i>Louis Armstrong</i>	Philip Paquet	Portugees	IB*

* stripalbum

214 Auteursbezoeken

Buitenlandse literaire organisatoren die schrijvers, vertalers, illustratoren of stripauteurs uit Vlaanderen uitnodigen, kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de reiskosten tot een maximumbedrag van 500 euro per subsidie. De lezing, de presentatie van de vertaling of de deelname aan een literaire manifestatie moet in principe betrekking hebben op een beschikbare publicatie in de taal van het gastland. Met deze regeling wil het VFL het directe contact van de vertaalde Vlaamse auteur met de buitenlandse lezers, de media en het literaire milieu bevorderen.

Uitnodigingen kunnen uitgaan van organisatoren van literaire festivals, van uitgeverijen die vertalingen van literaire Vlaamse auteurs presenteren, van media en van lectoraten Nederlands in het buitenland. Een noodzakelijke voorwaarde is dat de beoogde doelgroep een algemeen lezerspubliek is.

Voor belangrijke internationale festivals, literaire manifestaties of eigen evenementen, kan het VFL Vlaamse auteurs uitzenden als literaire ambassadeurs om een bijdrage te leveren aan het programma dat in overleg met het VFL tot stand is gekomen.

Er werden 39 dossiers behandeld. 1 aanvraag werd ingetrokken, 1 aanvraag bleek onontvankelijk, 3 aanvragen werden niet gehonoreerd en 1 aanvraag is in behandeling.

In totaal werden 33 (*in 2010: 58*) aanvragen gehonoreerd voor een bedrag van 18.726 euro (gemiddeld 567 euro per auteursbezoek).

De landen van bestemming waren (alle bezoeken): Zuid-Afrika (1), Nederland (1), Frankrijk (5), Hongarije (1), Italië (5), Verenigd Koninkrijk (1), Duitsland (4), Verenigde Staten (3), China (1), Kroatië (2), Roemenië (1), Bulgarije (1), Slovenië (2), Macedonië (1), Finland (1), Mexico (1), Polen (1).

3 stripauteurs, Eva Cardon, Steven Degryse en Simon Spruyt, ontvingen een beurs van het VFL om het Festival International de la Bande Dessinée in Angoulême te bezoeken, goed voor een totaalbedrag van 1.494 euro. De illustratoren Stefanie De Graef en Tom Schamp kregen een beurs voor de International Children's Book Fair in Bologna, voor in totaal 1.942,79 euro.

Maarten Vandewiele reisde mee met de tentoonstelling 'Ceci n'est pas la BD flamande' naar het stripfestival in Napels ter promotie van de Italiaanse vertaling van zijn strip *Paris*. Brecht Evens, wiens *Ergens waar je niet wil zijn* uitgroeide tot een internationaal succes, reisde dan weer met steun van het VFL naar Londen, München, Toronto en New York.

In mei reisde Dimitri Verhulst naar Tsjechië. Naar aanleiding van de publicatie van zijn roman *Godverdomse dagen op een godverdomse bol* in het Tsjechisch was hij te gast bij de Praagse Nacht van de Literatuur en signeerde hij op de internationale boekenbeurs. Hij gaf ook een lezing in Brno, voor de studenten van de

faculteit neerlandistiek. Het bezoek was een samenwerking tussen het VFL en de Vlaamse Vertegenwoordiging in Tsjechië, die ter plaatse het programma samenstelde en perscontacten verzekerde.

Annelies Verbeke nam deel aan een Europees festival voor kortverhalen in Kroatië. Enkele verhalen uit *Groener gras* werden gepubliceerd in het Kroatisch.

Koen Peeters ging de vertalingen van zijn *Grote Europese roman* promoten in Bulgarije en Slovenië.

Op initiatief van de universiteit van Padua en met medewerking van het Expertisecentrum Literair Vertalen maakte Tom Lanoye een literaire tournee door Italië in het kader van masterclasses voor literaire vertalers.

Paul Bogaert herwerkte zijn bundel *de Slalom soft* tot een boeiende theatervoorstelling die hij in Amsterdam drie maal mocht opvoeren. Johan de Boose maakte een auteursreis per boot op de Donau voor het literaire programma 'Literatur im Flux' en Stefaan van den Breemt maakte een reis door Mexico om zijn Spaanse vertalingen voor te stellen. Els Moors, Miriam Van hee, Willem M. Roggeman, Jan Mysjkin en Tom Van de Voorde namen deel aan poëziefestivals.

Wally De Doncker ontvangt een structurele subsidie voor zijn deelname aan de werking van de International Board on Books for Young Children (IBBY). De Doncker zit van 2009 tot 2012 in het bestuur van IBBY Internationaal. Het VFL draagt jaarlijks 2.500 euro bij, Stichting Lezen financiert alle kosten die boven dat bedrag liggen.

Tabel auteursbezoeken

in volgorde van behandeling

Auteur	Plaats	Project/Festival	Subsidie
Pieter Aspe	ZA, diverse steden	Tournee ter promotie van 2 vertalingen	IB
Paul Bogaert	NL, Amsterdam	Drie voorstellingen van <i>De Slalom Soft Live</i>	94
Eva Cardon	FR, Angoulême	Festival International de la BD	498
Eva Cardon	ZA, Grahamstown	CO/MIX 2011	500
Johan de Boose	HU, Boedapest en SK, Bratislava	Literature in Flux	345
Wally De Doncker	varia	Jaarlijkse bijdrage aan het IBBY-bestuurslidmaatschap	2.500
Stefanie De Graef	IT, Bologna	Kinderboekenbeurs	975
Steven Degryse	FR, Angoulême	Festival International de la BD	498
Laurens De Vos	ZA, Oudtshoorn	Kleine Karoo Nasionale Kunstefees	Geen
Brecht Evens	UK, Londen	Comica 2011	470
Brecht Evens	DE, München	Comicfestival in Munich	189
Brecht Evens	US, New York	MoCCA Arts Festival 2011	500
Brecht Evens	CA, Toronto	The Toronto Comic Arts Festival	500
Geert Genbrugge	US, New York	hotINK at the LARK	405
Lieve Joris	CN, Beijing	The Bookworm International Literary Festival 2011	497
Lieve Joris	DE, Berlijn	Lezing Duitse editie <i>Het uur van de rebellen</i>	125
Geert Kimpen	FI, Helsinki	Bazar's Spring 2011	Geen
Tom Lanoye	IT, Napels, Triëst en Padua	Literaire tournee doorheen Italië	498
Marc Legendre	US, Philadelphia	Graphic Exchanges: Graphic Narrative in the US and Europe and their Relations	500
Bart Moeyaert	DE, Berlijn	Symposium hGibS - hausliche Gewalt in bildungsnachen Schichten	188

Bart Moeyaert	FR, Châtenay-Malabry	Voyages en Livres – Salon du Livre de Châtenay-Malabry	194
Bart Moeyaert	DE, Loerrach	20th Children's Book Fair <i>Lörracher LeseLust</i>	Onontvankelijk
Els Moors	HR, Zagreb	6th International Festival of Contemporary Poetry	306
Jan H. Mysjkin	RO, Mangalia en Neptun	Days and Nights of Literature	216
Koen Peeters	BG, Sofia en Veliko Tarnovo	Twee lezingen en een signeersessie	239
Koen Peeters	SI, Ljubljana	Lezing Sloveense editie <i>Grote Europese roman</i>	274
Willem M. Roggeman	MK, Struga	Struga Poetry Evenings	259
Tom Schamp	IT, Bologna	Kinderboekenbeurs	968
Olivier Schrauwen	FI, Helsinki	Helsinki Comic Festival	222
Simon Spruyt	FR, Angoulême	Festival International de la BD	498
Stefaan van den Bremt	MX, Mexico D.F.	Voorstelling <i>Elogio de lo superfluo</i>	500
Tom Van de Voorde	SI, Ptuj en Ljubljana	Festival Days of Poetry and Wine	280
Maarten Vande Wiele	IT, Napels	Napoli Comicon Festival	207
Miriam Van hee	DE, Duisburg	PoesiePalast Ruhr	68
Miriam Van hee	MX, Mexico D.F.	Lezing	Ingetrokken
Annelies Verbeke	PL, Warschau	International Short Story Festival – 7th edition	Geen
Annelies Verbeke	HR, Zagreb en Split	Festival of the European Short Story	310
Klaas Verplancke	IT, Ferrara	Lezing <i>Quel vento magico a Parigi!</i>	130
Klaas Verplancke	FR, Montreuil	Salon du livre et de la presse jeunesse	97

215 Vertalershuis

Het VFL kreeg in 2009 het Vertalershuis onder zijn beheer en creëerde twee permanente plekken voor literaire vertalers in 't Elzenveld. In 2011 verbleven 24 vertalers in 14 verschillende talen gemiddeld 1 maand in het Antwerpse Vertalershuis. Net als de voorbije jaren logeerden er vooral veel Duitsers en Centraal- en Oost-Europeanen. Maar ook vertalers uit het Midden-Oosten en Azië vinden stil-aan de weg naar Antwerpen (zie ook 2222).

Het budget van het Vertalershuis bedroeg in 2011 in totaal 51.741 euro. Daarvan gaat 25.002 euro naar de huur van de kamers, 22.000 euro naar leefgeld voor de vertalers en 4.739 euro naar werkingskosten: zoals ICT-onderhoud, de aankoop van nieuwe laptops, kantoomateriaal, aanvullingen aan de bibliotheek en abonnementen op kranten en literaire tijdschriften.

Tabel Vertalershuis – bezetting 2011

Maand	Van/tot	Naam	Taal	Leefgeld
Januari	01/01 – 31/01	Tibor Bérczes	Hongaars	1.000
	02/01 – 31/01	Laura Vroomen	Engels	1.000
Februari	01/02 – 28/02	Marianne Holberg	Duits	1.000
	01/02 – 28/02	Rolf Erdorf	Duits	1.000
Maart	01/03 – 31/03	Irina Grivnina	Russisch	1.000
	01/03 – 20/03	Marianne Holberg	Duits	500
April	01/04 – 08/04	Martin de Haan	Frans – Ndl	0*
	10/04 – 29/04	Valentina Tirlea	Roemeens	750
	01/04 – 01/05	Florence Noiville	Franse journaliste	0*
Mei	02/05 – 15/05	Eva Schweikart	Duits	500

	16/05 - 31/05	Julio Grande Morales	Spaans	500
	01/05 - 31/05	Marlene Müller-Haas	Duits	1.000
Juni	01/06 - 30/06	Gregor Seferens	Duits	1.000
	01/06 - 14/06	Marta Blaskova Manakova	Slovaaks	500
	15/06 - 30/06	Ran HaCohen	Hebreeuws	500
Juli	01-07 - 31/07	Irina Grivnina	Russisch	1.000
	04-07 - 28/07	Romana Percinec	Kroatisch	1.000
Augustus	01/08 - 29/08	Ivana Scepanovic	Servisich	1.000
	01/08 - 15/08	Maja Weikert	Kroatisch	500
	16/08 - 31/08	Bagrelia Borisova	Bulgaars	500
September	01/09 - 30/09	Andrea Kluitmann	Duits	1.000
	01/09 - 30/09	Verena Kiefer	Duits	1.000
Oktober	30/09 - 25/10	Etsuko Nozaka	Japans	1.000
	03/10 - 28/10	Per Holmer	Zweeds	1.000
November	02/11 - 24/11	David Colmer	Engels	750
	02/11 - 30/11	Barbara Buri	Duits	1.000
December	01/12 - 15/12	Tibor Bérczes	Hongaars	500
	15/12 - 31/12	Samvel Ghrtayan	Armeens	500
	01/12 - 31/12	Dmitri Silvestrov	Russisch	1.000

* Omdat er weinig aanvragen van vertalers waren voor de maand april werden de kamers uitzonderlijk ter beschikking gesteld aan Martin de Haan (vertaler Frans-Nederlands) en aan Florence Noiville (Franse schrijfster en literair journaliste bij *Le Monde*). Zij ontvingen tijdens hun verblijf geen leefgeld.

2.2 Buitenland projecten

2.2.1 Buitenlandse beurzen

Het vFL had in 2011 opnieuw een stand op de vakbeurzen in Angoulême (januari), Bologna (maart) en Frankfurt (oktober), waar het actief nieuwe titels van Vlaamse auteurs promootte. Daarnaast hadden de buitenlandmedewerkers ook afspraken met internationale uitgevers op de London Book Fair (april) en het Salon du Livre in Parijs (maart). Voor het eerst verkende het vFL ook de Chinese markt. Het mocht aansluiten bij de collega's van het Nederlands Letterenfonds, die gastland waren op de Beijing Book Fair (september). Na een zestigtal afspraken met Chinese uitgevers van alle genres kan hun interesse in Vlaamse literatuur in kaart worden gebracht (zie ook 2.2.2.3).

In Frankfurt maakte de stand van het vFL voor het eerst deel uit van een gezamenlijke stand met Vlaamse uitgevers, gecoördineerd door Flanders Investment and Trade (FIT) en onder het motto 'Flanders, creative region of Belgium'. Het vFL was opgetogen de Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege te mogen ontvangen op de Frankfurter Buchmesse, de belangrijkste professionele boekenbeurs van Europa. Op uitnodiging van het vFL en de Vlaamse Uitgevers Vereniging (VUV) bezocht ze de beurs en ontdekte dat gastland IJsland een land van boekenliefhebbers is. De minister ging ook langs bij Duitse uitgevers van recente vertalingen van Vlaamse auteurs, die ondersteund werden met een vertaal- of productiesubsidie van het vFL. Nieuw vertaald werk van onder anderen Els Beerten, Bart Moeyaert en Annelies Verbeke, en naar het Duits vertaalde graphic novels van Brecht Evens, Judith Vanistendael en Olivier Schrauwen tonen de groeiende populariteit van Vlaamse auteurs in het Duitse taalgebied aan.

Na een bezoek aan de standen van Vlaamse uitgevers en het Nederlands Letterenfonds verwoordde de minister haar waardering voor de resultaten van de Vlaamse uitgeverijen in het buitenland, de professionele aanpak, het enthousiasme voor het boek en een resultaatgerichte samenwerking tussen economie en cultuur. Ze had ook lof voor het vFL dat buitenlandse uitgevers informeert, doelgericht netwerkt en vertalingen subsidieert.

Ter gelegenheid van Frankfurt lanceerde het vFL een krantje met nieuws over alle genres, met als titel 'News & Views' (zie ook 6.3.7). De 'Frankfurter Buchmesse Special' brengt buitenlandse uitgevers en andere contacten in een aantrekkelijke vormgeving korte berichten over recent verschenen literatuur uit Vlaanderen en informeert over publicaties en andere realisaties die tot stand kwamen met steun van het vFL. Het krantje besteedt ook aandacht aan de werking en de toekomstplannen van het vFL. Een uitgebreid artikel over non-fictie kondigde aan dat het vFL voor het eerst ook projectmatig non-fictie actief promootte in Frankfurt (zie ook 2.2.2.4).

Proza

Het vFL promootte Vlaamse romans op de London Book Fair, de boekenbeurs van Praag en de Frankfurter Buchmesse. De actieve promotie van proza in het buitenland zorgt sinds de start in 2003 voor een groeiend aantal vertalingen in diverse talen. De aanzetten die het vFL sindsdien geeft, resulteren meer en meer in vertalingen die ook zonder subsidie van het vFL tot stand komen.

Sommige buitenlandse uitgevers blijven trouw aan een auteur en gaan verder met de publicatie van diens werk. Voorbeelden zijn de romans van Erwin Mortier

bij Fayard in Frankrijk en van Dimitri Verhulst bij Luchterhand in Duitsland. Een aantal Oost- en Centraal-Europese landen deden met succes een beroep op EU-subsidiegelden voor o.a. *De bewaker* van Peter Terrin, die in 2010 de European Union Prize for Literature won. Uitgevers in verschillende Aziatische landen publiceerden een vertaling van *De buitenkant van Mr. Jules* van Diane Broeckhoven.

Een aantal vertalingen van *Slaap!* van Annelies Verbeke werd eveneens zonder VFL-subsidie in uiteenlopende landen uitgegeven nadat het boek al in enkele grotere talen was verschenen.

Deze vertalingen worden niet opgenomen in het jaarverslag, wel in de databank *Vertalingen in het Nederlands*, te vinden op www.nlpvf.nl/search.

Poëzie

In het kader van de poëziepromotie buitenland vonden de volgende prospectie-reizen plaats: de London Book Fair (april), de Poetry International Web-meeting in Rotterdam (juni), de LyrikLine.org-meeting in Berlijn (juni), de Boekenbeurs van Peking (september) en de Frankfurter Buchmesse (oktober). Op deze beurzen worden monografische brochures aan belangstellende uitgevers en tijdschrift-redacteuren voorgesteld. Ter gelegenheid van de Boekenbeurs van Peking werd er een speciale bloemlezing samengesteld 'Look at poetry from Flanders'. De bloemlezing geeft een beeld van de poëzie uit Vlaanderen van Hadewijch tot Els Moors en diende als complement bij de algemene brochure 'Look at literature from Flanders' (zie ook 36).

Kinder- en jeugdliteratuur

Het belangrijkste moment van het jaar voor de promotie van kinder- en jeugdliteratuur is de International Children's Book Fair in Bologna. Het VFL was er voor de vijfde keer actief aanwezig met een stand en had gesprekken met 60 buitenlandse uitgevers.

Omdat het Nederlandse taalgebied te klein is om te kunnen overleven als illustrator, wil het VFL jonge mensen stimuleren om de blik ook naar het buitenland te richten. In Bologna gaan ze op zoek naar een eigen plaats op de internationale markt, leren ze zichzelf presenteren en verkopen, en worden ze zich meer bewust van de zakelijke kant van de job. Op termijn helpen buitenlandse connecties de illustratoren misschien wel om te kunnen leven van hun werk. In 2011 reisden de illustratoren Stefanie De Graef en Tom Schamp, een jong talent en een gevestigde waarde, mee ondersteund door een beurs van het VFL. Ze versterkten op die manier het gezelschap van zeker tien andere illustratoren uit Vlaanderen. Zij bezochten samen de boekenbeurs en toonden hun werk aan een vijftiental geïnteresseerde uitgevers.

Tijdens de vakbeurs in Bologna loopt elk jaar een tentoonstelling met werk van illustratoren van over de hele wereld. Dit jaar zat de Vlaamse illustrator Carll Cneut in de professionele jury, een hele eer. Twee Belgen waren geselecteerd: de Franstalige Anne Crahay en de Vlaamse Ingrid Godon. Na Bologna reist hun werk de wereld nog rond en doet de tentoonstelling verschillende Japanse locaties aan.

Het VFL maakte in 2011 Engelse informatiefiches (zie ook 32) en liet fragmentvertalingen maken van verschillende titels. Daarnaast neemt de buitenlandmedewerker altijd tientallen andere titels mee om een zo gevarieerd mogelijk aanbod te kunnen tonen aan de geïnteresseerde uitgevers.

Strips

Voor de promotie van strips in het buitenland is het internationale stripfestival van Angoulême het hoogtepunt van het jaar. Maar het VFL toonde in 2011 ook graphic novels van Vlaamse auteurs aan buitenlandse uitgeverijen op de boekenbeurzen in Bologna, Londen, Peking en Frankfurt.

Tijdens het stripfestival van Angoulême verspreidde het VFL bij de bezoekers een flyer met daarop de titels van Vlaamse auteurs die al in het Frans vertaald werden (zie ook 638). De auteursfiche van 'Paris', een graphic novel van Maarten Vande Wiele, Peter Moerenhout en Erika Raven, werd geüpdatet, nieuwe fiches werden gemaakt van 'De man die zijn baard liet groeien' van Olivier Schrauwen en van 'De liefhebbers' van Brecht Evens. Die laatste gooide hoge ogen in Angoulême, waar hij de Prix de l'Audace won voor de Franse vertaling van 'Ergens waar je niet wil zijn'. Schrauwen was dan weer genomineerd voor de prestigieuze prijzen met de Franse vertaling van 'De man die zijn baard liet groeien'. Daarmee eindigde het festival op een hoogtepunt voor het VFL, dat al enkele jaren tinnert aan de internationale weg van zijn stripauteurs.

Het VFL nam ook dit jaar enkele auteurs mee naar Angoulême: Ephameron, Lectr en Simon Spruyt. Voor 'SGF', het jongste boek van Spruyt, was er opvallend veel interesse. Het viel in de smaak bij minstens vijf Franse uitgeverijen, maar ook bij uitgeverij uit Italië, Polen, Spanje, Duitsland, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk.

Daarnaast trok het 'Café BD Chez les flamands', waar Mekanik-Strip nu voor de derde keer strips van Vlaamse auteurs aan de man bracht, weer veel bezoekers, met als toppers de twee genomineerde albums: 'Les Noceurs' (Actes Sud) van Brecht Evens en 'L'homme qui se laissait pousser la barbe' (Actes Sud-De l'An 2) van Olivier Schrauwen.

Tot slot organiseerde het VFL nog een netwerkmoment, samen met Strip Turnhout en Pinceel Stripverspreiding. Flanders Investment and Trade (FIT) en de Vlaamse vertegenwoordiging in Parijs maakten het financieel mee mogelijk (zie ook 632).

222 Vertalershuis

Sinds 2009 valt het Vlaamse Vertalershuis onder het beheer van het VFL. Het doel was om het Vertalershuis te integreren in het buitenlandbeleid van het VFL en meer interactie met de vertalers op te zetten. In Antwerpen wacht de vertalers bovendien een overvloed van culturele activiteiten en bezienswaardigheden. Niet onbelangrijk, want vertalers hebben, behalve aan een rustige werkplek om aan hun vertaalprojecten van Nederlandstalige auteurs te werken, vooral behoefte aan een cultuur- en taalbad.

De campagne die meer vertalers naar Vlaanderen moest lokken, wierp vruchten af. De bezettingsgraad van het Vertalershuis stijgt elk jaar, in 2011 zelfs tot 95% (zie ook 2215).

Het Vertalershuis ligt in het hartje van boekenstad Antwerpen, op wandelafstand van de meeste culturele centra en bezienswaardigheden. Het bestaat uit twee volledig uitgeruste duplexkamers in 't Elzenveld.

Het verblijf is kosteloos en de vertalers komen in aanmerking voor een forfaitair leefgeld van 1.000 euro per maand (pro rata). De duur van een verblijf bedraagt minstens twee weken en hoogstens twee maanden. Uit eigen middelen reserveerde het VFL 45.000 euro voor de werking van het Vertalershuis. Antwerpen Boekenstad voegde daar een projectsubsidie van 5.000 euro aan toe.

Sinds 2010 maakt het Vertalershuis van Antwerpen ook deel uit van het Europese Vertalershuizenennetwerk RECIT.

223 China

In 2011 ging het VFL voor het eerst naar de Beijing International Book Fair (31 augustus tot 4 september). Het doel van het VFL was om inzicht te krijgen in de Chinese boekenmarkt en de relevante uitgeverijen op te zoeken die openstaan voor vertalingen. Daarbij wilde het ook achterhalen waarin de Chinese lezer vooral interesse heeft, zowel qua genres als qua themata. Nederland was in 2011 gastland op de beurs en bood het VFL een eigen ruimte aan op de centrale stand. Het VFL stuurde drie medewerkers. Zij hadden op de beurs gesprekken met een 65-tal Chinese uitgevers, waarbij ze een tweetalige Engels-Chinese brochure met 36 Vlaamse titels presenteerden (zie ook 634). In het kader van de beurs vond ook een masterclass voor literaire vertalers Nederlands-Chinees plaats (zie ook 229).

De eerste missie van het VFL in China is zonder meer geslaagd te noemen. Chinese uitgevers staan duidelijk open voor buitenlandse titels in zowat alle genres. Door hun universele kracht trokken de Vlaamse prentenboeken de aandacht van Chinese uitgevers, maar ook proza- (zowel klassiekers als hedendaagse romans) en non-fictietitels konden op heel wat belangstelling rekenen.

De Belgische ambassade in Beijing organiseerde tijdens de boekenbeurs een receptie. Op die avond werden contacten gelegd tussen Vlaamse en Nederlandse uitgeverijen met hun Chinese collega's en met vertalers Nederlands-Chinees.

Sinds de aanwezigheid van het VFL in Beijing werden al een aantal belangrijke titels aan Chinese uitgeverijen verkocht, waaronder *De helaasheid der dingen* van Dimitri Verhulst en *De engelenmaker* van Stefan Brijs.

Net voor de Beijing International Book Fair werd de vertaling van tien Suske en Wiske-albums in het Chinees in Beijing voorgesteld. Het VFL subsidieerde de vertaling van twee titels.

Budget: 21.390 euro

224 Buitenlandpromotie non-fictie

In 2011 startte het VFL met de actieve promotie van kwaliteitsvolle Vlaamse non-fictietitels in het buitenland op de beurzen van Beijing en Frankfurt. Het pilootproject moet nagaan of en hoe het VFL de actieve promotie van non-fictie (die breder gaat dan het 'literaire essay') kan opnemen in zijn buitenlandswerking. Daarom presenteerde het VFL een eerste selectie van titels (zie ook 635) om non-fictie uit Vlaanderen bij buitenlandse uitgevers te introduceren en af te tasten welke titels en thema's belangstelling kunnen wekken. Uit de vele gesprekken bleek dat buitenlandse uitgevers vooral interesse toonden voor populairwetenschappelijke titels met klemtoon op samenleving en cultuur, en verder ook voor biografieën en historische titels. In 2012 zal het VFL het non-fictiebeleid verder uitbouwen.

Budget: 2.786 euro

225 Poetry International Web

Het VFL ging enkele jaren geleden een partnerschap aan met The Poetry International Web Foundation (PIW) en lanceerde de Belgische domeinnaam <http://belgium.poetryinternational.org>. Het vult die site jaarlijks aan met actuele poëzie-informatie en nieuwe vertalingen van gedichten van Vlaamse dichters.

Inmiddels staan er meer dan veertig dichters uit Vlaanderen op de website. In 2011 werden volgende dichters toegevoegd aan PIW: Christine D'haen, Maarten Inghels (gepubliceerd op 1 februari 2012) en een update van Leonard Nolens met vertalingen uit zijn laatste bundel *Zeg aan de kinderen dat wij niet deugen*.

Budget: 2.324 euro

226 Lyrikline

Lyrikline is een netwerk van veertig internationale partners, met het VFL als Vlaamse partner. Op de website www.lyrikline.org kunnen voordrachten door moderne en hedendaagse dichters worden beluisterd. Daarnaast heeft de site de ambitie om elk opgenomen gedicht in zoveel mogelijk talen aan te bieden. Niet zonder succes: de website bevat inmiddels meer dan 600 dichters met 5.500 gedichten geschreven en/of vertaald in meer dan vijftig talen. Lyrikline heeft jaarlijks meer dan een half miljoen bezoekers uit alle hoeken van de wereld.

In 2010 en 2011 werden opnames en vertalingen gemaakt van acht dichters die in de loop van 2012 online geplaatst worden op de website *Lyrikline.org*: Peter Ghyssaert, Roger De Neef, Paul Claes, Lut De Block, Jeroen Theunissen, Peter Theunynck, Ruth Lasters en Geert Buelens.

Budget: 695 euro

227 Vertaalprijzen

Het VFL bekroont in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds tweejaarlijks vertalingen naar het Duits, het Engels en het Frans van een Nederlandstalig literair werk.

— Else Otten Preis

Bekroont een vertaling in het Duits. Er is een bedrag van 5.200 euro aan verbonden.

De prijs van 2010 werd uitgereikt in januari 2011. De laureaat was Andreas Ecke voor de vertaling van *Boven is het stil* van Gerbrand Bakker. De volgende jurering gebeurt in 2012, gevolgd door een prijsuitreiking in januari 2013.

— Vondel Translation Prize

Bekroont een vertaling in het Engels. De prijs van 2011 werd uitgereikt in januari 2012. De laureaat is Paul Vincent voor zijn vertaling van *Mijn kleine oorlog* van L.P. Boon (Dalkey Archive Press, US, 2010). De juryleden waren de Engelse literatuurcriticus Paul Binding en de vertaalsters Nederlands- Engels Sam Garrett en Ina Rilke, de vorige winnaars van de prijs. De winnaar ontvangt 5.000 euro.

— Prix des Phares du Nord

Bekroont een vertaling in het Frans. De jurering vond plaats in 2011. De prijs werd uitgereikt in januari 2012. De laureaat is Bertrand Abraham voor zijn vertaling van *Op weg naar het einde* van Gerard Reve (Phébus 2010). De juryleden waren Danielle Bourgois, Margot Dijkgraaf en Anita Concas, de laureate van 2009. Aan de prijs is een bedrag van € 5.000 verbonden.

228 Deskundigheidsbevordering buitenlandse vertalers

— Zomercursus Literair Vertalen

Van 15 tot en met 26 augustus 2011 organiseerde het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds en het VFL opnieuw een Zomercursus Literair Vertalen. De cursus vond plaats in Utrecht en de doeltalen waren het Engels, Frans en Pools. Het programma bestond uit algemene hoorcolleges over vertalen, vertaalateliers waarin de praktijk aan bod komt, en een collectieve vertaling.

De begeleiders van de Engelse groep waren Susan Massotty en David Colmer. De Franse groep werd begeleid door Isabelle Rosselin, Daniel Cunin en Alain van Crugten. De Poolse groep werd begeleid door Alicja Oczko en Jadwiga Jedryas.

In de vertaalateliers werden twee teksten gebruikt: *Congo. Een geschiedenis* van David Van Reybrouck en *Art. 285b* van Christiaan Weijts. Beide auteurs waren aanwezig om vragen van de cursisten te beantwoorden. Tijdens de slotbijeenkomst presenteerden de cursisten hun collectieve vertalingen. Zonder begeleiding hadden ze zich per taalgroep gewaagd aan een fragment uit *Men moet* van Gerrit Kouwenaar en *De bewaker* van Peter Terrin.

Bijzondere aandacht gaat in deze slotsessie uit naar overeenkomsten en verschillen tussen vertalingen in de drie doeltalen en naar problemen die specifiek zijn voor bepaalde doeltaalgebieden.

— Vertaalworkshop Belgisch Nederlands-Engels

Van 15 tot 17 juli vond voor het eerst een workshop vertalen uit het ‘Belgisch Nederlands’ voor ervaren Engelse vertalers plaats in Leuven, met financiële steun van het ELV. Daarbij werd ingegaan op vertaalproblemen die specifiek zijn bij het vertalen van een werk van een Vlaamse auteur.

De acht deelnemende vertalers bespraken *De Kapellekensbaan* van Louis Paul Boon, *Problemski Hotel* van Dimitri Verhulst, *De tweede kus* van Conz, en *De bedlegerige* van Geertrui Daem.

Moderatoren en sprekers waren Peter Bergsma, vertaler en medewerker bij het Nederlands Letterenfonds, Ludo Permentier, expert in de Belgische variant van de Nederlandse taal, Els Aerts, buitenlandmedewerker voor strips van het VFL en David Colmer, ervaren vertaler uit het Belgisch Nederlands naar het Engels.

229 Vervolgcurcus Nederlands-Chinees

In samenwerking met het Nederlands Letterenfonds en het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) organiseerde het VFL in 2011 een vervolg op de Zomercursus 2009 Nederlands-Chinees van het ELV. De tweedaagse vertaalworkshop vond plaats in Beijing voorafgaand aan de boekenbeurs. Negen vertalers hebben hieraan deelgenomen. Als voorbereiding op de workshop vertaalden de deelnemers een fragment uit de roman *De Kraai* van Kader Abdolah en uit het kinderboek

Rintje van Sieb Posthuma, die tijdens de cursus besproken en bediscussieerd werden. Ook de Chinese vertaling van *Spijkerschrift* van Kader Abdolah werd door de vertalers bestudeerd.

Budget: 3.339,53 euro (inclusief reiskost voor een vertaler)

2 2 10 Ken je bureu – Manuscripta Amsterdam

Het VFL organiseerde in 2011 voor het eerst een Vlaams-Nederlands ‘grensoverschrijdend’ auteursprogramma, in samenwerking met de Nederlandse Taalunie, het Nederlands Letterenfonds, Boek.be en Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB). Onder de titel ‘Ken je bureu’ stelden zes Vlaams-Nederlandse auteursduo’s elkaar en elkaars nieuwe boeken voor aan een Nederlands publiek tijdens Manuscripta (september) in Amsterdam. Nadien vond een gelijkaardig programma plaats voor een Vlaams publiek tijdens de Boekenbeurs (november) in Antwerpen.

De optredende duo’s in Nederland waren Paul Demets en Tonnu Oosterhoff, Erik Vlaminck en Daniël Rovers, Stefan Brijs en Daan Heerma van Voss, Rachida Lamrabet en Jan Siebelink, Carl Cneut en Edward Van de Vendel, en Ingrid Godon en Toon Tellegen.

Het doel van dit programma was Nederlandse auteurs dichter bij het Vlaamse publiek brengen en vice versa. Dat dat gelukt is, bleek uit de aandacht van de media, de goed gevulde zalen, en de verzoeken die Vlaamse auteurs kregen voor extra lezingen in Nederland.

Deze presentatie was mogelijk met een projectsubsidie van de Nederlandse Taalunie van 10.000 euro. De totaalcost bedroeg 11.690 euro (zie ook 2 1 2 12).

2 2 11 Ceci n’est pas la BD flamande

‘Ceci n’est pas la BD flamande’ was van 29 april tot 1 mei 2011 te zien in Napels ter gelegenheid van het Comicon stripfestival. Het gaat om een spin-off van de tentoonstelling waarmee het VFL in 2009 uitpakte tijdens het internationale stripfestival van Angoulême. Ze werd omgevormd tot een boeiende choreografie van projecties en voorwerpen van en over twintig Vlaamse auteurs van strips en graphic novels, naar een idee van Didier Geirnaert en met filmpjes van Benjamin De Mulder. Deze variant kende zijn première op het stripfestival van Haarlem in 2010.

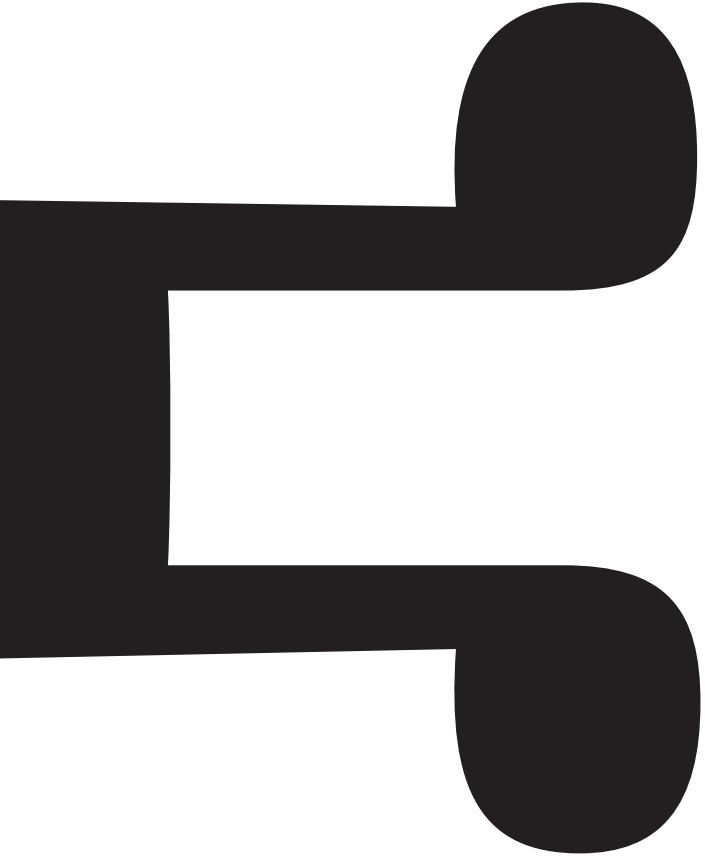
Het Comicon festival nodigde twee Vlaamse auteurs (Nix en Maarten Vande Wiele) uit die ook deel uitmaakten van de tentoonstelling. Maarten Vande Wiele reisde op een ander tijdstip ook met een beurs voor auteursbezoek van het VFL naar Napels om de Italiaanse vertaling van zijn ‘Paris’ te promoten.

2 2 12 Stripmuur Parijs

Ter gelegenheid van de Vlaamse feestdag werd op 11 juli 2011 de eerste Vlaamse stripmuur in Parijs onthuld, en dit op de binnenkoer van de Vlaamse vertegenwoordiging in Parijs. Het idee voor de muur kwam er tijdens het gastlandschap van de Vlamingen op het internationale stripfestival van Angoulême in 2009. Twee jaar later zijn negen graphic novels van Vlamingen vertaald naar het Frans.

Dat is te zien op de stripmuur, een ontwerp van Pieter De Poortere. Personages uit in het Frans vertaalde graphic novels van De Poortere zelf, Brecht Evens, Olivier Schrauwen, Judith Vanistendael, Randall.C en Jeroen Janssen hebben hun pagina's geruimd voor een Parijs decor.

Het VFL reisde op 11 juli samen met Pieter De Poortere naar Parijs voor de inhuldiging van de stripmuur, die op het enthousiasme mocht rekenen van het internationale gezelschap (zie ook 2 2 2 1 en 6 3 8).

SAMENWERKING

1 Het VFL als aanspreekpunt Letteren

De relevante spelers in de letterensector vullen elk vanuit hun eigenheid, beoogde doelgroep en actiepunten verschillende deelaspecten in van de behoeften aan informatie, toeleiding en transparantie:

- de VAV als eerste aanspreekpunt voor (strip)auteurs en vertalers;
- Boek.be als eerste aanspreekpunt voor zijn leden: uitgeverijen, importeurs en boekhandelaars en bijkomend, vanuit hun interrelatie met hen, voor auteurs, literaire organisaties, bibliotheken, lezers, ...;
- het Kunstenloket als informatiebron en ondersteuner van de fiscale, juridische, sociaal-rechterlijke en zakelijke aspecten van het kunstenaarschap;
- Stichting Lezen als leesbevorderingsinstelling en intermediair voor gesubsidieerde lezingen;
- het VFL als impulsgever via subsidieregelingen, projecten, samenwerkingsverbanden, onderzoeksplek ...

De facto zijn enkele functies, die in andere sectoren worden ingevuld door de verschillende steunpunten, door deze letterenactoren overgenomen bij gebrek aan een volwaardig Steunpunt Letteren. Ze spelen daarmee maximaal in op de behoeften van hun achterban en versterken de sector. Het VFL heeft in zijn aanzetten voor een meerjarenplan 2011–2015 opnieuw gepleit voor een steunpunt om hiaten in te vullen zoals de ondersteuning van het BoekenOverleg, systematisch beleidsondersteunend onderzoek en sectorcommunicatie.

Door de vele contacten, de opgebouwde knowhow over alle aspecten die de letteren aanbelangen, de doelgerichte verzameling en beschikbaarstelling van informatie en documentatie en het actief uitgebouwde netwerk kan het VFL organisaties, individuen en beleidsinstanties ondersteunen met gerichte kennis, praktijkervaring, internationale introducties ... Het VFL is daardoor ook een van de aangewezen partners geworden om het beleid te adviseren over federale thema's zoals het auteursrecht en het sociaal en fiscaal statuut van auteurs en vertalers, maar evenzeer over cultuurnabije thema's zoals de relatie met het sociaal-culturele veld, met het openbaar bibliotheekwerk en diverse deelaspecten van het erfgoedbeleid.

Het VFL bekleedt een centrale plaats in het netwerk van de letteren. Het door het VFL opgestarte BoekenOverleg (zie ook 3 9) is een verankering van deze verbindingsfunctie.

2 Vlaamse Overheid – IVA Kunsten en Erfgoed

Het VFL is verantwoordelijk voor de uitvoering van het letterenbeleid. Daarom is direct contact met de uitvoerende (de minister van Cultuur) en de wetgevende macht (het Vlaams Parlement, meer concreet de Commissie Cultuur) een belangrijk aandachtspunt voor het VFL en in het bijzonder voor de voorzitter en de directeur.

De jaarlijkse ontmoeting met de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement vond plaats op 23 juni en werd gecombineerd met de presentatie van het rapport van het Rekenhof over het ondersteuningsbeleid van de letteren (zie ook 5 2).

In de inleiding werd de verhouding tussen markt en subsidies gedocumenteerd, een specifieke eigenschap van de sterk economisch opererende boekenmarkt. 2010 werd toegelicht in 12 hoofdpunten en de ontwikkelingsdomeinen in het

meerjarenplan 2011–2015 werden, samen met de uitdagingen voor 2011, uitgediept aan de hand van het jaarverslag en de brochure *Letteren in de wereld van vandaag en morgen*.

Bij de bespreking kwamen onder meer de volgende onderwerpen aan bod: het aandeel van de werkingskosten in de totale middelen; toelichting bij de analyse van het voorjaar 2009; S.O.S. Poëzie; het budget voor vertalingen; het VFL en de Chinese markt; interculturaliteit; non-fictie; de inhoud van de steunpuntfunctie; de positie van de literaire tijdschriften en de rol van de Nederlandse Taalunie.

Zoals de vorige jaren was er algemene waardering voor de werking van het VFL en de rapportering daarover in het jaarverslag: de volledigheid, transparantie, duidelijke verantwoording van gebruikte middelen en de toelichting bij beleidsuitgangspunten konden daarbij op bijval rekenen.

Met het kabinet Cultuur waren er functionele overlegondes over de nieuwe beheersovereenkomst 2011–2015. Door de budgettaire onduidelijkheid voor de volgende jaren kon de minister, en met haar de Vlaamse Regering, geen bindende toezeggingen doen over toekomstige budgetten en kon het VFL-bestuur bijgevolg geen toezeggingen doen over (nieuwe) werkdomeinen. Beslist werd de bestaande beheersovereenkomst met een jaar te verlengen en de bespreking over de nieuwe beheersovereenkomst 2012–2015 verder te zetten. Einde 2011 waren die quasi afgerond, in de eerste weken van 2012 zal de minister een voorstel voorleggen aan het Fondsbestuur.

Minister Joke Schauvliege hield de slotrede op de Staat van het Boek op 23 april en gaf daar een eerste toelichting op haar beleidsvisie op een geïntegreerd letterenbeleid. Die visie werd verder uitgewerkt in de daaropvolgende gesprekken en geconcretiseerd in de beleidsbrief 2012. Ook tijdens de bespreking met het BoekenOverleg werd dit thema uitgediept. Vanaf 1 januari 2012 wordt Strip Turnhout/Vlaams Stripcentrum gesubsidieerd en opgevolgd door het VFL. Vanaf 1 januari 2013 geldt dit ook voor het Poëziecentrum en Passa Porta. Een overleggroep start in januari 2012 de bespreking met Stichting Lezen Vlaanderen die de positionering van de auteurslezingen en een nadere aansluiting van leesbevordering (een opdracht van Stichting Lezen) en de ondersteuning van creatie, productie en verspreiding (een opdracht van het VFL) moet proberen te realiseren vanuit gemeenschappelijke doelstellingen en met een resultaatgerichte aanpak.

Tussentijds wisselde men veel informatie en signalen uit de sector uit en lichte men beleidskeuzes en concrete dossiers toe. De bereikbaarheid van de kabinetsmedewerkers en de open geest waarin deze besprekingen plaatsvinden, brengen de letteren dichterbij het kunstenbeleid en versterken de wederzijdse inzichten over kansen en noden van een dynamisch letterenbeleid.

Het Agentschap Kunsten en Erfgoed was het aanspreekpunt voor de technische begeleiding van begrotingsprocedures, de uitwisseling van informatie over dossiers in de overgangszone tussen letteren en andere kunstdisciplines en het buitenland. In opvolging van het rapport van het Rekenhof werden de grijze zones in de uitvoering van het Kunstendecreet en de VFL-regelingen – residentiebeleid, theaterteksten, letterenorganisaties, publicaties – uitgeklaard en zullen deze in de regelgevingen worden aangepast. Driemaandelijks is er overleg over gemeenschappelijke ontwikkelingsdomeinen zoals digitalisering, artistieke cross-overs, de Nederlandse Taalunie, non-fictiebeleid, schrijfp opdrachten theaterteksten en werkbeurzen. De adviescommissie literaire tijdschriften en de voorzitter en secretaris van de commissie publicaties van het Kunstendecreet bespraken samen de evoluties in het tijdschriftenlandschap, de calculatie- en subsidiemodellen en de uitdagingen rond digitalisering. Rond dit laatste thema wordt in het voorjaar 2012 verder gewerkt. Tegenover de positionering van kunstenorganisaties pleit het VFL er voor om organisaties die literatuur als dominante inhoud of als kernproduct inzetten ten opzichte van de lezer, kijker of bezoeker, thuis te laten horen bij het

VFL. Organisaties die naast andere kunstvormen ook literatuur inschakelen in hun werking, horen veeleer thuis in het Kunstendecreet.

Op vraag van het Agentschap sociaal-cultureel werk nam de VFL-directeur deel aan een evaluatiegesprek over de systematiek en output van de subsidieprojecten leesbevordering.

De VFL-directeur maakte deel uit van de begeleidingsgroep van het onderzoeksproject Lees-, leen- en koopgedrag boeken. Opvolging gebeurde door het departement CJSM. De organisaties Boek.be, LOCUS en Stichting Lezen en de minister van cultuur die een projectsubsidie toekende, brachten de middelen in voor dit onderzoeksproject.

Op initiatief van het kabinet cultuur startte een werkgroep om een charter interculturaliseren uit te werken. Namens het VFL werd dit thema opgevolgd door de directeur. Begin 2012 zal gevraagd worden aan de organisaties om dit charter te ondertekenen en eigen concrete doelstellingen taken in te schrijven.

Door vertraging in de aanbestedingsprocedure is er weinig vooruitgang in het dossier van het VEP (Vlaams E-boekPlatform). Het VFL blijft bezorgd over de kwaliteitsbewaking van de content en de relatie met soortgelijke ontwikkelingen in Nederland. Het VFL hoopt deze thema's dan ook terug te vinden in het verdere ontwikkelingstraject.

3 Nederlands Letterenfonds

Op 1 januari 2010 zijn de Nederlandse Stichting Fonds voor de Letteren en het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds juridisch gefuseerd tot het Nederlands Letterenfonds. Daarmee zijn 'binnenland'- en 'buitenland'-activiteiten samengebracht in één Letterenfonds, net als bij het VFL. In februari 2011 verhuisde het fonds naar een gerenoveerd schoolpand in Amsterdam, samen met de Nederlandse Stichting Lezen en de Stichting Schrijvers School Samenleving. De organisatorische duidelijkheid en de, al dan niet nieuwe, taakomschrijving van alle medewerkers activeerde, naast het frequente contact via mail en telefoon, het formele werkoverleg. Bovenop de uitwisseling van informatie over concrete binnenlanddossiers – bijvoorbeeld in functie van de cofinanciering en dubbele aanvragen –, bouwde men de trajecten die opgestart waren in de voorgaande jaren verder uit. De ontwikkeling van een e-literatuurbeleid en de uitklaring van non-fictie als werkterrein, de resultaten van de heroriëntatie van het Nederlandse tijdschriftenbeleid naar promotie en lezersbereik, de Vlaams-Nederlandse website voor literaire tijdschriften, de grensoverschrijdende digitale projecten als *De Reactor* en *De Contrabas / Poëzierapport* waren de belangrijkste gemeenschappelijke thema's.

Henk Pröpfer, directeur van het fonds sinds 2004, ruilt zijn functie in voor een nieuwe uitdaging bij De Bezige Bij. Zijn vertrek zou kunnen leiden tot vertraging in de uitwerking van verschillende projecten, maar we zullen er alles aan doen om dat te voorkomen. De aangekondigde budgetverlaging van 25 tot 30% in het zog van de culturele kaalslag van het nieuwe Nederlandse kabinet zal zonder twijfel ook de samenwerking tussen beide Fondsen beïnvloeden. Concrete maatregelen zijn er nog niet genomen, maar negatieve effecten zijn onvermijdelijk. In goed overleg zal hierover duidelijk en tijdig gecommuniceerd worden.

Voor de buitenlandwerking organiseren het Vlaamse en het Nederlandse Letterenfonds samen drie tweejaarlijkse vertalersprijzen (voor het Franse, het Engelse en het Duitse taalgebied); geven we samen *Ten Books from Holland and Flanders* uit; konden we meezeilen op de organisatie van literaire manifestaties door onze Nederlandse collega's in het buitenland; werd de vertalingendatabank verder

gevoed tot meer dan 13.500 vertaalde titels met nieuw verschenen en recent ontdekte vertalingen (ook van prentenboeken) van Vlaamse auteurs; en worden dagelijks informatie, adressen, ervaringen met buitenlandse uitgevers, vertalers en beurzen uitgewisseld. Dankzij de genereuze collegialiteit van het Nederlandse Letterenfonds kon het VFL bovendien zijn eerste stappen zetten op de Chinese markt in het kielzog van het Nederlandse gastlandschap. Via de ‘grote poort’ en mede steunend op hun marktkennis konden we in optimale omstandigheden de eerste contacten leggen voor een belangrijke toekomstige groeimarkt. Een vorm van steun die we zeer waarderen.

Het is prettig, verrijkend, stimulerend en efficiënt om op basis van gelijkheid en wederzijds respect over de grenzen heen te werken aan de ontwikkeling en de ondersteuning van een rijk en divers Nederlandstalig literair landschap. Graag danken we de Nederlandse collega’s voor de openheid, de inzet voor de samenwerking en de collegialiteit

4 Expertisecentrum Literair Vertalen

Met de financiële steun van de Nederlandse Taalunie is een Vlaams-Nederlands instituut opgezet om te werken aan de deskundigheidsbevordering van literaire vertalers in en uit het Nederlands, het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV). De dagelijkse werking wordt ingevuld vanuit een samenwerkingsverband tussen de Universiteit Utrecht en het departement vertalen van de Lessius Hogeschool in Antwerpen.

De Beleidsraad van het Expertisecentrum wordt gevormd door afgevaardigden van het VFL, het Nederlands Letterenfonds en de Nederlandse Taalunie. Naast een klankbord voor de ELV-programma-aanbiedingen aan de vertalers is de Beleidsraad ook een uitwisselingsplatform voor initiatieven in Vlaanderen en Nederland op het vlak van deskundigheidsbevordering voor vertalers én tevens het laboratorium waar nieuwe behoeften gedetecteerd, geëvalueerd en omgezet worden in nieuwe programma’s.

In 2011 is, zoals in 2010, dankzij extra middelen van de Nederlandse Taalunie ook extra aandacht besteed aan het ontwikkelen van specifieke ondersteuningsregelingen voor beginnende Vlaamse vertalers (zie ook 2113 Ontwikkelingsbeurzen en 2125 Literaire vertalers).

Terugkerende onderwerpen in de werkvergaderingen waren de ontwikkeling van het curriculum voor de transnationale master literair vertalen en de accreditatie en de inpassing van de opleiding in het Nederlandse en het Vlaamse onderwijssysteem. Omdat nog veel institutionele problemen opgelost moeten worden, is de streefdatum voor de start verschoven naar september 2013. Intussen kunnen studenten al credits verwerven door gericht vakken te selecteren uit het aanbod in Utrecht en Antwerpen.

De Zomercursus (15 tot 26 augustus) in Utrecht, die focust op vertalers uit het Nederlands, was dit jaar gericht op het Engels (masterclass), het Frans en het Pools. David Van Reybrouck was te gast tijdens de cursus omdat de vertaling van een fragment uit zijn boek *Congo* een van de opdrachten was. Binnen dit programma volgden vertaalstudenten de algemene hoorcolleges van de zomercursus en combineerden die met praktische vertaaloefeningen en vertaalkritiek tijdens vertaalateliers met het Engels als doeltaal.

De intensieve cursus voor vertalers naar het Nederlands (7 tot 11 november) in Antwerpen was dit jaar gericht op literaire vertalers uit de brontalen Turks (gevoorderden), Duits, Arabisch en Hebreeuws.

Vervolgcurssussen voor ervaren vertalers en deelnemers aan vorige Zomercursussen en intensieve programma's waren er voor Engels-Nederlands, Italiaans-Nederlands en Noors-Nederlands (20–22 mei).

In 2011 zijn twee mentoraten voor literaire vertalingen afgerond. Vertaler Greet Pauwelijn werkte samen met vertaler Karol Lesman aan de vertaling van *Bieguni* van Olga Tokarczuk uit het Pools. De Slavische vertaler Pavel Engickly werkte onder leiding van mentor Madla de Bruin aan een vertaling naar het Slavisch van *Ex-drummer* van Herman Brusselmans.

Djamila Bekour rondde een ontwikkelingsbeurs af onder de begeleiding van mentor Eveline van Hemert voor de vertaling van *L'incendie* van Mohammed Did.

Met Ad van Rijswijk als mentor werkt vertaler Greet Pauwelijn aan een vertaling naar het Nederlands van *Kapuscinski Non Fiction* van Artur Domoslawski.

5 Nederlandse Taalunie

Door de financiële ondersteuning van het Expertisecentrum Literair Vertalen levert de Nederlandse Taalunie (NTU) een belangrijke bijdrage aan de deskundigheidsbevordering van literaire vertalers uit en in het Nederlands. De beide Letterenfondsen vormen samen met de Taalunie en het ELV-bureau de Beleidsraad waarin het jaarprogramma en de beleidsopties op langere termijn vastgelegd worden.

Op 21 november werd in Literatuurhuis Passa Porta in Brussel de jaarlijkse Taalunie Toneelschrijfprijs uitgereikt aan Alex van Warmerdam voor *Bij het kanaal naar links*. Het VFL en de NTU willen met deze prijs de theatertekst als literair genre onder de aandacht brengen. Studenten drama uit Nederland en Vlaanderen gaan aan de slag met de genomineerde teksten en kiezen hun eigen laureaat. Jan Fabre hield de Taalunie Toneelschrijflezing onder de titel 'We need heroes now'.

Na de lancering in 2009 van de Vlaams-Nederlandse website voor literaire tijdschriften (zie ook 2 1 2 2), een gemeenschappelijk project van de Letterenfondsen en de Taalunie, werd deze site geüpdatet bij het verschijnen van nieuwe nummers. Door de bestelfunctie, voor zowel losse nummers als abonnementen, kunnen geïnteresseerde lezers alle tijdschriften gemakkelijk in handen krijgen.

De vaststelling dat de uitwisseling van auteurs voor optredens en lezingen over de grens heen moeizaam verloopt, vormde voor het VFL de aanleiding om een Vlaams-Nederlands presentatieprogramma op te zetten (zie ook 2 2 2 10 Ken je burens – Manuscripta). Vijf Vlaamse auteurs presenteerden het nieuwe boek van een Nederlandse collega en omgekeerd. In Nederland op Manuscripta, in Vlaanderen op de Antwerpse boekenbeurs. De Taalunie ondersteunde dit project met een projectsubsidie van 10.000 euro. Voor de internationale verspreiding van het gemeenschappelijke literaire erfgoed – voornamelijk middeleeuwse teksten – wordt verder onderzocht of een gemeenschappelijk vertaalbudget opgezet kan worden.

6 Kunstenloket

Sinds de statutenwijziging en de daaruit volgende veranderde samenstelling van de Beheerraad en de Algemene Vergadering is de letterensector niet meer vertegenwoordigd in de beleidsstructuren van het Kunstenloket. Een gemiste kans om de letterenthemata te confronteren met de behoeften en ontwikkelingen van de andere kunstensectoren. Via informele contacten tracht het VFL mee te wegen op de programmatische keuzes van het Kunstenloket.

Het ontwikkelingstraject rond ondernemerschap voor auteurs zal verder worden uitgebouwd, zal gevoed worden vanuit de resultaten van het lopende inkomensonderzoek van auteurs en vertalers.

7 Boek.be, VUV en VVB

Samen met de muzieksector is de boekensector binnen de kunstendisciplines het segment met de grootste rol voor de economische actoren. Als organisaties met een economische finaliteit spelen uitgeverijen, importeurs en boekhandels een belangrijke rol in de reproductie en de verspreiding van de literaire creaties en brengen materiaal en inhoud aan voor de werking van non-profit literaire organisaties en manifestaties. Het is dan ook logisch dat het VFL direct contact houdt met de koepelorganisatie van de boekensector Boek.be en de deelorganisaties voor uitgevers, de Vlaamse Uitgeversvereniging (VUV) en boekhandels, de Vereniging Vlaamse Boekverkopers (VVB).

Als deelnemers aan het BoekenOverleg en als direct betrokkenen bij items als VEP, lees-, leen- en kooponderzoek boeken en culturele industrieën, zitten de economische boekenactoren en het VFL regelmatig samen rond de vergadertafel. Voor het project A-Boekhandels (zie ook 2.1.2.1) peilden het VFL en het VVB-secretariaat naar nieuwe behoeften en brachten de drempels voor extra activiteiten in de boekhandel in kaart. Na het opiniestuk over de bedreigingen van de Vlaamse boekhandels in *De Morgen* werkte de VFL-directeur actief mee aan het opmaken van het 'Masterplan Boekhandel' dat op 12 november werd bezorgd aan minister-president Kris Peeters.

Samen met de VUV diende het VFL een aanvraag in bij Flanders Investment & Trade (FIT) voor de ondersteuning van de buitenlandse beurzen in Angoulême, Londen, Bologna en Amsterdam. Het VFL en de VUV versterken elkaar daar, elk vanuit zijn eigen rol. Het VFL concentreert zich vanuit een marktcorrigerende invalshoek op vertalingen van literair en cultureel waardevolle, maar economisch moeilijk verkoopbare titels van Vlaamse auteurs. De VUV ondersteunt als werkgeversorganisatie de export van haar leden-uitgevers vanuit een economische logica. Die verschillende finaliteit belet niet om samen een collectieve stand op te zetten en literatuur uit Vlaanderen internationaal te presenteren en te promoten. FIT heeft een principiële toezegging gedaan voor de ondersteuning van de vier beurzen van 97.553 euro.

De stand op de Frankfurter Buchmesse werd dit jaar gecoördineerd en deels gefinancierd door FIT. Het VFL heeft zijn eigen stand geïntegreerd in de collectieve stand om de uitstraling en de betrokkenheid vanuit cultuur en letteren duidelijk zichtbaar te maken.

Door deelname aan de Werkgroep Opleiding van Boek.be en de cyclus 'Introductie tot het boekenvak' aan de universiteit Antwerpen door de directeur werkt het VFL mee aan de professionalisering van de sector.

8 Vlaamse Auteursvereniging

Het VFL lag mee aan de basis van de oprichting van de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) in juni 2008. Met de resultaten van een ruime navraag over de effectiviteit en de werking van de bestaande auteursverenigingen bij auteurs en vertalers ging een werkgroep onder leiding van Jos Geysels aan de slag om de contouren uit te tekenen van een nieuwe auteursvereniging. Gesteund door een grote groep auteurs startte de VAV in het najaar 2008 onder het voorzitterschap van Erik Vlaminck en de door de vergadering verkozen bestuursleden.

Van bij de start heeft het VFL zijn verantwoordelijkheid opgenomen en de werking financieel gesteund (zie ook projecten binnenland 2124). Om de onafhankelijkheid te waarborgen is een convenant afgesloten dat vastlegt dat de financiële verantwoording geen aanleiding kan vormen om in te grijpen in de inhoudelijke werking. De inherente spanning tussen de VAV, als belangenbehartiger van auteurs en vertalers, en het VFL, als uitvoerder van het letterenbeleid, inclusief regelingen voor auteurs en vertalers, leidt in de praktijk absoluut niet tot immobilisme of ongelijkheid. Het tweemaandelijks overleg tussen de voorzitter en de stafmedewerker van de VAV en de voorzitter en de directeur van het VFL zijn constructieve bijeenkomsten waarin elke partij vrank en vrij haar argumenten verwoordt, verschillende visies met elkaar confronteert en zoekt naar wat hen verbindt, niet naar wat hen kan scheiden. Moeilijke thema's worden niet ontweken, maar oplossingsgericht aangepakt. Het VFL steunt de ambitie van het VAV-bestuur om de werkingsmiddelen structureel te verankeren via een collectieve voorafname op leenrecht. Deze middelen zijn momenteel echter zo laag dat dit niet te verdedigen valt bij de auteurs.

Een belangrijk actiepunt in 2011 was de toepassing van het modelcontract VAV-VUV voor auteurs dat door het VFL in zijn subsidieregelingen gesanctioneerd wordt en daardoor extra legitimering krijgt in de sector.

Het statuut van de auteursrechten als roerende rechten en de bevrijdende voorheffing bij uitbetaling in België vereisten een aanpassing van het berekeningsschema van het netto belastbaar inkomen bij de toekenning van werkbeurzen auteurs en projectbeurzen vertalers. Bij deze noodzakelijke oefening werden op vraag van de VAV ook de inkomsten via vennootschappen betrokken. De bestaande onduidelijkheid werd uitgeklaard, in de reglementen 2011 in een gedetailleerd schema opgenomen en bij de uitbetaling van de beurzen toegepast. Op vraag van auteurs werd het berekeningsschema met hen in detail doorgenomen. Het VAV-bestuur ondersteunt deze administratieve aanpak die rechtszekerheid en transparantie aan alle betrokkenen biedt.

Belangrijke samenwerkingsprojecten in 2011 waren de uitvoering van inkomstenonderzoeken van auteurs en vertalers (zie ook 21210 en 21211). De resultaten werden voorgesteld op een gezamenlijke perslunch (auteurs) en op het Petracongres (vertalers).

9 BoekenOverleg

Dit structureel overleg van organisaties* uit alle geledingen van de Vlaamse boekensector, opgericht in 2007 onder impuls van het VFL, ontwikkelt gemeenschappelijke standpunten tegenover het beleid, wisselt aandachtspunten uit waarmee de verschillende organisaties bezig zijn en zet ad hoc werkgroepen op rond strategische thema's. Het overleg werd in 2011 voorgezeten door Erik Vlaminck, voorzitter van de Vlaamse Auteursvereniging. Het secretariaat werd verzorgd door Stichting Lezen.

Het BoekenOverleg kwam viermaal samen in 2011. In een open sessie stelden vier organisaties hun werking voor: Bibnet, LOCUS, Boek.be en Stichting Lezen. Belangrijke vergaderthema's waren de werkplanning 2011, (toekomstige) samenstelling en werkvorm van het Overleg, voorbereiding en opvolging van de actiepunten.

Drie grote actiepunten in 2011 waren de Staat van het Boek (21.04), het Voorstel van resolutie betreffende een actieplan voor de letteren in Vlaanderen (26.10) en overleg met minister Schauvliege (20.10).

Het programma van de Staat van het Boek startte met de keynote-lezing van Hans Boussie met als titel: 'Het einde van het boekenvak: lessen uit de muziekindustrie'. Slotwoord was voor minister Joke Schauvliege die een tipje van de sluier oplichtte over haar geïntegreerd letterenbeleid. In zes sessies werden verschillende aspecten uit de actualiteit van de boekensector voorgesteld, becommentarieerd en bediscussieerd. Onder meer: 'Recente markt cijfers'; 'De bibliotheek in 2020'; 'De Nieuwe Lezer'; 'Boeken in de media' en 'Het boek en de lezer in de veranderende samenleving'. De betrokkenheid van de meer dan 250 aanwezigen uit bibliotheken, de economische boekensector, literaire organisaties, de academische wereld, auteurs en vertalers, de erfgoedsector en de media die een staalkaart boden van alle boekbetrokkenen, toonde een concretisering van de groeiende synergie en samenwerking tussen de commerciële en de zuiver culturele spelers.

Het BoekenOverleg leverde de basisgegevens voor een voorstel van resolutie betreffende een actieplan voor de letteren in Vlaanderen. Op 26 oktober werd dit ingediend in het Vlaams Parlement door mevrouw Yamila Idrissi en de heren Philippe De Coene, Paul Delva, Lieven Dehandschutter en Bart Caron. De resolutie schetst de recente onderzoeken en beleidsinitiatieven binnen het letteren- en het ruimere cultuurveld, benoemt de uitdagingen en formuleert elf aanbevelingen voor alle facetten van het letteren- en boekenbeleid (institutioneel, ondersteunend, beleidsoverschrijdend, digitale ontwikkelingen, positie van de boekhandel, netwerk van openbare bibliotheken, noodzaak aan opleidingen, digitaal depot, federale thema's).

Tijdens de ontmoeting met minister Schauvliege formuleerde het BoekenOverleg vier prioritaire aandachtspunten: 1) de formele erkenning van het BoekenOverleg als sectoraanspreekpunt; 2) de ondersteuning van cultureel waardevolle aspecten van de boekenwereld (moeilijke genres; boekhandel; leesbevordering); 3) de uitbouw van een digitaal bewaardepot en 4) aandacht voor een dreigende beleidsversnippering op het gebied van de bibliotheekwerking. Signalementen voor toekomstige agendapunten waren: opleidingsvoorzieningen; een billijke leenvergoeding en de bundeling en beleidsopvolging van lopende onderzoeken. De minister lichtte haar beleidsvisie toe op de aangehaalde punten: ze bevestigde de positie van het BoekenOverleg, ondersteunde het Masterplan van de boekhandel dat in voorbereiding is, kondigde een ruimer overleg aan over leesbevordering, beloofde de verankering van het wettelijk depot binnen het bestaande erfgoeddecreet te onderzoeken en wees op de kansen die het witboek interne staatsvorming biedt voor de bibliotheeksector.

* deelnemers aan het BoekenOverleg: Bibnet; Boek.be (VVB, VUV); Canon Cultuurcel; Letterenhuis; KANTL; LOCUS; Stichting Lezen Vlaanderen; Vlaamse Auteursvereniging; Vlaamse Erfgoedbibliotheek; Vlaams Fonds voor de Letteren; Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie.

10 Steunpuntenoverleg

Sinds 2008 neemt het VFL deel aan het maandelijks overleg van de Kunstensteunpunten. Hoewel het formeel geen steunpunt is, was het voor het VFL belangrijk om de letteren meer centraal in de kunstensector te brengen door aan dit overleg deel te nemen. De expertise en informatie over de dagelijkse werking van de steunpunten BAM, Muziekcentrum Vlaanderen, VTi en VAI zijn voor de VFL-directeur een belangrijke impuls om de letterensector te analyseren en te voeden.

Het VFL nam actief deel aan twee activiteiten van de Kunstensteunpunten om specifieke literaire aspecten te documenteren en aan bod te brengen. In opvolging van een tweedaagse conferentie in oktober 2010 verscheen in april 2011 een gelegenheidspublicatie *Joining the dots: bouwstenen voor een duurzaam internationaal kunstenebeleid*, een extra nummer van *Courant*. De publicatie brengt een samenvatting van het denkwerk in de aanloop naar, tijdens en in het zog van deze bijeenkomst. In een bijdrage van zeven pagina's schetste de directeur onder de titel 'De buitenlandwerking van het Vlaams Fonds voor de Letteren' het instrumentarium, de cijfers, de ambities en uitdagingen voor de toekomst.

Op 4 april had in het Vlaams Parlement de lancering van de nieuwe ronde van het Kunstendecreet plaats. In ochtendsessies stelde men per sector de resultaten voor van een onderzoek naar de economische impact van de kunstensubsidies. In de namiddag stelde het VFL een beperkte studie voor over de verhouding tussen markt en subsidies in de letterensector en de uitdagingen voor de volgende jaren. Ook de andere steunpunten behandelden dezelfde thema's in hun bijdragen. Aanluitend lichtte minister Schauvliege haar accenten en beoordelingscriteria toe voor de komende subsidieronde.

De thema's waar gemeenschappelijk aan wordt gewerkt (een internationaal kunstenebeleid, e-cultuur, een maatschappelijk draagvlak voor de kunsten, de coördinatie en implementatie van onderzoeken) zijn ook voor het VFL belangrijke aandachtspunten. Voor het VFL spelen deze aandachtspunten weliswaar in een andere kunstenuomgeving met specifieke sectoreigenschappen en moeten ze ingevuld worden vanuit een andere rol in het veld.

Voor de internationale dimensie vult het VFL het letterenuik in van de Art Flanders website en de elektronische nieuwsbrief, beide opgezet door de Kunstensteunpunten.

De kunstenusteunpunten nemen ook deel aan het ACCE-overleg dat de brug tussen cultuur en educatief werk wil versterken.

De inkorting op de werkingsmiddelen van de Kunstensteunpunten is de aanleiding om hun eigen functie te herdefiniëren en te onderzoeken welke opdrachten eventueel gezamenlijk ingevuld kunnen worden.

11 Fonds Pascal Decroos

Sinds zijn oprichting in 1999 stimuleert het Fonds Pascal Decroos (FPD) bijzondere journalistiek in de Vlaamse schrijvende en audiovisuele pers. Het FPD kent werkbeurzen toe voor de realisatie van een project dat in de reguliere journalistiek niet gerealiseerd kan worden, dat een grote nieuwsuaarde en diepgang heeft en tegelijk origineel, innovatief en tijdrovend is. In 2011 was een budget van 180.000 euro ter beschikking. De kwaliteit van de aanvragen gaat er op vooruit, maar de budgetten van de projecten worden ook duurder. Een vierde oproep moest worden geschrapt omdat het budget bijna uitgeput was.

Bij de ontwikkeling van de VFL-subsidieregeling voor culturele biografieën werd ook het FPD betrokken. Om dubbele subsidiëring te vermijden, werd vastgelegd dat biografen die voor hetzelfde onderwerp ook een beurs bij het FPD aanvragen voor een (deel)project of afgeleid project bestemd voor een andere mediavorm, gefinancierd zullen worden. Ides Debruyne, directeur van het FPD, maakt deel uit van de ad hoc Adviescommissie voor deze tweejaarlijkse subsidieregeling.

In de beleidsontwikkeling rond non-fictie die het VFL in 2011 verder voorbereidde en in 2012 zowel op het vlak van binnenlandregelingen als op dat van de buitenlandpromotie wil uitbreiden, zal het VFL het FPD betrekken. Deze samenwerking kan dan gebruik maken van de verzamelde expertise over criteria en beoordelingswegingen en tegelijk elkaar overlappende of uitsluitende regelingen vermijden.

12 Strip Turnhout

Sinds het VFL in 2003 strips nadrukkelijk deel laat uitmaken van zijn letterenbeleid wordt er voor verschillende deeldomeinen in het striplandschap een Vlaams stripbeleid gevoerd. De oprichting in 2004 van Strip Turnhout, met als ondertitel 'Centrum voor de Vlaamse Strip', en de nominatim-subsidiëring sinds 2006, hebben het werkkterrein verbreed.

Het VFL en Strip Turnhout (ST) hebben in juni 2010 aan het kabinet en het IVA Kunsten en Erfgoed een gezamenlijke basisnota bezorgd waarin ze het werkveld, het instrumentarium en de financiering van de huidige werking inventariseerden en de uitdagingen omschreven. Op basis van deze nota is het overleg tussen VFL en ST in juli 2010 opengetrokken naar het Belgisch StripCentrum (BSC). Dit resulteerde in een nieuwe, uitgebreide nota aan de Minister met:

- een korte beschrijving van de werking van het VFL, ST en het BSC;
- een overzicht van overlappingen in de verschillende werkingen en eerste aanzetten tot een uitklaring van ieders kerntaken en een aangepaste taakverdeling;
- een omschrijving van de lege plekken in een overall stripbeleid en eerste aanzetten tot mogelijke acties.

In de aanloop naar de nieuwe beheersovereenkomst 2012–2015 heeft de minister in het kader van haar visie op een geïntegreerd middenveld beslist om Strip Turnhout vanaf 2012 te subsidiëren via het VFL. Met de raad van bestuur werd een beheersovereenkomst onderhandeld die steunt op de nota van 2010 en de daarin gesignaleerde prioritaire noden en werkdomeinen. Binnen het VFL werd dit overlegd met de Adviescommissies Strips en Literaire Manifestaties en Organisaties om een maximale aansluiting met het VFL-beleid terzake te realiseren. Op de valreep werd deze einde 2011 ondertekend door beide partijen.

In het voorjaar 2012 moet overleg met de provincie Antwerpen en de Stad Turnhout duidelijkheid scheppen over taken- en middelenverdeling op korte termijn. Uitbouw tot hét Expertisecentrum in Vlaanderen op het gebied van strips voor een ruime groep van belangstellenden, inclusief onderwijs en openbare bibliotheken, moet het ultieme doel zijn.

Zie ook: 2126 Literair middenveld

FINANZIELL OVERZICHT

1 Jaarrekening 2011 (balans en resultatenrekening)

Belangrijke wijziging vanaf boekjaar 2009

Het nog niet uitbetaalde gedeelte op subsidiebeslissingen en projecten wordt niet in de kosten van het lopende jaar opgenomen, maar overgedragen naar het volgende boekjaar. Tot het boekjaar 2008 werden de subsidiebeslissingen integraal in de kosten van het lopende boekjaar opgenomen, ongeacht of die volledig werden uitbetaald in hetzelfde boekjaar.

De nieuw aangegane engagementen voor subsidies en projecten in het boekjaar worden nog steeds integraal opgenomen in de respectieve 48110-schuldenrekeningen. Per 31 december wordt het nog niet uitbetaalde gedeelte op deze verplichtingen in het lopende boekjaar in een globale boeking overgedragen naar het volgende boekjaar via de overgangsrekening '490100 over te dragen subsidieregeling'.

In de 640-kostenrekeningen van het lopende boekjaar wordt enkel het reeds uitbetaalde deel van de subsidiebeslissingen en projecten opgenomen. Door deze werkwijze blijft het inzicht bestaan in de nieuw aangegane verplichtingen enerzijds (schuldenrekeningen), anderzijds wordt duidelijk welk gedeelte als kosten ten laste valt van het lopende boekjaar, en welk gedeelte in kosten zal worden genomen de volgende jaren bij effectieve uitbetaling omdat aan de subsidieverplichting is voldaan.

Boekjaar 2011

De overgedragen betalingsverplichtingen naar 2012 op aangegane engagementen in 2011 en vroeger bedragen in totaal 358.250 euro en zijn opgenomen onder de overgangsrekening 490100. Openstaand 2011 = 244.500 euro. Openstaand 2010 = 71.664 euro. Openstaand 2009 en vroeger = 42.086 euro.

De stijging van de overgedragen betalingsverplichtingen einde 2011 ten opzichte van einde 2010 heeft in het boekjaar 2011 een positief (boekhoudkundig) resultaat van 22.050 euro tot gevolg.

1.1 Balans per 31.12.2011 (vóór bestemming resultaat)

	2011	2010
ACTIEF		
* vaste activa	161.611	166.425
immaterieel	64.070	49.481
materieel	85.690	105.260
financieel	11.850	11.683
* vlottend	402.273	184.991
vorderingen < 1 jaar	2.500	177.922
liquide middelen	5.987	7.069
* overlopende rekeningen kosten	35.717	21.773
* over te dragen subsidieregelingen	358.250	336.200
Totaal	564.065	709.388
PASSIEF		
* eigen vermogen	-/- 130.952	-/- 157.674
overgedragen resultaat	-/- 157.674	-/- 122.890
resultaat van het boekjaar	-/- 10.778	-/- 35.774
overige dotaties	37.500	
voorzieningen voor kosten	63.500	

* vreemd vermogen	631.877	867.062
financiële schuld	37.964	261.544
leveranciers	15.821	39.234
belastingen, bezoldiging, sociale lasten	125.225	96.856
te betalen subsidies en projecten '10 e.v.	452.506	438.278
* overlopende rekeningen opbrengsten	0	31.150
Totaal	564.065	709.388

Toelichting

Actief

- Stijging immateriële vaste activa: investering in software dossieropvolgings-systeem AXI.
- Daling vorderingen: dotatie 2011 is volledig ontvangen. Projectsubsidies voor opdrachten 2011 en vroeger zijn ook integraal betaald.
- Overlopende rekeningen kosten: kosten betaald in 2011 ten laste van 2012.
- Over te dragen subsidieregelingen: het nog niet in 2011 uitbetaalde aandeel op subsidies en projecten 2011 die wel integraal in de schulden zijn opgenomen (244.500 euro), en het openstaande saldo op het nog niet uitbetaalde deel op subsidies 2010 en vroeger (113.750 euro).

Passief

- Overige dotaties van 37.500 euro: een bestemde reserve opgebouwd vanuit een geormerkt mecenaat. Daarnaast is er een voorziening opgenomen van 63.500 euro voor kosten en risico's.
- Het negatieve resultaat van het boekjaar bedraagt 10.778 euro.
- De financiële schuld (= opgenomen kredietlijn bank) verlaagt doordat de dotatie 2011 integraal is uitbetaald in de loop van het werkjaar 2011.
- De openstaande schuld aan subsidieverplichtingen en lopende projecten 2011 en voordien is gestegen met 14.228 euro. Subsidieverplichtingen voor het BIMILI-project aangegaan in 2003 werden tot 2010 opgenomen onder 'leveranciers' en zijn in 2011 onder 'te betalen subsidies' toegevoegd voor een bedrag van 18.103 euro.
- In 2011 zijn er geen overlopende opbrengsten.

12 Resultatenrekening 2011

121 Opbrengsten

Operationele opbrengsten

3.776.000	dotatie 2010
112.458	cofinanciering Nederlands Letterenfonds werk- en projectbeurzen
10.976	recuperatie kosten
10.000	projectsubsidie Nederlandse Taalunie
5.000	projectsubsidie Antwerpen Boekenstad voor Vertalershuis
86.151	overige opbrengsten
	* terugvordering: 11.605
	* uitzonderlijke opbrengsten: 74.546

Totaal: 4.000.585

Financiële opbrengsten

+ 204

1 2 2 Kosten

	2011	2010	2009
— 2.1. subsidies	2.726.181	2.762.090	2.725.721
projecten	145.262	256.991	495.400
— 2.2. werkingskosten	1.048.825	1.011.288	1.033.585
- personeel	755.970	725.457	716.791
- huisvesting	73.662	73.046	73.913
- administratie, bestuur	110.685	107.186	108.564
- ICT	18.888	22.897	22.075
- communicatie	33.964	45.842	47.569
- overige	55.656	36.860	64.674
— 2.3. overige kosten			
- afschrijvingen	49.117	32.352	21.912
- voorraadwijziging	0	44	0
- voorzieningen	63.500	0	0
Totaal operationele kosten	4.032.885	4.062.765	4.167.919
Operationeel resultaat	-/ 32.300	-/ 55.065	-/ 139.789
- financiële opbrengsten	204	+/- 182	+/- 1.422
- financiële kosten	732	493	732
- uitzonderlijke kosten	0	0	11.089
Over te dragen subsidieregeling	+/- 22.050	+/- 19.600	+/- 316.600
Resultaat van het boekjaar	-/ 10.778	-/ 35.774	+/- 166.412

1 2 3 Toelichting jaarrekening 2011 en vergelijking met 2010

Opbrengsten

- Dotatie: -61.000 (na toevoeging aan de dotatie 2011 van 45.000 voor Vertalershuis).
- Extra opdrachten:
 - inkomensonderzoek auteurs en vertalers (uitvoering VAV): 31.000 – middelen ontvangen in 2010, uitvoering 2011
 - Project Ken je burens - projectsubsidie Nederlandse Taalunie 10.000 euro
- Antwerpen Boekenstad 5.000: bijdrage in werking Vertalershuis.
Aanwending: aankoop woordenboeken, documentatie, abonnementen dagbladen en literaire tijdschriften.

- Betalingen door het Nederlands Letterenfonds voor de cofinanciering van door beide Fondsen toegekende werkbeurzen voor auteurs en projectbeurzen voor vertalers: 112.458.
- Terugvorderingen in het kader van subsidiedossiers: 11.605.
- Recuperatie kosten: Else Otten Preis 9.378 (Nederlands Letterenfonds); Angoulême 1.598 (Vlaamse vertegenwoordiging Parijs)
- Uitzonderlijke opbrengsten: 74.546 (onder andere afboekingen van niet verschuldigde openstaande saldi van subsidieregelingen 22.599; overdracht projectsubsidie inkomensonderzoek 31.000; correctieboeking afgeronde projecten 20.900).

Kosten

- Stijging werkingskosten: + 37.537
 { eenmalige kosten voor aanwerving nieuwe directeur,
 inclusief 4 maanden inwerkperiode = 55.000 }
- Toegekende subsidies: - 35.909
- Projecten: - 111.729
- Afschrijvingen: + 16.765 (afronding AXI-databaseproject)
- Voorziening voor risico's
 en kosten: + 63.500

Resultaat

Een negatief operationeel resultaat van 32.300.

Het in 2011 niet uitbetaalde deel van de subsidietoezeggingen 2011 voor een totaal van 244.500, en het in 2011 niet uitbetaalde deel van de subsidietoezeggingen 2010 e.v. voor een bedrag van 113.750, in totaal 358.250, worden via de overlopende rekening 'over te dragen subsidieregelingen 2011' tegengeboekt tegen de overlopende rekening 'over te dragen subsidieregelingen 2010' voor een bedrag van 336.200 euro – in saldo een positief effect van 22.050 euro op het resultaat. Na verrekening van de financiële opbrengsten en kosten ontstaat een negatief boekhoudkundig resultaat van 10.778 euro.

Besluit van het vFL-bestuur (vergadering van 7 maart 2012)

Het bestuur neemt kennis van de jaarcijfers 2011 en de toelichting bij de cijfers, en neemt nota van de consequenties van de specifieke boekingswijze van het niet uitbetaalde deel van de subsidiebeslissingen 2010 en vorige jaren en de nieuwe engagementen 2011 en het effect daarvan op het resultaat. Het beslist een voorziening voor risico's en kosten aan te leggen van 63.500 euro.

Het bestuur keurt de balans- en resultatenrekening goed met een negatief resultaat over 2011 van 10.778 euro.

Het bestuur beslist om het negatieve resultaat van 10.778 euro van het boekjaar 2011 toe te voegen aan het overgedragen (negatief) resultaat, dat vergroot tot 168.452 euro en als zodanig in de balans wordt opgenomen.

De ontvangen dotatie van 37.500 euro wordt gezien de vastgestelde bestemming als een kapitaalsubsidie opgenomen.

Het overgedragen resultaat bedraagt einde 2011 dan -168.451,97 euro.

2 Overzicht van de subsidietoezeggingen naar hoofdgroepen

	2011	2010
Binnenland		
Werkbeurzen auteurs (na cofinanciering en aftopping)	755.357	740.999
Werkbeurzen stripauteurs (na aftopping)	135.039	122.400
Stimuleringsbeurs auteurs	33.500	32.500
Biografiebeurzen	83.000	65.200
Projectbeurzen vertalers	71.523	81.817
Stimuleringssubsidie vertalers	9.670	9.984
Reisbeurzen auteurs/vertalers	2.374	2.961
Literaire tijdschriften	255.500	262.000
Productiesubsidies	29.800	42.075
Literaire organisaties	557.000	556.500
Literaire manifestaties	125.000	194.400
Deskundigheidsbevordering	14.354	8.002
Digitalisering	35.900	32.500
Productiesubsidies strips	7.500	20.800
Stripmanifestaties	4.000	2.000
Oeuvreregeling	60.000	60.000
Boekhandelsregeling	60.826	40.722
Projecten (met extra middelen)		
Inkomensonderzoek auteurs en vertalers	31.000	
Ken je bureu	11.690	
Buitenland		
Vertaalsubsidies	158.689	169.518
Productiesubsidies	8.405	15.680
Prentenboeken/strips	49.125	52.095
Auteursbezoeken	18.726	26.936
Vertalersprijzen	10.756	9.757
10 Books	7.533	3.376
Auteursfiches	6.230	9.498
Vakbeurzen (Bologna, Londen, Frankfurt)	35.046	32.917
Beoordelaars vertalingen	5.801	2.676
Werkingskosten	4.639	2.402
Publishers Tour	5.205	30.437
Angoulême	20.693	56.011
Poetry International Web	2.324	5.108
Lyrikline	695	1.766
Vertalershuis Antwerpen	51.964	49.711
Documentatie	593	285

Projecten 2011 binnenland

— Vlaamse Auteursvereniging	40.800
— Inkomensonderzoek auteurs en vertalers	31.000*
— Gedichtendagessay 2011	13.797
— PETRA Congres (Passa Porta)	4.000
— Externe beoordelaars vertalingen	3.404
— Steunaankopen literaire tijdschriften	1.865
— Studiedag cultuurbeleid buitenland	1.665**
— Taalunie Toneelschrijfprijs 2011	1.500
— Vlaams-Nederlandse website literaire tijdschriften	761
— Veldanalyse	500**

* projectsubsidie departement CJSM van 31.000 euro

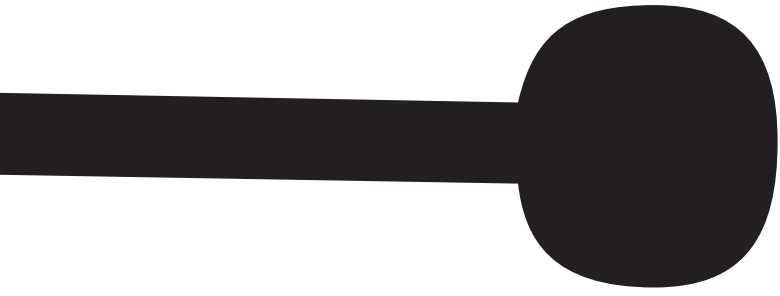
** coproductie Kunstensteunpunten

Projecten 2011 buitenland

— China: internationale boekenbeurs Beijing	21.390
— Ken je buren	11.690*
— Non-fictie	2.786

* projectsubsidie Nederlandse Taalunie van 10.000

**BEGHIDEN
INHERING
WERKING**

1 Dossieropvolgingssysteem

In 2010 werd na uitgebreide vooranalyse en stapsgewijze ontwikkeling en testing een centrale databank en dossieropvolgingssysteem, AXI Case Management, op maat van het VFL ontwikkeld. Na de integratie en controle van de databestanden in 2010, werd in 2011 gestart met het invoeren en opvolgen van subsidiedossiers in dit systeem. Het systeem steunt op een centraal beheer van contactgegevens en een systematische opvolging van alle stappen die een subsidiedossier doorloopt. Dit zorgt voor een aanzienlijke tijdwinst, kwaliteitstoename en meer efficiëntie bij het beheren van (contact)gegevens, mailings, het opzoeken en genereren van documenten, het beheren van data en het opvolgen van procedures.

In 2011 werd de koppeling gerealiseerd tussen AXI Case Management en het intern boekhoudpakket ProACC. Door de koppeling van beide systemen moeten subsidiebesluiten maar één keer ingevoerd worden en kunnen de betalingen met betrekking tot de subsidiedossiers in het dossieropvolgingssysteem continu opgevolgd worden.

In 2011 werd ook verder gewerkt aan het overzetten van de VFL-subsidie-historiek. Alle binnenlandsubsidieregelingen van 2000 tot en met 2011 kunnen nu in het systeem geraadpleegd worden. In 2012 worden de buitenlandse subsidie-dossiers en hun historiek toegevoegd.

2 Onderzoek Rekenhof

Het Rekenhof onderzocht de organisatie van het ondersteuningsbeleid voor de letterensector. Naast het VFL zijn ook het Agentschap Kunsten & Erfgoed (in het kader van het Kunstendecreet), KANTL en diverse organisaties via nominatim- en facultatieve subsidies bij de uitvoering van dit beleid betrokken. Afstemming met het Nederlands Letterenfonds en de Nederlandse taalunie is ook nodig bij de beleidsuitvoering.

In de rapportering analyseerde het Rekenhof drie hoofdlijnen:

- 1 toetsing of het beleids- en regelgevend kader doelmatige ondersteuning mogelijk maakt,
- 2 nagaan of de concrete invulling van het ondersteuningsbeleid garanties biedt voor een doelmatige ondersteuning,
- 3 beoordelen of het Vlaams Parlement degelijk wordt geïnformeerd.

Het onderzoeksbereik was dus veel ruimer dan het bereik van de missie en de opdrachten van het VFL. Directe betrokkenheid was er wel voor volgende vaststellingen:

- Twee organisaties met een primaire missie in het letterenveld (Passa Porta en Behoud de Begeerte) worden onterecht gesubsidieerd in het Kunstendecreet.
- De toekenning van ad nominatim-middelen aan het Poëziecentrum en Strip Turnhout steunt niet op een deugdelijke motivering.
- Ondersteuning van de residenties in de letterensector past in de taken van het VFL (de residentiewerking voor auteurs in Vollezele van Het Beschrijf).
- De beoordelingscommissies van het Kunstendecreet en adviescommissie KD moeten systematisch advies vragen aan het VFL over het 'letteren'-luik in interdisciplinaire aanvragen.

Aangewezen opvolgingsacties door het VFL en door het IVA Kunsten en Erfgoed zijn:

- Uitklaring van de grijze zones tussen de subsidieregelingen van het VFL en het Kunstendecreet om dubbele subsidiëring te vermijden:
 - + werkbeurzen theater – schrijfp opdrachten Kunstendecreet
 - + literaire / algemeen culturele publicaties
 - + multidisciplinaire organisaties
- Invoering van een principe dat het onmogelijk maakt voor organisaties die een structurele subsidies boven de 300.000 euro hebben binnen het VFL en binnen het Kunstendecreet om aanvullend een projectsubsidie van het VFL te ontvangen.
- Reglementeringen:
 - + beperken tot Vlaanderen en Brussel voor literaire tijdschriften, literaire organisaties en literaire manifestaties,
 - + uitbetalingsvoorwaarden en controle op aanwending verduidelijken en in alle reglementen opnemen,
 - + rolverdeling van de Adviescommissie (inhoudelijk) en VFL-secretariaat (zakelijk) bij opvolging subsidiedossiers,
 - + procedures voor informatie-uitwisseling van budgettaire en inhoudelijke evaluatie tussen VFL-secretariaat en Adviescommissies vastleggen.
- Structureel overleg minimaal zesmaandelijks met IVA (en verslaggeving).

De reglementen voor 2012 werden aangepast aan deze opmerkingen en in overleg met het Agentschap Kunsten & Erfgoed worden de grijze zones uitgeklaard en waar nodig wordt het beleid meer op elkaar afgestemd (tijdschriften, productie-subsidies, buitenlandse zendingen,...).

3 Interne studiepunten

Poëzie

De situatie van de poëzie in Vlaanderen baart zorgen. De VAV richtte een werkgroep 'S.O.S. Poëzie' op die geregeld met het VFL overleg pleegde. De analyse van de situatie is niet bepaald rooskleurig: de verkoop van individuele dichtbundels gaat drastisch achteruit, er is nog weinig aandacht voor poëzie in dag- en weekbladen, de aankooppolitiek van bibliotheken is ondermaats op het vlak van poëzie, uitgeverijen krimpen de poëzieproductie systematisch in, het literatuuronderwijs besteedt onvoldoende aandacht aan poëzie, het Poëziecentrum is te weinig zichtbaar en eigentijds en evenementen als Gedichtendag kunnen het tij niet keren. Integendeel, ze bevestigen vaak het aura van hobbyisme dat rond poëzie hangt. Deze factoren maken dat poëzie in de boekenmarkt en bij de lezer steeds meer gemarginaliseerd raakt en zich in het eigen reservaat dreigt terug te trekken. De werkgroep 'S.O.S. Poëzie' verwacht van het VFL en van de andere actoren in het literaire middenveld maatregelen die poëzie terug in het literaire spectrum plaatsen.

Het VFL formuleerde een programma met acht actieterreinen die in 2012 aangepakt zullen worden. Tegelijkertijd bekijken de betrokken actoren welke bijkomende acties er mogelijk zijn op langere termijn.

Afbakening non-fictie

In haar Beleidsnota Cultuur 2009–2014 schuift Vlaams minister van cultuur Joke Schauvliege non-fictie als een belangrijk nieuw element voor de VFL-werking naar voren. Ze herhaalt die bekommernis in haar Beleidsbrief Cultuur 2011. In het meerjarenplan 2011–2015 stelt het VFL het ontwikkelen en uitvoeren van een non-fictiebeleid dan ook voorop als een nieuw prioritair werkdomein. Er is immers nood aan een non-fictiebeleid door het VFL omdat:

- in een consequent en volwaardig letterenbeleid kwaliteitsvolle, goed geschreven non-fictie niet mag ontbreken.
- het potentieel van non-fictieauteurs en hun werk, zowel in het binnen- als in het buitenland nog onbenut blijft, ondanks de aangevoelde opportuniteit.
- de concentratie wegens budgettaire redenen op beurzen voor onderzoeksjournalistiek en audiovisuele projecten van het Fonds Pascal Decroos – dat daarin overigens uitstekend werk levert – betekent dat de ondersteuning van Vlaamse non-fictieboekprojecten zowel thematisch als kwantitatief noodgedwongen beperkt is.
- de regeling voor niet-periodieke publicaties in het Kunstendecreet enkel gericht is op de niche van algemene en kunstkritische uitgaven.
- de succesvolle export van kwaliteitsvolle Nederlandse non-fictie door het Nederlands Letterenfonds bovendien de internationale mogelijkheden van dit genre bewijst.

Een proactiever beleid rond non-fictie vraagt echter eveneens om een begrips-afbakening. ‘Non-fictie’ dekt strikt semantisch immers een zeer brede lading. Alle boeken die niet als fictie gecategoriseerd worden, kunnen onder het begrip non-fictie vallen. Dat wil zeggen ook schoolboeken, kookboeken, tuinboeken, wetenschappelijke boeken, handleidingen, boeken met bladmuziek, enzovoort.

Het VFL voerde daarom een interne studie naar het genre uit. Enerzijds onderzocht het vakliteratuur, studies en beleidsnota’s over het genre, anderzijds bracht het de praktijk van andere instellingen in binnen- en buitenland die een non-fictiebeleid voeren in kaart.

Het non-fictiebeleid van het VFL zal zich richten op verhalende non-fictie, in de Angelsaksische wereld betiteld als *creative non-fiction*. Het gaat om boeken waarin de auteur narratieve technieken gebruikt om informatie over te brengen over een brede waaier aan mogelijke onderwerpen. Deze boeken halen hun kracht mee uit de persoonlijke vertelstem van de auteur. Die stem kan zich openbaren in narratieve technieken als scèneopbouw, vertelperspectief, stijl en dialooggebruik. Ook de originele of vernieuwende wijze waarop een onderwerp wordt benaderd, speelt een belangrijke rol.

Kwaliteit is, net zoals in het beleid ten aanzien van de andere genres, ook hier het belangrijkste criterium voor het VFL.

Formeel moet het om werk in boekvorm gaan, oorspronkelijk in het Nederlands geschreven voor een breed publiek, uitgegeven door een professionele uitgeverij en aangeboden via de boekhandel. In het boek moet de tekst dominant zijn ten opzichte van het beeld.

Boeken die tot stand zijn gekomen binnen een academisch of wetenschappelijk werkverband, boeken met een algemeen culturele of kunstkritische inhoud die vallen onder de bevoegdheid van het IVA Kunsten en Erfgoed, loutere onderzoeksjournalistiek zonder toegevoegde vormelijke waarde, handboeken en boeken met louter commerciële doeleinden komen niet in aanmerking.

In een eerste fase zal het VFL een verstaalsubsidierегeling lanceren voor buitenlandse uitgeverij die vertalingen van Vlaamse non-fictie publiceren. Een vertaalsubsidie voor non-fictie dekt in principe 60 % van de vertaalkosten. Zoals bij

de andere vertaalsubsidies van het VFL moet de buitenlandse uitgever contracten kunnen voorleggen met de rechthebbenden en met een professionele vertaler en moet de vertaling een kwaliteitstoets doorstaan. De uitgeverij moet ook voldoende waarborgen bieden op het vlak van distributie, marketing en promotie.

In volgende fasen binnen de ontwikkeling van het non-fictiebeleid zullen afhankelijk van de beschikbare middelen ook productiesubsidies voor binnenlandse projecten, werkbeurzen en reisbeurzen voor non-fictieauteurs mogelijk worden.

Actualisering subsidiereglementen 2012

Jaarlijks worden de subsidiereglementen van het VFL waar nodig aangepast, geherformuleerd of aangevuld in functie van de duidelijkheid en het juiste begrip ervan, het doel van de regelingen en (nieuwe) beleids- of marktontwikkelingen.

De meest in het oog springende wijzigingen zijn:

— Werkbeurzen auteurs:

De werkbeurseenheden worden in 2012 geïndexeerd tot 2.500 euro per eenheid (tegenover 2.400 euro in 2011); de inkomensgrens wordt bepaald op 39.200 euro (tegenover 38.200 euro in 2011).

Auteurs met een werkplan theater moeten aangeven of de tekst in opdracht van een theatergezelschap wordt gemaakt en welke honorariumafspraken er gemaakt zijn.

— Projectbeurzen literaire vertalers:

Vanaf 2012 zijn er drie aanvraagrondes in plaats van twee.

De vertaler moet in zijn/haar aanvraagdossier de gekozen vertaalstrategie duidelijk benoemen en motiveren.

— Stimuleringsubsidies voor beginnende literaire vertalers:

Parallel aan de projectbeurzen literaire vertalers zijn er vanaf 2012 ook drie aanvraagrondes in plaats van twee.

— Auteursgenootschappen:

De bedragen voor de aanvullende projectsubsidie worden vanaf 2012 vastgelegd in drie categorieën: 750 euro, 1.500 euro of 3.000 euro.

— Literaire manifestaties:

Er wordt aangekondigd dat vanaf 1 januari 2013 structureel ondersteunde organisaties die een subsidie ontvangen in het kader van het Kunstendecreet die hoger is dan 300.000 euro geen manifestatiesubsidie meer kunnen aanvragen.

— Productiesubsidies voor uitgevers:

Vanaf 2012 geldt de verplichting dat de gesubsidieerde titels na uitputting van de voorraad beschikbaar moeten blijven via print on demand en/of als e-book.

— Biografiebeurzen:

Deze regeling stond tot nu toe afwisselend open voor literaire biografieën (even jaren) en algemeen culturele biografieën (oneven jaren). Vanaf 2012 wordt jaarlijks één gezamenlijke oproep gedaan voor zowel literaire als algemeen culturele biografieën.

— Translation grant:

De uitbetaling gebeurt pas na ontvangst van de bewijsexemplaren én het betalingsbewijs van de vertaler.

Er wordt meer nadruk gelegd in het reglement op de procedure van de kwaliteitsbeoordeling van vertalers die niet op de VFL-lijsten of op die van het Nederlands Letterenfonds voorkomen.

— Translation grant theater:

Vlaamse theatergezelschappen met een structurele subsidie van meer dan 300.000 euro komen niet meer in aanmerking voor vertaalsubsidie.

— Grant illustrated books:

De uitbetaling gebeurt pas na ontvangst van de bewijsexemplaren, het betalingsbewijs van de vertaler én een kopie van de facturen van de drukkosten.

Er wordt meer nadruk gelegd op het belang van de inzet van een professionele literaire vertaler en op de procedure van de kwaliteitsbeoordeling van vertalers die niet op de VFL-lijsten of die van het Nederlands Letterenfonds voorkomen.

— Production grant:

De uitbetaling gebeurt pas na ontvangst van de bewijsexemplaren én een kopie van de facturen van de drukkosten.

‘Groeilanden’ worden gedefinieerd als landen met een BNP kleiner dan 60 % van het EU-gemiddelde (gebaseerd op de jaarlijkse OESO-cijfers).

4 Stages en onderzoeksprojecten

4.1 Marieke Roels

‘Tekort of overbodige luxe? Onderzoek naar het draagvlak voor een bemiddelingsbureau voor auteurslezingen in Vlaanderen’
(UA, master in Cultuurmanagement)

Dit onderzoek is een vervolg op het onderzoeksproject over de ondersteuning van auteurslezingen in Vlaanderen van Sofie Couwenbergh (zie VFL-jaarverslag 2009, p. 102).

In een inleidend en exploratief luik schetst Marieke Roels de praktijk van de auteurslezingen met extra aandacht voor de fiscale en financiële aspecten ervan. Aan de hand van cases uit andere sectoren en uit het buitenland biedt de auteur mogelijke modellen van een bemiddelingsbureau aan. Via diepte-interviews en een internetenquête bij auteurs en organisatoren tracht zij een beeld te krijgen van het draagvlak voor een bemiddelingsbureau. Dit draagvlak blijkt bij auteurs opvallend groter te zijn dan bij organisatoren. De eersten benadrukken het oplossen van de administratieve problemen, het overnemen van de prijsonderhandelingen en het gebruik van een duidelijk contract door een bemiddelingsbureau als belangrijkste pluspunten. De organisatoren vrezen voor meer papierwerk, willen het directe contact met de auteurs niet opgeven en verwachten extra kosten.

Een SWOT-analyse confronteert de verschillende potentiële modellen met elkaar. De studie tekent vijf uiteenlopende scenario's uit: 1) inbedding bij Stichting Lezen; 2) inbedding bij het VFL; 3) een alternatief managementbureau (cfr. enkele voorbeelden uit de muzieksector die ondersteund worden in het Kunstendecreet; 4) 360°-aanpak door uitgeverijen; en 5) geen nieuw initiatief. Marieke Roels

opteert uiteindelijk voor inbedding in het VFL om de opstart van een Vlaams bemiddelingsbureau logistiek en financieel te ondersteunen. Tot slot formuleert ze enkele mogelijke inhoudelijke aanpassingen die aan de opmerkingen van de organisatoren tegemoet komen.

4.2 Bette Van den Briel

‘Boek en Markt: de effectiviteit van subsidies
(UA, master in Cultuurmanagement)

Dit onderzoek spitst zich toe op twee deelvragen: 1) de betekenis van subsidies in de totstandkoming van een boek en 2) de impact van subsidies op de kwaliteit van literaire werken en het literaire landschap in Vlaanderen. Via expertinterviews, literatuuronderzoek en statistische analyses tracht de auteur de effectiviteit van letterensubsidies voor auteurs en andere actoren in de letterensector te meten en te beoordelen.

Het uitgangspunt van de studie is de vaststelling dat het volledige productieproces in de boekenindustrie in het teken staat van de verwerking van creativiteit tot een boek, een finaal product met een symbolische meerwaarde. Literaire kwaliteit leidt daarbij niet noodzakelijk tot hoge verkoopcijfers. De combinatie van een beperkte afzetmarkt met een overaanbod aan titels brengt een lage ‘return on investment’ mee. Voor een auteur volstaan de directe inkomsten uit de verkoop van zijn boeken dan ook niet. Extra inkomsten uit literaire en andere activiteiten zijn noodzakelijk. Een werkbeurs stelt de auteur in staat om alvast tijd vrij te maken voor zijn literaire arbeid.

In verhouding worden gesubsidieerde werken meer gerecenseerd dan een doorsneetitel uit het ruim 700 titels tellende totale aanbod Nederlandstalige proza. De meerderheid van de boeken die ondersteund door een werkbeurs op de markt kwamen, beoordeelden de recensenten van de kwaliteitsvolle media positief. De economische waardering voor proza uitgedrukt als aandeel in de totale boekenomzet is daarentegen beperkt. De door werkbeurzen ondersteunde genres zorgen mee voor een gediversifieerd aanbod.

4.3 Kimberly de Roo

‘De aanwezigheid van niet-mainstream literaire titels in de collectie van openbare bibliotheken in Vlaanderen’
(UGent, master in de Vergelijkende Moderne Letterkunde)

Het decreet op het openbaar bibliotheekwerk legt geen kwalitatieve criteria op voor de collectievorming, maar wel een pluralistische norm. Bibliotheken voelen zich steeds meer verplicht hun collectie op basis van de aanwezige vraag uit te breiden en op die manier zo goed mogelijk aan de behoeften van hun gebruikers tegemoet te komen. Dit gegeven vertaalt zich in collecties waar minder populaire literatuur stelselmatig wordt afgebouwd.

Aan de hand van een lijst van vijftig niet-mainstream literaire titels verschenen in 2009 en 2010, verdeeld over verschillende deelgenres en opgesteld door medewerkers van het VFL, ging dit onderzoek na welke van de vijftig titels aanwezig waren in de collecties van de 308 hoofdbibliotheken en de 686 uitleenposten. De catalogi raadpleegde de onderzoekster via de websites van de verschillende bibliotheken. De ontsluiting van de collectie via een website is een

decretale verplichting en daarom dekt deze analyse 99 % van het volledige veld van openbare bibliotheken.

In geen enkele bibliotheek zijn alle vijftig titels terug te vinden. Op titelniveau blijft de gemiddelde aanwezigheid onder de 50 %. Vooral de titels uit de deelgenres theater, (vertaalde) poëzie, essay, literaire non-fictie en graphic novels vinden moeilijk hun weg naar de bibliotheekcollecties. Proza en jeugdliteratuur bereiken een gemiddeld aanwezigheidspercentage van 60 %.

Onderstaande tabel geeft voor de 308 hoofdbibliotheken en de 686 uitleenposten de gemiddelde procentuele aanwezigheid per titel en de spreiding per deelgenre.

Subgenre	Hoofdbibliotheken		Uitleenposten		
	Titels	Gemiddeld	Spreiding	Gemiddeld	Spreiding
Kinder- en jeugdliteratuur	7	59 %	82 - 45 %	33 %	50 - 23 %
Proza	18	52 %	81 - 14 %	29 %	47 - 7 %
Essay en literaire non-fictie	5	27 %	43 - 9 %	13 %	21 - 5 %
Vertaalde literatuur	5	26 %	39 - 3 %	14 %	22 - 1 %
Poëzie	8	23 %*	40 - 5 %	11 %**	20 - 2 %
Graphic novel	5	19 %	52 - 5 %	9 %	25 - 2 %
Theater	2	6 %	8 - 5 %	3 %	4 - 3 %

* te lezen als: gemiddeld was er van de 8 poëzietitels minstens 1 aanwezig in 1 op 4 van de hoofdbibliotheken; de minst aanwezige titel in 1 op 20, de meest aanwezige in 4 op 10 van de hoofdbibliotheken.

** te lezen als: gemiddeld was er van de 8 poëzietitels minstens 1 aanwezig in 1 op 10 van de uitleenposten; de minst aanwezige in 1 op 50, de meest aanwezige in 1 op 5 van de uitleenposten

Verder onderzoek naar factoren die de aanwezigheid van titels kunnen verklaren, wijst uit dat er een duidelijk positief verband bestaat tussen de grootte van de bibliotheek en de aanwezigheid van niet-mainstream literatuur. Het effect van literaire prijzen als verklaringsgrond is niet éénduidig: het effect is duidelijk aantoonbaar voor essay en literaire non-fictie, proza en kinder- en jeugdliteratuur, voor poëzie zeer wisselend aantoonbaar en voor graphic novels en vertaalde literatuur is er nauwelijks een effect waarneembaar. Ook gespecialiseerde recensietijdschriften corrigeren het aankoopbeleid niet echt in de diepte. Als de uitgeverij van de niet-mainstreamtitel tot een grote commerciële groep behoort, hebben die titels meer kansen om in de boekhandel, en als afgeleid effect daarvan in de bibliotheek, terecht te komen. De resultaten van dit onderzoek stellen de marktcorrigerende functie van de bibliotheken minstens in vraag.

4.4 Lien Verstringe

‘Bestsellers in de verkoop en de bibliotheek: een onderzoek naar het concrete koop- en leengedrag van de boekenlezer aan de hand van de top100 van verkoop- en ontleningscijfers’
(UGent, master in de Vergelijkende Moderne Letterkunde)

Het onderzoek is enerzijds gebaseerd op de verkoopcijfers van het algemene boek in Vlaanderen, gebaseerd op het registratie-onderzoek van GfK/Boek.be en anderzijds op de ontleningscijfers van 22 openbare bibliotheken in Vlaanderen. De analyse ging uit van de top100-titels en evalueert dus niet de breedte van de verkoop- en ontleningsgegevens.

Vier vragen stonden centraal:

- Houden de bibliotheken rekening met de marktcijfers voor hun aankopen?
- Hebben de titels die goed verkopen ook succes in de bibliotheek?
- Is er in de bibliotheek sprake van een long-tail-effect?
- Welk aandeel heeft de top100-lijst in de verkoop en de ontleningen?

Tijdsgebrek maakte het onmogelijk om alle analyses uit te voeren en de hypothesen grondig te toetsen. Bovendien is een steekproef van 22 bibliotheken op 308 te beperkt om over een representatief staal te spreken. Een oververtegenwoordiging van kleinere en middelgrote bibliotheken en op geografisch vlak een ondervertegenwoordiging van de provincie Antwerpen en het Brussels Hoofdstedelijk gebied dringen de representativiteit nog verder terug. De resultaten van het onderzoek geven dan ook veeleer tendensen aan.

Het aandeel van de top100-lijst van bestsellers vertegenwoordigde in 2008, 2009 en 2010 gemiddeld 9,4% van de verkochte aantallen. Het procentuele aandeel van de top100-lijst van de meest ontleende titels was gemiddeld 4,8% van het totaal aantal ontleningen 'boeken'. Opvallend is dat het aandeel van de ontleende titels uit de top100-lijst veel groter is in de kleinere bibliotheken (tot meer dan 10%) dan in de grote (soms minder dan 1%).

De top100-lijst fictietitels volwassenen vertoont veel gelijkenissen met die van de ontleningen: met één jaar vertraging worden bestsellers ook best-ontleenden. In minder mate valt eenzelfde tendens bij non-fictie volwassenen waar te nemen, weliswaar met een grotere tijdsinterval.

Bij fictie jeugd zijn hypes in de boekhandel ook terug te vinden in de bibliotheekontleningen (Geronimo Stilton, Stephanie Meyer), maar daarnaast is ook het effect van leeslijsten en klassiekers duidelijk zichtbaar in de ontleningscijfers (Dirk Bracke, Roald Dahl, Marc De Bel).

Voor non-fictie jeugd lopen beide top100-lijsten sterk uit elkaar. De kopende ouders kiezen voor educatieve en kennisgerichte titels, de ontleende jongeren kiezen voor hobby-, dieren-, sport- en geschiedenisboeken.

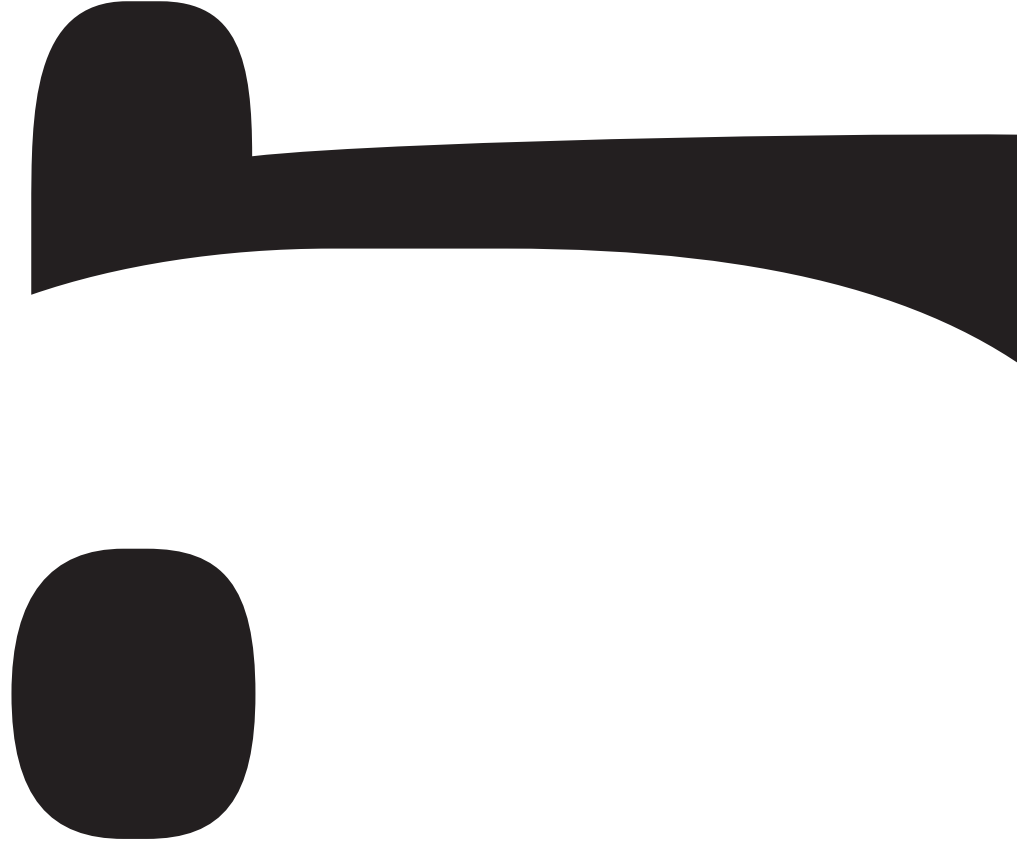
Ook hier wijzen de cijfers op een werking die zich richt op de vraag. De lagere rotatiedruk (8 à 9% van de collectie zijn nieuwe titels) maakt het mogelijk dat titels langer bereikbaar zijn in de bibliotheken en dus een langere levensduur hebben. Er is dus wel degelijk sprake van een long-tail-effect.

4 5 Seppe Van den Berghe

Masterproef 'Kunst in het werkveld'
(KASK, bachelor grafische vormgeving)

De student voerde een praktische stage uit. De belangrijkste opdracht was het ontwerpen van een flyer voor de promotie van de Vlaamse strip op het internationale stripfestival van Angoulême, onder de titel 'La Flandre met Paris en Bulles'. (Zie ook 6 3 8) Hij volgde daarbij, onder begeleiding van de verantwoordelijke stafmedewerker, het hele productieproces van ontwerp tot druk op. Daarnaast ontwierp de student nog een uitnodigingsmail voor het jaarlijkse Vlaamse feest in Angoulême en maakte hij een basisontwerp voor het verwelkomingsboekje van het Vertalersshuis.

COMMUNICATIVE

1 Website

Op de VFL-website verschenen ook in 2011 regelmatig VFL-gerelateerde nieuwsberichten, was er informatie beschikbaar over de VFL-subsidieregelingen en over het VFL in het algemeen, werden er literaire evenementen aangekondigd en werd er regelmatig gerapporteerd over subsidiatoekenningen en boeken die met de steun van het VFL gerealiseerd werden. In een apart buitenlandluik, dat in het Nederlands en in het Engels beschikbaar is, werd onder andere bericht over vertalingen uit het Nederlands en buitenlandacties van het VFL.

De website werd in 2011 29.219 keer bezocht, gemiddeld 80 keer per dag. Er waren 14.102 unieke bezoekers, 15.117 terugkerende bezoekers en 88.173 pagina-weergaves. Per bezoek werden gemiddeld 3,04 pagina's bezocht. 29% van de bezoekers vond rechtstreeks de weg naar www.vfl.be; 20% van de bezoekers kwam op de site terecht via een link op een andere website; 51% vond de weg naar de site via een zoekmachine.

2 Pers

Via persberichten vestigt het VFL de aandacht van de media en de sector op subsidiatoekenningen, bijzondere manifestaties en acties in het buitenland. In 2011 werden 18 persberichten verspreid.

Overzicht persberichten

- 18 januari 2011: Jan Lauwereyns presenteert vierde Gedichtendagessay
- 24 januari 2011: Parijs krijgt eerste Vlaamse stripmuur
- 30 januari 2011: Stripauteur Brecht Evens gelauwerd in Angoulême
- 31 maart 2011: Vlaamse auteurs en illustratoren goed vertegenwoordigd op Bologna Book Fair
- 8 april 2011: Stripauteur Brecht Evens genomineerd voor prestigieuze Eisner award
- 11 april 2011: 150.000 euro aan werkbeurzen voor Vlaamse stripauteurs
- 5 mei 2011: VFL bespaart niet op werkbeurzen auteurs
- 9 juni 2011: Koen Van Bockstal wordt nieuwe VFL-directeur per 1 januari 2012
- 17 juli 2011: Parijse stripmuur bevestigt succes Vlaamse strip
- 29 augustus 2011: Vlaamse auteurs delen podium met Nederlandse collega's
- 7 september 2011: Chinese interesse in Vlaamse literatuur
- 10 oktober 2011: VFL investeert in biografieën van Vlaamse culturele iconen
- 13 oktober 2011: Genomineerden Taalunie Toneelschrijfprijs 2011 bekend
- 14 oktober 2011: Minister Schauvliege bezoekt Frankfurter Buchmesse
- 15 oktober 2011: VFL rondt Frankfurter Buchmesse tevreden af
- 27 oktober 2011: Vlaamse auteurs stellen collega's uit Nederland voor (persmap 'Ken je burens')
- 21 november 2011: Prix des Phares du Nord 2011 gaat naar Bertrand Abraham
- 23 november 2011: Drie stripauteurs met VFL-beurs naar Angoulême

Op 19 september 2011 publiceerden VFL-voorzitter en -directeur Jos Geysels en Carlo Van Baelen in krant *De Morgen* een vrije tribune over de moeilijke positie van de Vlaamse kwaliteitsboekhandel: 'Help, de boekhandel is met uitsterven bedreigd'.

3 Publicaties

Behalve het jaarverslag 2010 en het Gedichtendagessay 2011 (zie ook 2.1.2.3) verschenen in 2011 de volgende VFL-publicaties:

3.1 Elektronische nieuwsbrieven

De nieuwsbrieven worden sinds januari 2009 rechtstreeks en regelmatig verstuurd via de website. Er zijn twee verschillende nieuwsbrieven, een voor binnenland- en een voor buitenlandnieuws. Van alle buitenlandniewsbrieven is er telkens zowel een Nederlandstalige als een Engelstalige versie.

Het VFL verstuurde in 2011 in totaal 15 nieuwsbrieven: 9 met binnenland- en 6 met buitenlandnieuws.

Nieuwsbrief Arts Flanders

Het VFL sloot zich in juni 2008 aan bij Arts Flanders. Via de nieuwsbrief van Arts Flanders informeert het VFL samen met de vier kunstesteunpunten (BAM, VAI, VTI en Muziekcentrum Vlaanderen) en FARO (Erfgoed) het internationale publiek tweemaandelijks over de Vlaamse kunsten.

Deze berichten publiceerde het VFL in Arts Flanders in 2011:

- 17/02: Ingrid Vander Veken to promote two translations in South Africa
- 17/02: Brecht Evens guest at Bilbolbul International Comic Festival
- 17/02: FLF promotes Flemish children's books in Bologna
- 14/04: Brecht Evens tours the world with 'The Wrong Place'
- 14/04: Dimitri Verhulst guest at the Prague 'Night of Literature'
- 14/04: Warsaw reads literature in peculiar places
- 24/06: Brecht Evens nominated for prestigious Eisner award
- 24/06: 'Het verdriet van België' [The Sorrow of Belgium] is now also available in Hungarian
- 24/06: Four-Day Prague Marathon for Dimitri Verhulst
- 24/06: Literature from Flanders guest of magazine Host
- 24/06: Ephameron on the wall on Coney Island
- 22/08: FLF promotes literature from Flanders in Beijing
- 22/08: Jan de Leeuw nominated for the Jugendliteraturpreis
- 22/08: Paris gets its first Flemish comic wall
- 22/08: Five stars for Tom Lanoye's 'Blood & Roses' in Avignon
- 02/11: FLF can look back on a successful Frankfurt Book Fair
- 02/11: Minister Schauvliege visits Frankfurt Book Fair
- 02/11: Flemish delegation visits international comic festival in Algiers
- 16/12: Three graphic novelists receive FLF grant to attend Angoulême
- 16/12: Paul Bogaert wins the 2010-2011 Culture Prize for Poetry
- 16/12: Culture Fund awards Martinus Nijhoff Prize to Frans Denissen

3.2 Informatiefiches buitenland

Om uitgevers te informeren over recente titels van Vlaamse auteurs, illustratoren en stripauteurs, maakt het VFL auteursfiches. Daarin staat telkens een synopsis van het boek, een korte biografie, citaten uit de Vlaamse en Nederlandse pers, en praktische informatie over het boek en de uitgeverij (aantal pagina's, reeds vertaald, adressen). Van de boeken waarover een fiche verschijnt, worden meestal ook fragmentvertalingen gemaakt in het Engels. Een dergelijk fragment omvat een 15-tal pagina's, en wordt samen met de fiches aangeboden aan buitenlandse uitgevers.

Voor proza werden in 2011 fiches aangemaakt over *Brandlucht* van Erik Vlaminck en *Gestameld liedboek* van Erwin Mortier. Daarnaast stonden nog zeven andere titels in het magazine *10 books from Holland and Flanders* (zie ook 3.3). Er werden bovendien fragmentvertalingen gemaakt voor specifieke doeleinden van *De geruchten* van Hugo Claus in het Engels (voor de promotie in China) en van *Vissen redden* van Annelies Verbeke in het Turks (voor deelname aan een festival).

Voor kinder- en jeugdliteratuur werden auteursfiches gemaakt van *Appelmoes* van Klaas Verplancke, *Tommie en de torenhoge boterham* van Lorraine Francis en Pieter Gaudesaboos, *Is het nog ver?* van Ingrid Godon, *Ik wou* van Toon Tellegen en Ingrid Godon, *Galgenmeid* van Pat Van Beirs en Jean-Claude Van Rijckeghem en *De Melkweg* van Bart Moeyaert. Van Bart Moeyaert werd ook de brochure *27 vragen en het antwoord* vertaald naar het Engels, en onder internationale uitgevers verspreid. Daarnaast werd nog een Engelse fragmentvertaling gemaakt van *De duif die niet kon duiken* van Alain Verster en Edward van de Vendel.

Voor strips werd een fiche gemaakt van *De liefhebbers* van Brecht Evens en *De man die zijn baard liet groeien* van Olivier Schrauwen. Van *Paris* van Maarten Vandewiele, Peter Moerenhout en Erika Raven werd een update gemaakt, nadat het tweede deel van dit tweeluik was uitgekomen.

Poëzie werkt met kleine, monografische brochures 'Poets from Flanders'. Einde 2010 werden nog drie boekjes aangemaakt met vertalingen van Bernard Dewulf, Jeroen Theunissen en Mark Van Tongele. Ter gelegenheid van het bezoek aan de Boekenbeurs van Peking werd een bloemlezing met Engelse vertalingen samengesteld, 'Look at poetry from Flanders'. De bloemlezing geeft een beeld van de poëzie uit Vlaanderen van Hadewijch tot Els Moors en diende als complement bij de brochure *Look at Literature from Flanders* (zie ook 3.6).

3.3 10 Books from Holland and Flanders

Het Engelstalige *10 Books from Holland and Flanders* komt tot stand in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds. Er verschijnt een voorjaars- en een najaarseditie. De brochures worden verspreid onder buitenlandse uitgevers en redacteurs. Het doel is hen te informeren over recent verschenen prozaititels van Nederlandse en Vlaamse auteurs, interessant voor een buitenlands publiek. De in 2011 opgenomen Vlaamse titels waren:

- *Gitte* van Kristien Hemmerechts
- *Nachtdanser* van Chika Unigwe
- *Bloei* van Marita De Sterck
- *Congo. Een geschiedenis* van David Van Reybrouck
- *Post voor Mevrouw Bromley* van Stefan Brijs
- *De intrede van Christus in Brussel* van Dimitri Verhulst
- *De maagd Marino* van Yves Petry

34 Brochure China

Voor de promotie van de Vlaamse literatuur op de Beijing International Bookfair (zie ook 2223) maakte het VFL een tweetalige brochure Chinees-Engels. *Look at Literature from Flanders* presenteerde 36 Vlaamse titels over de verschillende genres heen:

- *De bewaker* van Peter Terrin
- *De geruchten* van Hugo Claus
- *Lijmen. Het Been* van Willem Elsschot
- *Marcel* van Erwin Mortier
- *Menuet* van Louis Paul Boon
- *Mevrouw Verona daalt de heuvel af* van Dimitri Verhulst
- *Nachtdanser* van Chika Unigwe
- *Omega minor* van Paul Verhaeghen
- *Slaap!* van Annelies Verbeke
- *Sprakeloos* van Tom Lanoye
- *Tongkat* van Peter Verhelst
- *Beethoven. Een biografie* van Jan Caeyers
- *Congo. Een geschiedenis* van David Van Reybrouck
- *Darwin in de supermarkt of hoe de evolutie ons gedrag dagelijks beïnvloedt* van Mark Nelissen
- *De geschiedenis van de wereld van morgen* van Rik Coolsaet
- *Het Belgisch labyrint* van Geert van Istendael
- *Leopold I. De eerste koning van Europa* van Gita Deneckere
- *Liefde in tijden van eenzaamheid* van Paul Verhaeghe
- *Terug naar Congo* van Lieve Joris
- *Vrede zij met u, zuster* van Chris de Stoop
- *Broere* van Bart Moeyaert
- *Galgenmeid* van Jean-Claude van Rijckghem en Pat van Beirs
- *Het geheim van de keel van de nachtegaal* van Peter Verhelst en Carll Cneut
- *Kleinvader* van Edward van de Vendel en Ingrid Godon
- *Muis!* van Kaat Vrancken en An Candaele
- *Tommie en de torenhoge boterham* van Lorraine Francis en Pieter Gaudesaboos
- *De maagd en de neger* van Judith Vanistendael
- *Ergens waar je niet wil zijn* van Brecht Evens
- *My boy* van Olivier Schrauwen
- *Slaaphoppen* van Randall.C
- *Liederen* van Hadewijch
- *Bezette stad* van Paul van Ostaijen
- *De Oostakkerse gedichten* van Hugo Claus
- *Bres* van Leonard Nolens
- *Winterhard* van Miriam Van hee
- *Hartswedervaren* van Dirk van Bastelaere

De brochure werd op de boekenbeurs aan geïnteresseerden uitgedeeld en via een mailing op voorhand in digitale vorm aan Chinese uitgevers bezorgd. De brochure is ook op de website van het VFL te vinden.

In het kader van een ontwikkelingsbeleid voor non-fictie in de volgende jaren, werden ook negen non-fictietitels in deze brochure opgenomen.

35 Brochure non-fictie

Voor de projectmatige promotie van Vlaamse non-fictietitels in Frankfurt werd de Engelstalige brochure *Nonfiction from Flanders* gemaakt, waarin de volgende negen titels werden voorgesteld:

- *Beethoven. Een biografie* van Jan Caeyers
- *Congo. Een geschiedenis* van David Van Reybrouck
- *Darwin in de supermarkt of hoe de evolutie ons gedrag dagelijks beïnvloedt* van Mark Nelissen
- *De geschiedenis van de wereld van morgen* van Rik Coolsaet
- *Het Belgisch labyrint* van Geert van Istendael
- *Leopold I. De eerste koning van Europa* van Gita Deneckere
- *Liefde in tijden van eenzaamheid* van Paul Verhaeghe
- *Terug naar Congo* van Lieve Joris
- *Vrede zij met u, zuster* van Chris de Stoop

De brochure werd op de Frankfurter Buchmesse aan geïnteresseerde uitgevers uitgedeeld en via een mailing op voorhand in digitale vorm aan een uitgebreid netwerk van non-fictie-uitgevers van over de hele wereld bezorgd. Van alle titels uit de brochure zijn of Engelse vertalingen of Engelse fragmentvertalingen voorhanden.

36 Poëziebrochure

Ter gelegenheid van het bezoek aan de Boekenbeurs van Peking werd een bloemlezing met Engelse vertalingen samengesteld, 'Look at poetry from Flanders'. De bloemlezing geeft een beeld van de poëzie uit Vlaanderen van Hadewijch tot Els Moors en diende als complement bij de brochure 'Look at Literature from Flanders'. De brochure bevat gedichten van Hadewijch, Guido Gezelle, Karel van de Woestijne, Richard Minne, Paul van Ostaijen, Gaston Burskens, Maurice Gilliams, Jos De Haes, Hubert Van Herreweghen, Christine D'haen, Hugo Claus, Hugues C. Pernath, Paul Snoek, Mark Insingel, Roland Jooris, Eddy Van Vliet, Herman De Coninck, Leonard Nolens, Stefan Hertmans, Charles Ducal, Miriam Van hee, Luuk Gruwez, Mark Van Tongele, Peter Holvoet-Hanssen, Erik Spinoy, Dirk van Bastelaere, Peter Verhelst, Bart Meuleman, Paul Bogaert, Jan Lauwereyns, Eva Cox en Els Moors in Engelse vertaling. De brochure is ook beschikbaar op de website van het VFL.

37 News & Views

Op de Frankfurter Buchmesse lanceerde het VFL een krantje met nieuws over alle genres, met als titel 'News & Views'. De 'Frankfurter Buchmesse Special' brengt buitenlandse uitgevers en andere contacten in een aantrekkelijke vormgeving korte berichten over nieuwe literatuur uit Vlaanderen en informeert over publicaties en andere realisaties die tot stand kwamen met steun van het VFL. Het krantje besteedt ook aandacht aan de werking en de toekomstplannen van het VFL.

In 'News & views' staan onder meer artikels over nieuw werk van Bart Moeyaert en Brecht Evens, over prijzen voor Yves Petry en Jan De Leeuw, over

een lovende recensie van de opvoering in Avignon van Tom Lanoyes theaterstuk ‘Sang et roses’, over het Vertalershuis, en over recent verschenen vertalingen van Hadewijch, Dirk van Bastelaere, Els Beerten en Hugo Claus.

Het krantje wijdt bovendien een uitgebreid artikel aan non-fictie, een genre dat het VFL in Frankfurt voor het eerst projectmatig actief promootte.

38 Brochure Angoulême

Ter gelegenheid van het internationale stripfestival van Angoulême in januari 2011 maakte het VFL een affiche voor het grote publiek met als titel ‘Quand la Flandre met Paris en bulles’. Dat paste in de strategie om de Vlaamse auteurs tot bij een Frans publiek te brengen. In 2009 was Vlaanderen gastland in Angoulême. Sindsdien zijn negen strips van Vlamingen met steun van het VFL naar het Frans vertaald. De affiche moest het grote publiek op deze pareltjes attent maken en verwijst hen door naar de stripwinkel.

Op de affiche prijkt een beeld van Pieter De Poortere, dat op 11 juli 2011 werd ingehuldigd als stripmuur op de binnenkoer van de Vlaamse vertegenwoordiging in Parijs. Personages uit naar het Frans vertaalde graphic novels van De Poortere zelf, Brecht Evens, Olivier Schrauwen, Judith Vanistendael, Randall.C en Jeroen Janssen hebben hun pagina’s geruild voor een Parijs decor. Op de achterkant van de affiche vindt de stripliefhebber een overzicht van hun Vlaamse strips die met steun van het VFL zijn vertaald (zie ook 2 2 2 1 en 2 2 2 12).

UITDAGINGEN VOOR 2012

De verwachtingen zijn hooggespannen. Brengt een nieuwe directeur ook een nieuw geluid? Uiteraard zingt elke vogel zoals hij gebekt is, maar het liedboek blijft wel grotendeels hetzelfde.

De boventoon wordt zeker het werken aan een verdere integratie van het letterenveld. Via intensere samenwerking en open dialoog willen we brandende thema's en opdrachten samen aanpakken. Met open en gedeelde visie, met heldere doelstellingen, resultaatgericht in de uitvoering en gedurende het volledige verloop van het proces op een transparante wijze .

In 2012 betekent dit alvast dat we zeer veel aandacht en energie zullen besteden aan een intense samenwerking met de Stichting Lezen. Leesbevordering en Leesplezier leggen de basis voor de lezers van morgen. Zonder voldoende en enthousiaste lezers is een toekomstgericht boeken- en letterenbeleid met aandacht voor de volledige waardeketen van het boek een slag in het luchtledige. We verwelkomen het Poëziecentrum opnieuw. Samen met de nieuwe directie gaan we aan de slag om een heldere beheersovereenkomst op te stellen die de unieke rol en betekenis van het Poëziecentrum erkent en duidelijke keuzes maakt over hoe ze hun scharnierfunctie op vlak van poëzie nog beter kunnen invullen. Ook met Het Beschrijf, dat fuseert met Passa Porta en voortaan onder die laatste naam zal verdergaan, bekijken we hoe we hun functie op de beste manier kunnen vormgeven en versterken om een dynamische toekomst te garanderen. Volgende in de rij is Strip Turnhout. Daar streven we inhoudelijke versterking na en de uitbouw tot een stripexpertisecentrum voor heel Vlaanderen. En ten slotte willen we ook in gesprek treden met Het Beschrijf en IVA Kunsten en Erfgoed over de residentiewerking voor auteurs en vertalers vanaf 2013.

Daarnaast hopen we begin 2012 een goede, evenwichtige en ambitieuze beheersovereenkomst met duidelijke keuzes en middelen voor de periode 2012-2015 te kunnen ondertekenen met onze minister van cultuur:

- Voor de ondersteuning van non-fictie: met extra productiesteun, vertalingen en ten slotte over enkele jaren ook werkbeurzen (in die volgorde).
- Verdere uitbouw van onze buitenlandwerking: eveneens gefaseerd en zowel voor proza, kinder- en jeugdliteratuur, strips en non-fictie. En met extra aandacht voor de groeilanden en de geo-politieke-economische verschuivingen die het zwaartepunt van de wereld steeds minder in Europa leggen. Ook een intense(re) samenwerking met het Nederlands Letterenfonds en Europese collega-fondsen lijkt daarvoor de aangewezen weg.
- Heroriëntering van de auteurslezingen die weer aan het VFL worden toebedeeld en zullen worden geïntegreerd in een op te richten bemiddelings- of managementbureau, geïnspireerd op Schrijvers School Samenleving in Nederland.
- Onze marktcorrigerende rol willen we nog nadrukkelijker gaan spelen door nieuwe initiatieven voor de betere, onafhankelijke boekhandel, voor jong striptalent, voor debutanten en voor moeilijkere genres als poëzie en kortverhalen. Ook vanuit onze managementondersteuning van het BoekenOverleg blijven we kort op de bal spelen.
- Mee een voortrekkersrol spelen bij de voortdurende digitalisering. We willen en zullen dat niet noodzakelijk altijd zelf of als *cavalier seul* doen, maar wel steeds input en sturing geven aan de betrokken partijen.

2012 en de jaren daarna brengen geen revolutie, wel evolutie. Het vFL is niet blind voor de steeds snellere veranderingen in de samenleving en dus ook in het letteren- en boekenvak. Maar er wordt van ons ook reflectie en standvastigheid verwacht. We zullen dan ook niet meegaan met elk nieuw snoepje van de week en blijvend aandacht besteden aan alle bestaande waardevolle beleidsdomeinen en/of subsidieregelingen met bijzondere belangstelling voor kwaliteit, professionaliteit en diversiteit. In 2012 zullen we ook na 12 jaar een grondige balans opmaken van onze huidige werking en alle bestaande en waardevolle beleidsdomeinen en activiteiten consolideren en versterken. En wat de kritische toets niet (langer) doorstaat, zal worden aangepast, grondig bijgestuurd of afgerond.

Om méér dan ooit tevoren een huis van vertrouwen te zijn voor auteurs en vertalers.

Koen Van Bockstal

BIJLAGEN

Bijlage I – Samenstelling bestuur, commissies en secretariaat

De functie en de werking van het bestuur en de commissies staan toegelicht in hoofdstuk 1 van dit jaarverslag. Een korte biografie van elk commissielid staat op de website van het VFL.

* is nieuw in 2011.

Fondsbestuur

- Voorzitter: Jos Geysels
- Ondervoorzitter: Rita De Graeve
- Leden: Stefan Brijs, Johan de Koning*, Joris Gerits (voorzitter Beslissingscollege/adviserend), Geert Lernout*, An Renard*, Jan Renders*, Annick Schramme, Peter Theunynck*, Carlo Van Baelen (directeur/adviserend), Koen Van Bockstal* (waarnemend, vanaf september), Rik Vandecaveye, Dorian Van der Brempt, Mieke Van Hecke (vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering), Marleen Van Ouytsel

Dagelijks Bestuur

- Voorzitter: Jos Geysels
- Leden: Rita De Graeve, Carlo Van Baelen (directeur/adviserend), Koen Van Bockstal* (waarnemend, vanaf september), Rik Vandecaveye

Adviescommissies

Adviescommissie proza

- Voorzitter: Hilde Van Belle
- Leden: Bart Keunen*, Joseph Pearce, Tom Van Imschoot, Pieter Verstraeten

Adviescommissie poëzie en essay

- Voorzitter: Patrick Lateur
- Leden: Kurt De Boodt, Cathérine De Kock*, Maarten De Pourcq, Carl De Strycker

Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur

- Voorzitter: Norbert Vranckx
- Leden: Saskia de Bodt, Bea De Koster, Jen de Groeve, Iris Van Germeersch

Adviescommissie theater

- Voorzitter: Pol Arias / Klaas Tindemans
- Leden: Thomas Crombez*, Klaas Tindemans, Jan Van Dyck, Mieke Versyp
- Pol Arias was voorzitter tot juli 2011; Klaas Tindemans vanaf augustus 2011.

Adviescommissie strips

- Voorzitter: Pieter van Oudheusden
- Leden: Chris Bulcaen, Toon Horsten, Veerle Van Der Wee*, Ferry Van Vosselen

Adviescommissie tijdschriften

- Voorzitter: Jan Stuyck / Kevin Absillis
- Leden: Kevin Absillis, Annemarie Estor* (vanaf augustus), Katrien Jacobs (tot juli), Dirk Leyman, Tom Sintobin, Jan Stuyck
- Jan Stuyck was voorzitter tot augustus 2011; Kevin Absillis vanaf september 2011.

Adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

- Voorzitter: Michel Price
- Leden: Maja Coltura, Els De Bodt*, Leen Lever, Katelijne Meeusen

Adviescommissie vertalingen in het Nederlands

- Voorzitter: Bart Van den Bossche
- Leden: Kristoffel Demoen, Bart Eeckhout*, Elly Schippers, Trijnie Vermunt

Ad hoc adviescommissies

Adviescommissie culturele biografieën

- Voorzitter: Ludo Simons
- Leden: Ides Debruyne, Marc Ruyters, Rudi Van Doorslaer, Herman Van Goethem

Adviescommissie e-literatuur

- Voorzitter: Jan Baetens
- Leden: Kristof Michiels, Jeroen Overstijns, Jan Van Looy

Beslissingscollege

- Voorzitter: Joris Gerits
- Leden: de voorzitters van de acht adviescommissies

Beroepscommissie

- Voorzitter: Eddy Boutmans
- Leden: Johan Bijttebier, Elisabeth Marain*, Jan Smeekens, Guido Vereecke*

VFL-secretariaat

- Els Aerts, Els Cardinaels (tot maart), Inès de Bien (tot februari), Koen De Smedt, Lien Devos* (vanaf mei), Georgia De Winter, Britt Janssens* (van april tot juli), Patrick Peeters, Greet Ramael, Lara Rogiers, Michiel Scharpé, Delphine Seghers (tot maart), Karen Thys, Carlo Van Baelen, Koen Van Bockstal* (vanaf september), Mies Van Dun, Elise Vanoosthuyse, Karolien Verguts

Bijlage II – Realisaties 2011

Bijna dagelijks verschijnt er een boek of gaat er een theaterstuk in première dat het VFL heeft ondersteund. Hier volgt een overzicht van in 2011 verschenen of opgevoerde werken die mee dankzij de financiële steun of bemiddeling van het VFL tot stand zijn gekomen.

Werkbeurzen voor auteurs

Proza

- Paul Baeten Gronda *Onder vrienden* (De Bezige Bij)
- Stefan Brijs *Post voor mevrouw Bromley* (Atlas)
- Johan de Boose *Bloedgetuigen* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Geertrui Daem *De bedlegerige* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Luuk Gruwez *Deerlijk retour / Krombeke retour* (De Arbeiderspers)
- Rachida Lamrabet *De man die niet begraven wilde worden* (De Bezige Bij Antwerpen)
- David Nolens *De kunst van het wachten* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Joseph Pearce *Schoolslag* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Chika Unigwe *Nachtdanser* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Walter van den Broeck *Een vrouw voor elk seizoen* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Erik Vlaminck *Brandlucht* (Wereldbibliotheek)

Poëzie

- Peter Ghysaert *Ezelskaakbeen. Gedichten* (Atlas)
- Peter Holvoet-Hanssen *De reis naar Inframundo* (Prometheus)
- Hester Knibbe *Het hebben van schaduw* (De Arbeiderspers)
- Leonard Nolens *Zeg aan de kinderen dat wij niet deugen* (Querido)
- Lies Van Gasse & Peter Theunynck *Waterdicht* (Wereldbibliotheek)
- Mark van Tongele *Ademruis* (Atlas)
- Peter Verhelst *Zoo van het denken* (Prometheus)

Essay en literaire non-fictie

- Lucas Hüsgen *Nazi te Venlo* (Het Balanseer)
- Dirk Lauwaert *Onrust* (Het Balanseer)
- Maaïke Meijer *M. Vasalis. Een biografie* (Van Oorschot)
- Eric Min *Rik Wouters. Biografie* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Aleid Truijens *Geluk kun je alleen schilderen. F.B. Hotz – Het leven* (De Arbeiderspers)
- Vic van de Reijt *Elsschot. Leven en werken van Alfons De Ridder* (Athenaeum-Polak & Van Gennepe)
- Bart Van Loo *Chanson. Een gezongen geschiedenis van Frankrijk* (De Bezige Bij Antwerpen)

Toneelliteratuur

- Frank Adam *Aleksej* (Vrijdag)
- Frank Adam *Als de bomen straks gaan rijden* (De Werf)
- Kris Cuppens *Adem* (Braakland/ZheBilding)
- Peter De Graef *Stanley* (De Kolonie MT)
- Peter De Graef *De Goeie, de Slechte, de Dove* (Afslag Eindhoven)
- Abke Haring *Flou* (Het Toneelhuis)
- Hanneke Paauwe *Sneeuwwitje en de 77 vergiften* (Villanella)
- Arne Sierens *De Pijnders* (Compagnie Cecilia)

- Peter Verhelst *Nero* (NT Gent)
- Peter Verhelst *Medea* (De Veenfabriek)
- Leen Verheyen (i.s.m. Nele Van den Broeck) *Kwijt* (Krakatau)
- Leen Verheyen *Smallfilm* (Braakland/Zhebuilding)

Kinder- en jeugdliteratuur

- An Candaele (i.s.m. Brigitte Minne) *Slimme Gust* (De Eenhoorn)
- Carll Cneut (i.s.m. Ed Franck) *Nachten vol angstaanjagende schoonheid* (Davidsfonds)
- Paul De Moor *De reis van rat* (Lannoo)
- Paul De Moor *Schilderen op ijs. Over Luc Tuymans* (Ludion)
- Evelien De Vlieger *De bovenkamer van Jakob* (Lannoo)
- Evelien De Vlieger *De prinses, de graaf & de handschoen* (Lannoo)
- Evelien De Vlieger *Hoe maak ik tijd?* (Lannoo)
- Noëlla Elpers *Vuurkraal* (Van Goor)
- Pieter Gaudesaboos (i.s.m. Lorraine Francis) *Mannetje Koek schrijft een boek: De kauwgumballenbel* (Lannoo)
- Pieter Gaudesaboos (i.s.m. Lorraine Francis) *Mannetje Koek schrijft een boek: Martha* (Lannoo)
- Ingrid Godon (i.s.m. Toon Tellegen) *Ik wou* (Lannoo)
- Riske Lemmens *Léon gromt* (De Eenhoorn)
- Riske Lemmens (i.s.m. Rien Broere) *Mag ik hem ruilen?* (De Eenhoorn)
- Riske Lemmens (i.s.m. Riet Wille) *Een doosje kerst* (De Eenhoorn)
- Bart Moeyaert *De Melkweg* (Querido)
- Tom Schamp *Otto rijdt heen en weer naar de stad* (Lannoo)
- André Sollie *Konijntjesbrood* (Querido)
- Mathilde Stein (i.s.m. Dorine de Vos) *Juffrouw van Zanten & de Zeven Rovers* (Lemniscaat)
- Mathilde Stein (i.s.m. Chuck Groenink) *Beste Breggie Boentjes* (Lemniscaat)
- Leo Timmers *Boem* (Querido)
- Sylvia Vanden Heede *Vos en Haas – De bui van Uil* (Lannoo)
- Sylvia Vanden Heede *Vos en Haas – Troep is leuk* (Lannoo)
- Do Van Ranst *Kapitein Wibbo* (Lannoo)
- Kaatje Vermeire (i.s.m. Leen van den Berg) *De vraag van Olifant* (De Eenhoorn)
- Klaas Verplancke (i.s.m. Noé Carlain en Edward van de Vendel) *De nieuwe Dino's* (Lannoo)
- Paul Verrept (i.s.m. Elvis Peeters) *Het Paard* (Larrios)
- Paul Verrept (i.s.m. Randall Casaer) *Kleine Pieter deed open* (De Eenhoorn)
- Paul Verrept (i.s.m. Tim van den Abeele) *Op een dag was de liefde moe* (De Eenhoorn)
- Paul Verrept *Rodica en Dodica* (Larrios)

Strips

- Ivan Petrus Adriaenssens *Afspraak in Nieuwpoort* (Lannoo)
- Lode Devroe (i.s.m. Pieter van Oudheusden) *Hangar 84* (Sherpa)
- Lode Devroe *Painted Desert #1: Vesica Piscis* (Sherpa)
- Steven Dupré *Midgard 1: De aanval / De inval* (Stripgilde)
- Brecht Evens *De liefhebbers* (Oogachtend)
- Wauter Mannaert (i.s.m. Pierre De Jaeger) *Ondergronds* (Oog & Blik / De Bezige Bij)

Stimuleringsbeurzen voor auteurs**Proza**

- Jo Van Damme *Ledeberg!* (Vrijdag)
- Bart Vercauteren *Een ziel van glas* (Houtekiet)

Poëzie

- Inge Braeckman *Incantaties* (Poëziecentrum)
- Maarten Inghels *Waakzaam* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Lies Van Gasse *Brak de Waterdrager* (Wereldbibliotheek)

Kinder- en jeugdliteratuur

- Soetkine Aps (i.s.m. Inge Misschaert) *Teun en Keun* (De Eenhoorn)

Reisbeurzen voor auteurs en vertalers**Proza**

- Johan de Boose *Bloedgetuigen* (De Bezige Bij Antwerpen)

Kinder- en jeugdliteratuur

- Noëlla Elpers *Vuurkraal* (Van Goor)

Productiesubsidies voor uitgevers**Poëzie**

- Diverse auteurs *Het Liegend Konijn voorjaar 2011* (Van Halewyck)
- Diverse auteurs *Het Liegend Konijn najaar 2011* (Van Halewyck)
- Diverse auteurs *Ik ben de overlevende. Een keuze uit het werk van Jan De Roek* (ASP)

Essay en literaire non-fictie

- Eric Min *Rik Wouters. Biografie* (De Bezige Bij Antwerpen)
- Freddy de Vree *Marcel Broodthaers, Marcel Broodthaers* (Voetnoot)

Proza

- Bart Koubaa *De sleutel* (Voetnoot)
- Ivo Michiels *Mag ik spreken?* (De Bezige Bij)
- Bernard Quiriny en Hilde Keteleer *Vleesetende verhalen* (Voetnoot)

Kinder- en jeugdliteratuur

- André Sollie *Konijntjesbrood* (Querido)
- Ingrid Godon & Toon Tellegen *Ik wou* (Lannoo)

Strips

- Brecht Evens *De liefhebbers* (Oogachtend)
- Leen Van Hulst *Melk en sneeuw* ('t Vershil)

Theater

- Diverse auteurs *De dingen en ik* (Bebuquin)

Vertalingen in het Nederlands

Proza

- José Manuel Caballero Bonald *De familie Romero*, vertaald door M. Vanderzee (IJzer)
- Lydia Davis *Bezoek aan haar man en andere verhalen*, vertaald door Peter Bergsma (Atlas)
- Carlo Emilio Gadda *De leerschool van het lijden*, vertaald door Frans Denissen (Athenaeum – Polak & Van Gennep)
- Kristof Magnusson *Ik was het niet*, vertaald door Hilde Keteleer (De Geus)
- Ai Mi *Onder de meidoorn*, vertaald door Iege Vanwalle i.s.m. Katrien Coupez (Orlando Uitgevers)
- Bernard Quiriny *Vleesetende verhalen*, vertaald door Hilde Keteleer (Voetnoot)
- Olivier Rolin *De leeuwenjager en Manet*, vertaald door Katelijne De Vuyst (IJzer)
- Olga Tokarczuk *De rustelozen*, vertaald door Greet Pauwelijn (De Geus)
- Gregor von Rezzori *Een hermelijn in Tsjernopol*, vertaald door Kris Lauwerys
- Wunengzi *Nietskunner – Het taoïsme en de bevrijding van de geest*, vertaald door Jan De Meyer (Augustus)

Poëzie

- Juan Laurentino Ortiz *De Gualeguay*, vertaald door Bart Vonck (Uitgeverij P)
- Toyo Shibata *Geef de moed niet op*, vertaald door Luk Van Haute (Lebowski Achievers)

Kinder- en jeugdliteratuur

- Saci Lloyd *Dagboek van een klotejaar*, vertaald door Lies Lavrijsen (Manteau)

Vertalingen uit het Nederlands

Proza

- Pieter Aspe *Die Midas Morde* (De midasmoorden), in het Afrikaans vertaald door Daniel Hugo (LAPA Uitgewers, Pretoria)
- Pieter Aspe *Kwadrat zemsty* (Het vierkant van de wraak), in het Pools vertaald door Ryszard Turczyn (Videograf, Chorzów)
- Louis Paul Boon *Sapel Yolu* (De Kapellekensbaan), in het Turks vertaald door Burak Sengir (Bizim Kitaplar, Istanboel)
- Diane Broeckhoven *Une journée avec Monsieur Jules* (De buitenkant van meneer Jules), in het Frans vertaald door Marie Hooghe (NiL éditions, Parijs)
- Diane Broeckhoven *Jeste jeden den s panem Julem* (De buitenkant van meneer Jules), in het Tsjechisch vertaald door Lenka Rehová (Eroika, Praag)
- Herman Brusselmans *Bývalý Bubeník* (Ex-drummer), in het Tsjechisch vertaald door Pavel Englický (dybbuk, Praag)
- Hugo Claus *Belgium Bánata* (Het verdriet van België), in het Hongaars vertaald door Szabolcs Wekerle (L'Harmattan, Boedapest)
- Guido Eekhaut *Schwarze Kanäle* (Absint), in het Duits vertaald door Stefanie Schäfer (Rowohlt Verlag, Reinbek)
- Willem Elsschot *Peynir* (Kaas), in het Turks vertaald door Burcu Duman (Kanat Kitap, Istanboel)
- Maurice Gilliams *Elias eller Kampen med nakna galarna* (Elias of Het gevecht met de nachtegalen), in het Zweeds vertaald door Per Holmer (CKM Förlag, Stockholm)
- Geert Kimpen *Kabbalisti* (De kabbalist), in het Fins vertaald door Titia Schuurman (Bazar, Helsinki)

- Tom Lanoye *Sprakeloos* (Sprakeloos), in het Afrikaans vertaald door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, 2011)
- Tom Lanoye (Sprakeloos), in het Deens vertaald door Miriam Boolsen (Turbine, Arhus C)
- Tom Lanoye *La Langue de ma mère* (Sprakeloos), in het Frans vertaald door Alain van Crugten (La Différence, Parijs)
- Tom Naegels *Válófélben* (Los), in het Hongaars vertaald door Tibor Bérczes (Silenos Publishing House, Boedapest)
- Jeroen Olyslaegers *Mi* (Wij), in het Soveens vertaald door Mateja Seliskar Kenda (Modrijan, Ljubljana)
- Annelies Verbeke *Fische retten* (Vissen redden), in het Duits vertaald door Andreas Gressmann (mareverlag, Hamburg)
- Annelies Verbeke *Lola* (*Lola*, verhaal uit *Groener gras*), in het Kroatisch vertaald door Gioia Ana Ulrich (Profil Multimedija, Zagreb)
- Annelies Verbeke (Slaap!), in het Russisch vertaald door Svetlana Kniaszkova (Azbooka-klassika, Sint-Petersburg)
- Paul Verhaegen (Omega Minor), in het Grieks vertaald door Ynn van Dyck-Balta (Polis Publishers, Athene)
- Paul Verhaeghen *Omega minor* (Omega Minor), in het Hongaars vertaald door Tamás Balogh (Gondolat Kiadó, Boedapest)
- Dimitri Verhulst *The Misfortunates* (De helaasheid der dingen), in het Engels vertaald door David Colmer (Portobello Books, Londen)
- Dimitri Verhulst (De helaasheid der dingen), in het Koreaans vertaald door Bae Soo-A (The Open Books Co., Gyeonggi-do)
- Dimitri Verhulst *Alle tings bedrovelighet* (De helaasheid der dingen), in het Noors vertaald door Hedda Vormeland (Pax Forlag, Oslo)
- Dimitri Verhulst *La miseria de las cosas* (De helaasheid der dingen), in het Spaans vertaald door Martha Arguilé (Lengua de Trapo, Madrid)
- Dimitri Verhulst *Úprdelný dny na úprdelný planete* (Godverdomse dagen op een godverdomse bol), in het Tsjechisch vertaald door Veronika ter Harmsel Havlíková (Mladá Fronta, Praag)
- Diverse auteurs *Ah, ces Flamands!* (speciaal nummer van *Revue ah!* gewijd aan Vlaamse auteurs), in het Frans vertaald door Monique Nagielkopf (Les amis de la revue de l'université de Bruxelles et Revue ah!, Brussel)

Poëzie

- Jan H. Mysjkin *Voor mijn ogen ligt het zwijgen* – tweede reeks in *VERSUS/m* nr. 4, in het Roemeens vertaald door Linda Maria Baros en Jan H. Mysjkin (Editura Exigent, Boekarest)
- Jan H. Mysjkin *Selectie gedichten* in het kader van het festival *Days and Nights of Literature*, in het Engels vertaald door John Irons (Writers' Union of Romania)
- Dirk van Bastelaere *Splash!* (bloemlezing), in het Frans vertaald door Daniel Cunin (Les petits matins, Parijs)
- Stefaan van den Breemt *Stimme aus dem tiefen Land* (Stem uit het laagland), in het Duits vertaald door Maria Csollány (Verlag Im Wald, Rimbach)
- Tom Van de Voorde *Selectie gedichten* in het kader van het festival *Days of Poetry and Wine*, in het Sloveens vertaald door Tanja Mlaker (Studentska Zalozba, Ljubljana)
- Tom Van de Voorde *Selectie gedichten* in *Poezija*, in het Kroatisch vertaald door Romana Percinec (Hrvatsko Drustvo Pisaca, Zagreb)
- *Gegenwartsliryk aus Flandern: Dirk van Bastelaere, Els Moors, Paul Bogaert, Stefan Hertmans, Erik Spinoy*. In: *Park. Zeitschrift für neue Literatur*. Jaargang 31, nummer 64 (December 2010). Bloemlezing in het Duits vertaald door Gregor Seferens en Christian Filips.

- Hans Thil (Hrsg.), *Meine schlichten Reisen. Gedichte aus Belgien*. Heidelberg 2011, Verlag Das Wunderhorn. (Poesie der Nachbarn – Dichter übersetzen Dichter 23).

Essay en literaire non-fictie

- Lieve Joris *Afrika und Asien* (Afrika en Azië: Het verhaal van een ontmoeting), in het Duits vertaald door Rosemarie Still (Lettre International Verlagsgesellschaft, Berlijn)
- Lieve Joris *Mali blues* (Mali blues), in het Spaans vertaald door Goedele De Sterck (Altaïr, Barcelona)
- David Van Reybrouck *Kongo* (Congo), in het Noors vertaald door Guro Dimmen (Font Forlag, Nesoya)
- Dimitri Verhulst *Essay über meine unsterbliche Liebe zum Klub Standard Lüttich* (Essay over het toegewijde bestaan als supporter van voetbalclub Standard de Liège), in het Duits vertaald door Rainer Kersten (11 Freunde Verlag, Hamburg)
- Jan Verplaetse *Der moralische Instinkt* (Het morele instinct), in het Duits vertaald door Christiane Kuby en Herbert Post (Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen)

Toneelliteratuur

- Tom Lanoye *La Fortezza Europa – Cantico della disgregazione* (Fort Europa – Hooglied van versplintering), in het Italiaans vertaald door Claudia Di Palermo en Valentina Freschi (Dobrowlanska & Poetter – Performing Arts Platform, Berlijn)
- Tom Lanoye *Twierdza Europa – Piesn nad piesniami o rozpadaniu sie kontyentu* (Fort Europa – Hooglied van versplintering), in het Pools vertaald door Malgorzata Diederer Wozniak (Dobrowlanska & Poetter – Performing Arts Platform, Berlijn)
- Tom Lanoye *La Forteleza Europa – Cantar de los cantares de la fragmentación* (Fort Europa – Hooglied van versplintering), in het Spaans vertaald door Ronald Brouwer (Dobrowlanska & Poetter – Performing Arts Platform, Berlijn)
- Tom Lanoye (Fort Europa – Hooglied van versplintering), in het Wit-Russisch vertaald door Yelena Lavrentyeva (Dobrowlanska & Poetter – Performing Arts Platform, Berlijn)
- Tom Lanoye *Sang & roses* (Bloed & rozen), in het Frans vertaald door Alain van Crugten (Actes Sud-Papiers, Arles)
- Studio Orka *Berninna* (Berninna), in het Engels vertaald door Nadine Malfait (Studio Orka, Gent)
- Jan Sobrie *Remember me* (Remember me), in het Duits vertaald door Barbara Buri (Theaterstückverlag, München)
- Peter Verhelst *Terra Nova* (Terra Nova), in het Duits vertaald door Rainer Kersten (CREW, Brussel)
- Peter Verhelst *Terra Nova* (Terra Nova), in het Engels vertaald door Ina Rilke (CREW, Brussel)
- Peter Verhelst *Terra Nova* (Terra Nova), in het Frans vertaald door Monique Nagielkopf (CREW, Brussel)
- Peter Verhelst *Terra Nova* (Terra Nova), in het Hongaars vertaald door Szabolcs Wekerle (CREW, Brussel)
- Mieke Versyp *Das Haus heult* (Het huis huilt), in het Duits vertaald door Marlene Müller-Haas (Kopergietery, Gent)

Kinder- en jeugdliteratuur

- Kristien Aertssen (De knuffelkoningin), in het Grieks vertaald door Maria Papayianni (S. Patakis, Athene)
- Els Beerten *Als gäbe es einen Himmel* (Allemaal willen we de hemel), in het Duits vertaald door Mirjam Pressler (S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main)

- Stefan Boonen *Alles ohne Lena* (100% Lena), in het Duits vertaald door Kristina Kreuzer-Hoffmann (Oetinger Taschenbuch, Hamburg)
- Bart Moeyaert en Katrien Matthys *Wer ist hier der Chef?* (De baas van alles), in het Duits vertaald door Mirjam Pressler (Carl Hanser Verlag, München)
- Bart Moeyaert *Broers* (Broere), in het Afrikaans vertaald door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, Pretoria)
- Bart Moeyaert *Fratelli* (Broere), in het Italiaans vertaald door Laura Pignatti (Rizzoli, Milaan)
- Tine Mortier en Kaatje Vermeire *Marie et les choses de la vie* (Mare en de dingen), in het Frans vertaald door Josiane Bardon (Le Sorbier, Parijs)
- Tine Mortier en Tom Schamp (de 6de dag), in het Taiwanees vertaald door Minya Lin (Reader Publishing Co., Kaohsiung)
- Carl Norac en Carll Cneut (O monster, eet me niet op!), in het Georgisch vertaald door Nino Gogaladze (Bakur Sulakauri Publishing, Tbilisi)
- Tom Schamp *Vive la neige!* (Otto in de sneeuw), in het Frans vertaald door Karine Leclerc (Éditions Glénat, Grenoble Cedex)
- Tom Schamp *Bli med til byen!* (Otto in de stad), in het Noors vertaald door Finn Valgermo (fortellerforlaget, Oslo)
- Sylvia Vanden Heede en Thé Tjong-Khing *Tot siens, Vos en Haas* (Tot kijk, Vos en Haas), in het Afrikaans vertaald door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, Pretoria)
- Sylvia Vanden Heede en Thé Tjong-Khing (Vos en Haas), in het Chinees vertaald door Zhang Guangrui (Beijing Yuanliu Classic Culture, Peking)
- Sylvia Vanden Heede en Thé Tjong-Khing (Tot kijk, Vos en Haas), in het Chinees vertaald door Zhang Guangrui (Beijing Yuanliu Classic Culture, Peking)
- Sylvia Vanden Heede en Thé Tjong-Khing *Felek i Tola* (Vos en Haas), in het Pools vertaald door Jadwiga Jedryas (Wydawnictwo Dwie Siostry, Warschau)
- Edward van de Vendel en Carll Cneut (Een miljoen vlinders), in het Georgisch vertaald door Nino Gogaladze (Bakur Sulakauri Publishing, Tbilisi)
- Edward van de Vendel en Sebastiaan Van Doninck (Welterusten iedereen), in het Taiwanees vertaald door Minya Lin (Reader Publishing Co., Kaohsiung)
- Edward van de Vendel en Sebastiaan Van Doninck (Hagedissie het bijzonderwonder), in het Taiwanees vertaald door Minya Lin (Reader Publishing Co., Kaohsiung)
- Guido van Genechten *Dirkie* (Rikki), in het Afrikaans vertaald door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, Pretoria)
- Guido van Genechten *Omdat ek so lief is vir jou* (Omdat ik zoveel van je hou), Afrikaanse vertaling door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, Pretoria)
- Bart Van Nuffelen en Bert Dombrecht (Onderzeeboot), in het Deens vertaald door Aino Roscher (Turbine, Arhus C)
- Bart Van Nuffelen en Bert Dombrecht (Onderzeeboot), in het Zweeds vertaald door Boerje Bohlin (Turbine, Arhus C)
- Jean-Claude van Rijckeghem en Pat van Beirs *Jonkvrou* (Jonkvrouw), in het Afrikaans vertaald door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, Pretoria)
- Kathleen Vereecken *Il segno del bambino dimenticato* (Ik denk dat het liefde was), in het Italiaans vertaald door Stefano Beretta (Adriano Salani Editore, Milaan)
- Peter Verhelst & Carll Cneut *Die geheim van die keel van die Nagtegaal* (Het geheim van de keel van de nachtegaal), in het Afrikaans vertaald door Nicol Stassen (Protea Boekhuis, Pretoria)
- Peter Verhelst en Carll Cneut (Het geheim van de keel van de nachtegaal), in het Armeens vertaald door Samvel Ghratyan (Alfa Print Omega, Yerevan)

- Peter Verhelst en Carll Cneut *Hemmeligheden am nattergalens stemme* (Het geheim van de keel van de nachtegaal), in het Deens vertaald door Aino Roscher (Turbine, Arhus C)
- Peter Verhelst en Carll Cneut *Hemligheten med näktergalens sang* (Het geheim van de keel van de nachtegaal), in het Zweeds vertaald door Ingrid Wikén Bonde (Turbine, Arhus C)
- Klaas Verplancke (Appelmoes), in het Deens vertaald door Aino Roscher (Turbine, Arhus C)
- Klaas Verplancke (Appelmoes), in het Zweeds vertaald door Boerje Bohlin (Turbine, Arhus C)

Strips

- Conz *Quelque part les étoiles* (De Tweede Kus), in het Frans vertaald door Daniel Cunin (éditions Même Pas Mal, Marseille)
- Pieter De Poortere *Hilterin poika* (De zoon van Hitler), in het Fins vertaald (Kustannusosakeyhtiö Kumiorava, Tampere)
- Brecht Evens *Un lugar equivocado* (Ergens waar je niet wil zijn), in het Spaans vertaald door Maria Rosich (Espacio Sinsentido, Madrid)
- Brecht Evens *Les Amateurs* (De Liefhebbers), in het Frans vertaald door Vaidehi Nota en Boris Boubilil (Actes Sud BD, Arles)
- Olivier Schrauwen *Der Mann, der seinen Bart Wachsen liess* (De man die zijn baard liet groeien), in het Duits vertaald door Helge Lethi (Reprodukt, Berlijn)
- Olivier Schrauwen *The man who grew his beard* (De man die zijn baard liet groeien), in het Engels vertaald door Olivier Schrauwen (Fantagraphics Books, Seattle)
- Olivier Schrauwen *Mies joka antoi partansa kasvaa* (De man die zijn baard liet groeien), in het Fins vertaald door Viljami Jauhiainen (Huuda Huuda, Helsinki)
- Willy Vandersteen en Luc Morjeau (Suske en Wiske 305 – De tijdbobijn), in het Chinees vertaald door Sung Peng (Liaoning Children’s Publishing House, Liaoning)
- Willy Vandersteen en Luc Morjeau (Suske en Wiske 298 – De elfstedenstunt), in het Chinees vertaald door Sung Peng (Liaoning Children’s Publishing House, Liaoning)
- Judith Vanistendael *Kafka für Afrikaner* (De maagd en de neger), in het Duits vertaald door Andrea Kluitmann (Reprodukt, Berlijn)
- Judith Vanistendael *Dziewczyną i Murzyn* (De maagd en de neger), in het Pools vertaald door Lukasz Wróbel (Timof Comics, Warschau)

Realisaties 2010, ingediend in 2011

Vertalingen uit het Nederlands

- Stefan Brijs *Le Faiseur d’anges* (De engelenmaker), in het Frans vertaald door Daniel Cunin (Éditions Héloïse d’Ormesson, Parijs)
- Jeroen Olyslaegers *Sturmhöhe* (Woeste hoogten, rusteloze zielen), in het Duits vertaald door Barbara Buri (Verlag der Autoren, Frankfurt am Main)
- Willy Spillebeen *Busbeke ve son yolculuk* (Busbeke, of De Thuiskomst), in het Turks vertaald door Kevser Canbolat (Aksel Tercüme ve Yayincılık, Ankara)
- Carl Norac en Carll Cneut *O monster, moenie my opeet nie!* (O monster, eet me niet op!), in het Afrikaans vertaald door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, Pretoria)

Bijlage III – Lijst van afkortingen

BAM	Instituut voor beeldende, audiovisuele en mediakunst
BSC	Belgisch Stripcentrum
CeLT	Culturele en Literaire Tijdschriften
Ctb	Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie
DBNL	Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren
ELV	Expertisecentrum Literair Vertalen
FBKVB	Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst (Nederland)
FIT	Flanders Investment & Trade
FPD	Fonds Pascal Decroos
IVA Kunsten en Erfgoed	Intern Verzelfstandigd Agentschap Kunsten en Erfgoed
KANTL	Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
LOCUS	Lokaal, Cultuur, Steunpunt (steunpunt voor lokaal cultuurbeleid)
NTU	Nederlandse Taalunie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PIW	Poetry International Web
SLV	Stichting Lezen Vlaanderen
ST	Strip Turnhout
TIN	Theater Instituut Nederland
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
Vai	Vlaams Architectuurinstituut
VAV	Vlaamse Auteursvereniging
VEP	Vlaams e-boekplatform
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
VIC	Vlaamse Illustratorenclub
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroep
VTi	Vlaams Theaterinstituut
VUV	Vlaamse Uitgeversvereniging
VVB	Vereniging Vlaamse Boekverkopers

Landenafkortingen gebruikt in subsidietabellen

AM..... Armenië	FO..... Farøer Eilanden	PL..... Polen
BE..... België	FR..... Frankrijk	PT..... Portugal
BG..... Bulgarije	HR..... Kroatië	TR..... Turkije
CA..... Canada	HU..... Hongarije	RO..... Roemenië
CN..... China	IL..... Israël	RU..... Rusland
CZ..... Tsjechië	IN..... Indië	SK..... Slovakije
DE..... Duitsland	IT..... Italië	SI..... Slovenië
DK..... Denemarken	KR..... Zuid-Korea	TW..... Taiwan
EE..... Estland	LB..... Libanon	UA..... Oekraïne
EG..... Egypte	MK..... Macedonië	UK..... Verenigd Koninkrijk
ES..... Spanje	MX..... Mexico	US..... Verenigde Staten
ET..... Ethiopië	NL..... Nederland	YU..... Servië
FI..... Finland	NO..... Noorwegen	ZA..... Zuid-Afrika

Colofon

Vlaams Fonds voor de Letteren
Generaal Van Merlenstraat 30
2600 Berchem
+32 3 270 31 61
info@vfl.be
www.vfl.be

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur:

Koen Van Bockstal, Generaal Van Merlenstraat 30, 2600 Berchem

Aan dit jaarverslag werkten mee:

Els Aerts, Koen De Smedt, Georgia De Winter, Lien Devos, Jos Geysels,
Patrick Peeters, Greet Ramael, Lara Rogiers, Michiel Scharpé, Karen Thys,
Carlo Van Baelen, Koen Van Bockstal, Mies Van Dun, Elise Vanoosthuyse

Vormgeving: Stéphane de Schrevel

Druk: Drukkerij Schaubroeck

Overname van berichten is alleen toegelaten met bronvermelding. Het VFL kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten en/of schade die voortvloeit, direct of indirect, uit het gebruik van deze informatie.

Wettelijk depot D/2012/9430/1

Vlaams Fonds voor de Letteren · Generaal Van Merlenstraat 30 · 2600 Berchem · +32 3 270 31 61 · info@vfl.be · www.vfl.be